ΣΕΙΡΑ **ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ • 5**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ**
ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ OSPREY PUBLISHING

Ο Στρατιώτης των Waffen - SS

1940 - 1945

ΕΜΦΑΝΙΣΗ - ΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ - ΤΑΚΤΙΚΕΣ - ΜΑΧΕΣ

BRUCE QUARRIE • ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: **JEFFREY BURN**

Ο Στρατιώτης των
Waffen-SS
1940 - 1945

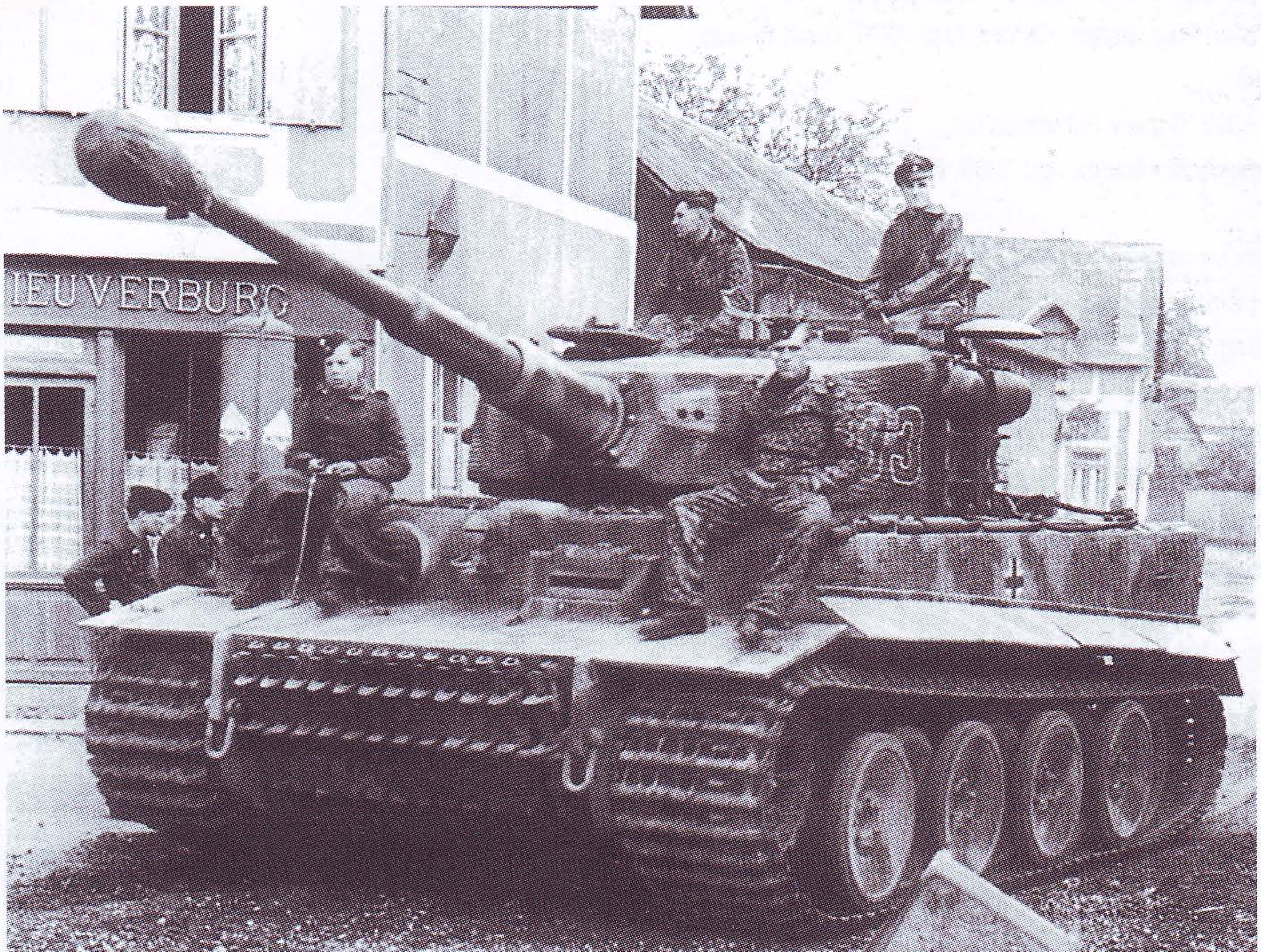

BRUCE QUARRIE
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: JEFFREY BURN

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΤΩΝ WAFFEN SS 1940 - 1945

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Bruce Quarrie
ΣΕΙΡΑ: ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ
ΤΙΤΛΟΣ Νο 5
Πρώτη έκδοση: 2009

ΕΚΔΟΤΗΣ: Σ. Πανέλης
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ιωάννης Θεοδωράτος
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Σωτήρης Αγάπιος
ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Ντουνιάς
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Αγγελική Λαμπροπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Ι. Ξυνός - Ι. Ευστράτογλου Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Β. Ευταξιάδης - Ι. Ιωσηφίδης Ο.Ε.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Wafffen - SS Soldier 1940-45
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΗΣ ΣΕΙΡΑΣ: Warrior
ΤΟΜΟΣ: 2

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΕΚΔΟΣΗ: 1993, Osprey Publishing Ltd,
Midland House, West Way, Botley, Oxford, OX2 0PH, Great Britain
All rights reserved.
Copyright ©: 1993, Osprey Publishing Ltd,
Copyright Ελληνικής Εκδοσης ©: 2009, Εκδόσεις ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ

Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή μέρους ή όλου του βιβλίου, χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ
Γ. Σεφέρη 8, Δάφνη, Τηλ. Κέντρο: 210 92.73.620 Fax: 210 92.73.622,
e-mail: info@periscopio.gr,
www.periscopio.gr

ISBN: 978-960-6740-94-7
ISSN: 1791-5902

Με πατέρα και παππού που υπηρέτησαν ευδοκίμως σε δύο Παγκοσμίους Πολέμους, ο **Bruce Quarrie** μεγάλωσε γοητευμένος από τη στρατιωτική ιστορία. Γεννημένος το 1947, αποφοίτησε με έπαινο από το Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ και εργάστηκε ως δημοσιογράφος στους «Financial Times». Επί αρκετά χρόνια εξέδιδε το «Military Illustrated» ενώ τώρα ασχολείται αποκλειστικά με τη συγγραφή βιβλίων. Το ερμηνευτικό έργο του «Encyclopaedia of the German Army» έχει μεταφραστεί ακόμα και στα γερμανικά.

Ο **Jeffrey Burn** είναι διακεκριμένος ζωγράφος και έχει συνεργαστεί σε πολλά βιβλία των εκδόσεων Osprey, μεταξύ των οποίων και τα «Men-At-Arms 230: The US Army 1890-1920» και «Men-At-Arms 34: The Waffen-SS». Επίσης, είναι δραστήριο μέλος μιας λέσχης ιστορικής αναβίωσης και ζει στα σύνορα της Σκωτίας.

Περιεχόμενα

6 **Προϊστορία**

8 **Χρονολόγιο**

9 **Εμφάνιση-στολές**

16 **Εξοπλισμός**

18 **Οπλα**

24 **Κατασκευή και συντήρηση**

24 **Ψυχολογία και εκπαίδευση**

50 **Τακτικές**

54 **Χαρακτηριστικές μάχες**

Μερβίλ (Merville) · Βορμούτ (Wormhoudt) · Οραντούρ-συρ-Γκλαν (Oradour-sur-Glane)

60 **Διάσημες προσωπικότητες**

62 **Επιμελητεία**

67 **Συλλεκτικά**

68 **Μουσεία και συλλογές**

68 **Βιβλιογραφία**

70 **Σχολιασμός έγχρωμων αναπαραστάσεων**

Προϊστορία

Τα Waffen-SS υπήρξαν μοναδικό φαινόμενο της στρατιωτικής ιστορίας, και καμιά σύγκριση με άλλα διάσημα σώματα πολεμιστών -πως η Πραιτωριανή Φρουρά των καισάρων, που αναφέρεται συχνά - δεν μπορεί να γίνει με προσεκτική εξέταση. Τα Waffen-SS ήταν ένα από τα τελικά προϊόντα μιας άρρωστης και απογοητευμένης κοινωνίας που βρισκόταν σε σύγκρουση με τον εαυτό της και τον κόσμο. Αυτή η κοινωνία γεννήθηκε από την ήττα της Γερμανίας κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και από τις τρομακτικές επιπτώσεις της ύφεσης. Ηταν μια κοινωνία που, ενώ υποκρινόταν την αφοσιωμένη στη δημοκρατία, στην πραγματικότητα αισθανόταν την ανάγκη μιας ισχυρής εξουσίας την οποία και επιθυμούσε. Αυτό που έλαβε ήταν ο Αδόλφος Χίτλερ και το NSDAP (Γερμανικό Εθνικό Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα).

Οι λέξεις-κλειδιά στην ονομασία του Κόμματος ήταν «Εθνικό» και «Γερμανικό», και από τη στιγμή που το NSDAP εκλέχτηκε στην εξουσία το 1933 και ο Χίτλερ ορκίστηκε καγκελάριος, ο γερμανικός λαός δεν ήταν πλέον ελεύθερος να ξεχάσει καμιά από τις δύο αυτές λέξεις. Αυτό είναι το πρώτο ουσιώδες προαπαιτούμενο για να αντιληφθούμε τα κίνητρα εκείνων που αργότερα θα υπηρετούσαν στις τάξεις των Waffen-SS, που στην κυριολεξία σημαίνει «Ενοπλα SS».

Θα ήταν άσκοπο να εξετάσουμε εδώ τα λεπτότερα σημεία της ναζιστικής ιδεολογίας, αλλά είναι εύκολο να διακρίνουμε τα καίρια στοιχεία της στην ιδρυτική διακήρυξη του Κόμματος. Αυτή καλούσε ολόκληρο τον γερμανικό λαό να ενωθεί, εξαιρούσε ρητά τους Εβραίους από κάθε δικαίωμα στη γερμανική υπηκοότητα, απαιτούσε τη διακοπή της μετανάστευσης μη Γερμανών στη χώρα και εξέφραζε το δικαίωμα του γερμανικού λαού στο *Lebensraum* ή ζωτικό χώρο: ήταν η σαφής διακήρυξη μιας επιθετικής, επεκτατικής πολιτικής. Και τα Waffen-SS θα γίνονταν ένα από τα δεινότερα όπλα για την υλοποίηση αυτής της πολιτικής.

Μάλλον λαμπρότεροι σε εμφάνιση από το αρχικό *Stosstruppe,* ***οι 120 άνδρες του*** *Stabwache* ***συγκεντρωμένοι στα σκαλιά του*** *Braunehause* ***του Μονάχου το 1930. Οι άνδρες φορούν ακόμη καφέ πουκάμισα αλλά με ομοιόμορφα πηλίκια, γραβάτες, περισκελίδες και μπότες. Στην πρώτη σειρά, τρίτος από τα αριστερά, ο «Ζεπ» Ντίτριχ (Bildarchiv Preussicher, Berlin).***

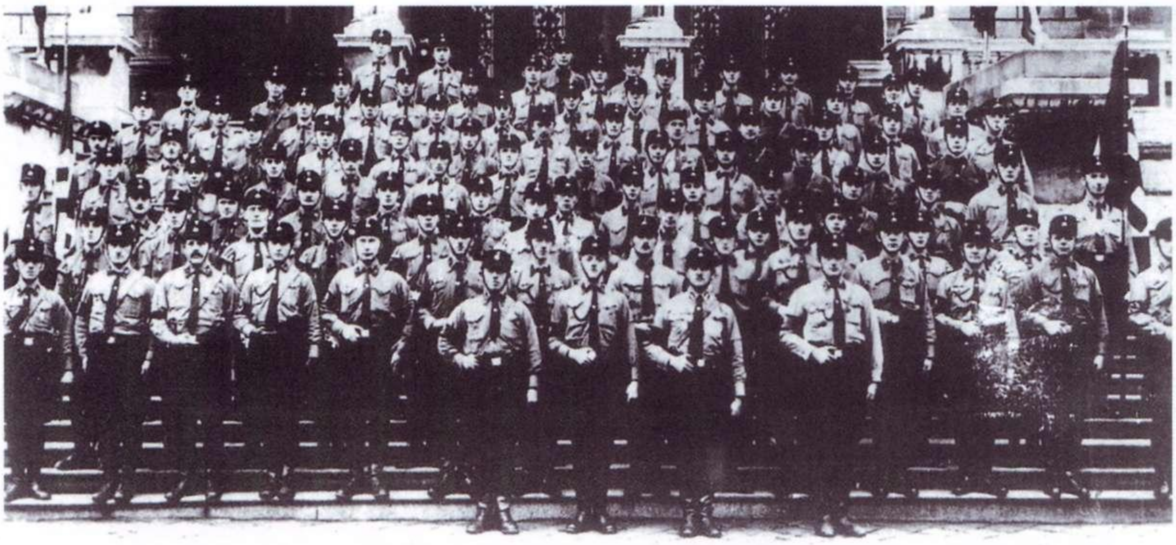

Πρόδρομος των Waffen-SS, το** Stosstruppe Hitler **συστάθηκε από έναν από τους δύο οδηγούς/σωματοφύλακες του Χίτλερ, τον Γιούλιους Σρεκ (στο κέντρο με το μουστάκι) το 1923. Η βασική «στολή» των SA - με εμφανείς τις σημαντικές παραλλαγές της - συμπληρώνεται με μαύρα πηλίκια του σκι. Αυτά είναι διακοσμημένα με μια νεκροκεφαλή** ή Totenkopf **από λευκό μέταλλο, σύμβολο που ο Σρεκ παρέλαβε από την Ταξιαρχία** Erhardt **της οποίας είχε υπάρξει μέλος. Δεν επρόκειτο για κάτι καινούργιο, μιας και η «νεκροκεφαλή με τα χιαστί οστά» έχει λαμπρή ιστορία ως έμβλημα κυρίως του ελαφρού ιππικού πολλών χωρών και υιο&ετή&ηκε από τις δυνάμεις πόντσερ της Wehrmacht όπως και από τα SS. Ειδικά όμως στα Waffen-SS απέκτησε συγκεκριμένη σημασία (Βλ.κείμενο) (Bildarchiv Preussicher Kulturbesitz, Berlin).

Ο τίτλος «Waffen-SS» δεν επισημοποιήθηκε παρά μόνο το 1940, αλλά για πρακτικούς λόγους θα τον χρησιμοποιούμε κατά την εξέταση ολόκληρης της ιστορίας τους, προκειμένου να διακρίνουμε τον ένοπλο κλάδο της αυτοκρατορίας του Χίμλερ από τις άλλες παραφυάδες του *Schutzstaffel* ή «Ομάδες Προστασίας». Ακόμη και ο τίτλος «SS» δεν γεννήθηκε παρά μόνο μετά την απόλυση του Χίτλερ από τη φυλακή του Λάντσμπεργκ τον Δεκέμβριο του 1924, όπου είχε εγκλειστεί μετά την απόπειρα του να καταλάβει την εξουσία στη Βαυαρία, με το «Πραξικόπημα της Μπιραρίας». Πριν από αυτό, ο πυρήνας που κατόπιν θα γινόταν τα «SS» ήταν γνωστός ως *Stosstruppe Hitler* (Τάγματα Εφόδου Χίτλερ) και αποτελείτο από δώδεκα μόλις άνδρες υπό την αρχηγία ενός από τους οδηγούς του Χίτλερ, του Γιούλιους Σρεκ, ως προσωπική σωματοφυλακή του ανθρώπου, που αργότερα θα υιοθετούσε τον τίτλο *Der Fuhrer-* «Ο Οδηγός-ηγέτης».

Από αυτή την ασήμαντη αρχή, τα Waffen-SS θα εξελίσσονταν τελικά σε μια δύναμη 910.000 ανδρών περίπου, αριθμός πραγματικά εντυπωσιακός, που όμως δεν έπαυε να είναι το ένα δέκατο του μεγέθους του τακτικού στρατού την εποχή της ακμής του. Θα ήταν ίσως ορθότερη μια σύγκριση κατά το 1943-1944, οπότε οι επτά αρχαιότερες μεραρχίες των SS διέθεταν περίπου το ένα τέταρτο της τεθωρακισμένης ισχύος που διέθετε η

Wehrmacht (Ενοπλες Δυνάμεις) και, από μόνες τους, συνεισέφεραν σε σημαντικό βαθμό στην καθυστέρηση της ήττας της Γερμανίας επί τόσο μακρό χρονικό διάστημα. (Πρέπει να τονίσουμε ότι, ενώ τα Waffen-SS υπήγοντο από επιχειρησιακή άποψη στις διαταγές του *Oberkommando der Wehrmacht,* ή Ανώτατης Διοίκησης Ενόπλων Δυνάμεων, ποτέ δεν αποτέλεσαν αναπόσπαστο τμήμα της).

Η πραγματική ανάπτυξη των Waffen-SS άρχισε το 1929, όταν ο Χάινριχ Χίμλερ - ένας σχολαστικός άνθρωπος με ήπιους τρόπους αλλά ανελέητα φιλόδοξος - διορίστηκε *Reichsführer-SS.* Την επόμενη δεκαετία, επεξέτεινε γοργά την αυτοκρατορία του, κυρίως από το 1935 και μετά, όταν ο Χίτλερ, παραβαίνοντας τη Συνθήκη των Βερσαλλιών που είχε δώσει τέλος στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, επανέφερε τη στρατιωτική θητεία. Μέχρι το 1939, οπότε η Γερμανία άρχισε τον πόλεμο, ο Χίμλερ ήταν σε θέση να παρατάξει τρία ενισχυμένα συντάγματα (το *Leibstandarte Adolf Hitler,* το *Standarte Deutschland* και το *Standarte Germania),* ενώ ένα τέταρτο, Αυστριακό, βρισκόταν υπό εκπαίδευση. Επιπλέον, υπήρχαν και τα μέλη του *Totenkopfverbande* (Ομάδα *Totenkopf* ή «Νεκροκεφαλή»), που αρχικά δημιουργήθηκε ως φρουρά των στρατοπέδων συγκέντρωσης, η οποία τον επόμενο χρόνο θα αποτελούσε πλήρη μηχανοκίνητη μεραρχία πεζικού.

Ως το τέλος του πολέμου, θα δημιουργούντο 38 μεραρχίες Waffen-SS που διέφεραν σημαντικά σε αξία, μερικές από τις οποίες δεν ήταν μεραρχίες παρά μόνον κατ' όνομα. Συνολικά, θα λάμβαναν το αμφίσημο παρωνύμιο «στρατιώτες του ολέθρου».

Χρονολόγιο

1924 Επισημοποιείται ο τίτλος «SS».

1929 Ο Χίμλερ ορίζεται *Reichsführer-SS.*

1933 Ο Χίτλερ γίνεται καγκελάριος.

1935 Επαναφέρεται η στρατιωτική θητεία.

1936 Ιδρύεται η Επιθεώρηση των SS και οι σχολές εκπαίδευσης.

1939 Εισβολή στην Πολωνία. Συμμετέχουν το *Leibstandarte* και SS-I/με την *Totenkopf* στη δεύτερη γραμμή.

1940 Εισβολή στη Γαλλία, την Ολλανδία και το Βέλγιο. Επισημοποιείται ο τίτλος Waffen-SS. Διατάσσεται η μεγέθυνση τους και αρχίζει η στρατολόγηση μη Γερμανών εθελοντών.

1941 Η *Leibstandarte* και το *Reich* λαμβάνουν μέρος στην κατάληψη της Ελλάδας και της Γιουγκοσλαβίας, και κατόπιν, από κοινού με την *Totenkopf,* τη μεραρχία *Polizei* και τη *Wiking,* συμμετέχουν στην εισβολή στη Ρωσία.

1942 Αρχή της μεταμόρφωσης των *Leibstandarte, Das Reich* και *Totenkopf σε* μεραρχίες γρεναδιέρων πάντσερ. Η *Wiking* φθάνει ως το Ροστόβ, αλλά διαφεύγει την παγίδευση στο Στάλινγκραντ.

1943 Δημιουργία του **I** Σώματος Πάντσερ SS. Μάχη του Κουρσκ. Συμμαχική απόβαση στη Σικελία και στην Ιταλία. Η Ιταλία παραδίδεται.

1944 D-Day. Οι μεραρχίες *Leibstandarte, Das Reich, Hitlerjugend* και *Götz von Berlichingen* αποδεκατίζονται και αποσύρονται για αναπλήρωση των απωλειών τους. **Η** συνωμοσία του Ιουλίου για τη δολοφονία του Χίτλερ με βόμβα, τον οδηγεί σε μεγαλύτερη εξάρτηση από τα Waffen-SS. Οι μεραρχίες *Hohenstaufen* και *Frundsberg* ματαιώνουν τη διάβαση του Ρήνου από τους Συμμάχους στο Αρνεμ. Δημιουργείται η 6η Στρατιά Πάντσερ SS για τη Μάχη των Αρδεννών. Στη Ρωσία, η *Wiking* αποδεκατίζεται στο Τσερκάσυ. Αρχή της τελικής σοβιετικής θερινής επίθεσης. Τα Waffen-SS καταπνίγουν την εξέγερση της Βαρσοβίας. Οι Σοβιετικοί εισέρχονται στο Βελιγράδι, καταλαμβάνουν τη Ρουμανία και περικυκλώνουν τη Βουδαπέστη.

Αρχή της τελικής σοβιετικής χειμερινής επίθεσης. Σκληρές μάχες στην Ουγγαρία.
1945 Η επίθεση στις Αρδέννες αποτυγχάνει. Πτώση της Βουδαπέστης. Οι Σύμμαχοι διαβαίνουν τον Ρήνο και ενώνονται με τους Σοβιετικούς στον Ελβα. Ο Χίτλερ αυτοκτονεί. Πτώση του Βερολίνου. **Η** Γερμανία παραδίδεται άνευ όρων. Τα SS κηρύσσονται εγκληματική οργάνωση και αρχίζουν οι δίκες των εγκλημάτων πολέμου.

Εμφάνιση - στολές

Γενικά, και ασφαλώς κατά τα πρώτα χρόνια του πολέμου, ο γρεναδιέρος των Waffen-SS φορούσε σχεδόν όμοιο ιματισμό και έφερε σχεδόν όμοιο ατομικό εξοπλισμό με τον αντίστοιχο στρατιώτη του στρατού. Υπήρχαν κάποιες μικρές παραλλαγές, για παράδειγμα στο ακριβές κόψιμο και στιλ των χιτωνίων, των δίκοχων και των τζόκεϋ. Τα διακριτικά του βαθμού ήταν εντελώς διαφορετικά, επειδή τα Waffen-SS χρησιμοποιούσαν την ίδια ουσιαστικά ιεραρχική δομή με τα παλαιά Τάγματα Εφόδου (SA). Ο εθνικός αετός εφέρετο στο αριστερό μπράτσο αντί για το στήθος και επειδή όλες σχεδόν οι μεραρχίες των Waffen-SS διέθεταν τόσο αριθμό όσο και όνομα, στο κάτω μέρος του αριστερού μανικιού οι άνδρες έφεραν μαύρη περιχειρίδα με τον τίτλο της μεραρχίας τους.

Το πιο χαρακτηριστικό στοιχείο της γερμανικής στο-

Ομάδα της Ταξιαρχίας Ιππικού SS** (SS-Kavallerie Brigade) **το 1941. Στη συνέχεια (1942) η ταξιαρχία 9α γινόταν η 8η Μεραρχία Ιππικού SS** Florian Geyer, **με διοικητή τον «Βίλι» Μπίτριχ και, αργότερα, τον Χέρμαν Φέγκελαϊν (Bundesarchiv, Koblenz).

λής υπηρεσίας, που έφεραν οι άνδρες κάθε βαθμού, ήταν το χαλύβδινο κράνος *(Stahlhelm)*. Αν και εξαιτίας του σχήματος του ήταν γνωστό ως «κουβάς για κάρβουνο», στην πραγματικότητα ήταν ένα εξαιρετικά χρηστικό αντικείμενο, που προστάτευε όχι μόνο το κρανίο, αλλά και τα αυτιά και τον αυχένα, φόρο τιμής στην αξία της σχεδίασης του αποτελεί το σύγχρονο αμερικανικό κράνος μάχης, που είναι σχεδόν πανομοιότυπο σε σχήμα. Το τυπικό κράνος Μ35 ήταν κατασκευασμένο από ατσάλι και ζύγιζε περίπου ένα

Δύο όψεις του** Leibstandarte Adolf Hitler **με πλήρη στολή παρέλασης αλλά χωρίς τις λευκές ζώνες, που στη συνέχεια 9α επιβάλλοντο σ' αυτές τις περιπτώσεις. Η φωτογραφία χωρίς τις χλαίνες λήφ9ηκε στο αεροδρόμιο Τέμπελχοφ του Βερολίνου στις 24 Μαρτίου 1935. Παρατηρήστε τον αξιωματικό στο πρώτο πλάνο που φέρει καμπύλη σπά9η αξιωματικού, την οποία προτιμούσαν πολύ περισσότερο από το ευ9ύ ξίφος** (degen) **και η οποία σήμερα αποτελεί σπάνιο συλλεκτικό αντικείμενο. Η δεύτερη φωτογραφία λήφθηκε στο Μόναχο στις 9 Νοεμβρίου του ίδιου χρόνου. Ο αξιωματικός του πρώτου πλάνου είναι ο Τέοντορ Βις, ο οποίος αργότερα, το 1944, 9α γινόταν διοικητής του** Leibstandarte Adolf Hitler **στη Νορμανδία (Bundesarchiv. Koblenz).

Ο *Πάουλ Χάουσερ με τα προ του 1942 επιρράμματα κολάρου του* Gruppenführer ***(υποστράτηγου). Πρώην επιτελικός αξιωματικός του στρατού, ο Χάουσερ αποστρατεύτηκε το 1932 σε ηλικία 52 ετών, κατατάχθηκε στα SS με τον βαθμό του*** Brigadeführer ***(υποστράτηγου) και τον Οκτώβριο του 1936 ίδρυσε την Επιθεώρηση των SS-VT. Αργότερα διοίκησε το I Σώμα Πάντσερ SS το 1943 και την 7η Στρατιά στη Νορμανδία το 1944 (Bundesarchiv, Koblenz).***

κιλό, ανάλογα με το μέγεθος του. Η ανάρτηση του αποτελείτο από μια ταινία αλουμινίου τυλιγμένη με δέρμα. Ηταν ρυθμιζόμενη ώστε να εφαρμόζει άνετα, όπως και τα μαύρα δερμάτινα υποσιάγωνα. Διατίθετο επίσης ποικιλία καλυμμάτων παραλλαγής, αλλά στο θέμα της παραλλαγής θα επανέλθουμε αργότερα.

Προκειμένου ο στρατιώτης να μπορεί να αποδίδει τα μέγιστα κατά τη μάχη, είναι πολύ σημαντικό η ένδυση του να είναι άνετη, και τα Waffen-SS εισήγαγαν πολλές νέες ιδέες προς αυτή την κατεύθυνση, τις οποίες αργότερα αντέγραψαν οι ένοπλες δυνάμεις πολλών χωρών.

Πάνω από τα Βαμβακερά, αιρτέξ *(airtex)* ή μάλλινα εσώρουχα του, ο γρεναδιέρος των Waffen-SS φορούσε ένα γκρίζο μάλλινο πουκάμισο σχεδιασμένο να τον κρατάει ζεστό και να του παρέχει άνεση κινήσεων. Δυστυχώς οι ίνες αυτού του υλικού είχαν μεγάλο ποσοστό μαλλιού, γεγονός που προκαλούσε φαγούρα. Επίσης, το συχνό πλύσιμο το έφθειρε γρήγορα και αργότερα εισήχθησαν σε χρήση τα Βαμβακερά πουκάμισα που ήταν πολύ πιο πρακτικά και δημοφιλή.

Η περισκελίδα και το χιτώνιο ήταν επίσης σχεδιασμένα λαμβάνοντας υπόψη τόσο την πρακτικότητα όσο και την κομψότητα. Και τα δύο αποτελούνταν από μαλλί ανάμικτο με τεχνητό μετάξι (ραιγιόν) και ήταν εξαιρετικά ανθεκτικά. Η περισκελίδα ήταν ίσια και με ψηλή μέση. Τη συγκρατούσαν τιράντες αντί για ζώνη, αν και στην πορεία του πολέμου αυτό άλλαξε. Το μονόπετο χιτώνιο, με ζώνη στη μέση, είχε τέσσερις μεγάλες τσέπες για τη μεταφορά προσωπικών αντικειμένων ή επιπλέον πυρομαχικών.

Υπήρχε ποικιλία πηλικίων υπηρεσίας, και ως το 1943, το συνηθέστερο ήταν το δίκοχο ή *Feldmütze,* που έμοιαζε με τα δίκοχα των περισσότερων στρατών του κόσμου. Το 1943 εμφανίστηκε ένα αιχμηρό τζόκεϋ, το *Einheitsfeldmütze,* βασισμένο στο καπέλο του σκι των ορεινών μονάδων. Αυτό το τελευταίο ήταν ένα πολύ πρακτικότερο είδος καλύμματος κεφαλής, που προστάτευε τα μάτια τόσο από τη βροχή όσο και από τον ήλιο (φυσικά, οι άνδρες των μεραρχιών αλπινιστών των Waffen-SS έφεραν τον σκούφο του σκι ή *Bergmütze).*

Τα χιτώνια, οι περισκελίδες και τα πηλίκια παρήγοντο και από ελαφρότερα υλικά για τους τροπικούς, αν και τα Waffen-SS δεν γνώρισαν ποτέ τη δράση στη βόρεια Αφρική. Ο ιματισμός αυτός ήταν πολύ δημοφιλής στη νότια Ρωσία κατά το καλοκαίρι.

Πα τον ψυχρό καιρό, οι άνδρες λάμβαναν μια χοντρή μάλλινη χλαίνη που έφθανε ως την κνήμη και κούμπωνε σταυρωτά για καλύτερη προστασία από τον άνεμο. Στους φρουρούς, που χρειάζονταν μεγαλύτερη προστασία για να βρίσκονται σε εγρήγορση, διατίθετο μια ακόμη πιο χοντρή παραλλαγή.

Ακόμα κι αυτές αποδείχτηκαν ανεπαρκείς στις αρκτικές συνθήκες του ρωσικού χειμώνα και έτσι, το φθινόπωρο του 1942, δόθηκαν στους άνδρες χοντρές χλαίνες τύπου παρκά, με ζεστή επένδυση και κουκούλα. Αυτές είχαν κορδόνια στο εμπρόσθιο μέρος της κουκούλας και στη μέση, για να εμποδίζουν τον άνεμο. Τους δόθηκε επίσης και ένας σκούφος από γούνα προβάτου με καλύμματα για τα αυτιά.

Ως υπόδηση, στην αρχή του πολέμου τα Waffen-SS έφεραν τις τυπικές γερμανικές μαύρες δερμάτινες μπότες πορείας που έφταναν στο μέσο της κνήμης *{Marschstiefel),* ενώ οι αξιωματικοί είχαν το δικαίωμα να φέρουν ψηλότερες μπότες ιππασίας *(Reitstiefel).* Η εμπειρία των κρυοπαγημάτων της Ρωσίας οδήγησε στην εισαγωγή σε χρήση ενός καλύμματος του αρβύλου από τσόχα, καθώς και ενός χοντρού γαντιού χωρίς διαιρέσεις για τα δάχτυλα, στη θέση των κοινών μάλλινων γαντιών που ήταν απελπιστικά ανεπαρκή. Με την πρόοδο του πολέμου, εισήλθε σε χρήση ένα πρακτικότερο άρβυλο με κορδόνια που κάλυπτε τους αστραγάλους *{Schnurschuhe),* βασισμένο στις ορειβατικές μπότες των ορεινών μονάδων. Συνήθως το φορούσαν με γκέτες από κετσέ. Στήριζαν καλύτερα τον αστράγαλο και βελτίωναν την κινητικότητα των ανδρών.

Ενας** Rottenführer **(δεκανέας) της Μεραρχίας SS** Das Reich **στα Βαλκάνια το 1941, δίπλα στο ελαφρύ τεθωρακισμένο του όχημα SdKfz 221. Φέρει το τυπικό χιτώνιο των SS των πάντσερ και τον μπερέ του πληρώματος των αρμάτων με το προστατευτικό εσωτερικό «κράνος πρόσκρουσης», είδος που σταδιακά εξαφανίστηκε με την πρόοδο του πολέμου, υπέρ των μαλακών πηλικίων, δίκοχων ή τζόκεϋ** (Feldmütze **και** Einheitsmütze) **(Bundesarchiv, Koblenz).

Στολές παραλλαγής

Η παραγωγή όλων των μερών των στολών των Waffen-SS γινόταν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, και ειδικότερα στο Νταχάου και στο Μπούχεν-6αλντ. Σ' αυτές περιλαμβάνονταν και οι στολές παραλλαγής που χρησιμοποίησαν για πρώτη φορά στον κόσμο τα Waffen-SS και που έγιναν το σήμα κατατεθέν τους. Στις φωτογραφίες και τις εικονογραφήσεις παρουσιάζονται αρκετά παραδείγματα, αλλά επειδή αυτό το είδος ένδυσης ήταν τόσο σημαντικό, αξίζει να το εξετάσουμε προσεκτικότερα.

Τα Waffen-SS ήταν από τις πρώτες γερμανικές μονάδες που χρησιμοποίησαν το είδος στολής που θα γινόταν γνωστό ως «στολή παραλλαγής με ακανόνιστα έγχρωμα σχήματα», και ήταν σχεδιασμένο έτσι ώστε να συγχέονται οι άνδρες με το περιβάλλον τους και να είναι λιγότερο ορατοί από τον εχθρό. Βέβαια, η ιδέα της ίδιας της παραλλαγής κάθε άλλο παρά καινούργια ήταν, αλλά με ΤΓ σύγχρονη της έννοια χρονολογείται από την αρχή του εικοστού αιώνα μόλις, όταν ο Βρετανικός Στρατός διαπίστωσε καθυστερημένα ότι τα κόκκινα χιτώνια των ανδρών του τους καθιστούσαν θαυμάσιους στόχους και έτσι υιοθέτησε το χακί χρώμα, πρακτική που με διάφορες παραλλαγές στην απόχρωση αντιγράφηκε ταχύτατα από τους στρατούς των περισσότερων χωρών. Το χακί, ή το

Στολισμένος με χειροβομβίδες με λαβή (Stielgranaten) *ένας νεαρός υπαξιωματικός του Συντάγματος* Der Führer *της Μεραρχίας* Das Reich *επιδεικνύει το αυτοσχέδιο χιτώνιο παραλλαγής χιόνος και το αντίστοιχο κάλυμμα του κράνους του, κατασκευασμένα από σεντόνια, κατά τον πρώτο χειμώνα της ρωσικής εκστρατείας, πριν διατε&εί στις μονάδες ο κατάλληλος ιματισμός παραλλαγής διπλής* όψης ***(Bundesarchiv, Koblenz).***

Την ίδια παραλλαγή φέρει και ένας στρατιώτης του ίδιου συντάγματος που καπνίζει την πίπα του, τον Νοέμβριο του 1941, κατά τη διάρκεια της προέλασης προς τη Μόσχα. Ο άνδρας δίπλα του φέρει πάνω από τη χλαίνη του στικτό χιτώνιο παραλλαγής. Τα άλογα απέδειξαν την αξία τους σε αναγνωριστικά κα&ήκοντα στη Ρωσία, αλλά δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ολόκληρος ο Γερμανικός Στρατός ήταν κυρίως «ιππήλατος» κατά το μεγαλύτερο μέρος του πολέμου, παρά την μηχανοποίηση του (Bundesarchiv, Koblenz).

γερμανικό αντίστοιχο του, το φαιοπράσινο εκστρατείας, είναι πρακτικές, ουδέτερες αποχρώσεις, αλλά τα Waffen-SS έκριναν ότι αυτό δεν ήταν αρκετό. Αυτό που χρειάζονταν ήταν ένα είδος ένδυσης που θα έκανε τους άνδρες να συγχέονται όχι μόνο με τα διάφορα είδη υπαίθρου, αλλά και με τις εποχιακές αλλαγές του χρώματος των χόρτων και των φυλλωμάτων.

Από την έναρξη κιόλας του πολέμου, τον Σεπτέμβριο του 1939, οι περισσότερες μάχιμες μονάδες των Waffen-SS φορούσαν ένα χαλαρό αδιάβροχο του τους έφθανε ως τον μηρό, πάνω από το χιτώνιο υπηρεσίας τους, και φοριόταν περνώντας από το κεφάλι. Κατασκευασμένο από βαμβάκι και τεχνητό μετάξι, ήταν σχεδιασμένο να διευκολύνει την κίνηση και μπορούσε να σφιχτεί στη μέση με ένα κορδόνι, παρέχοντας έτσι πρόσθετη προστασία από τον άνεμο. Το άνοιγμα του κεφαλιού δεν διέθετε κολάρο και είχε κι αυτό κορδόνι, όπως επίσης και τα τελειώματα των μανικιών. Η γενική εικόνα έμοιαζε κάπως με σακί, πράγμα σκόπιμο, καθώς το ακανόνιστο αυτό σχήμα α-

Οι σκληροί ρωσικοί χειμώνες γνώρισαν μεγάλη ποικιλία ζεστού ιματισμού μάχης. Αυτά τα παρκά που φ&άνουν σχεδόν ως το γόνατο, σε χρώμα γκρι-σουρί, διατί9εντο αποκλειστικά στα ***Waffen-SS*** *και παρήγοντο από την* Wirtschafts VervaltungsHauptAmt ***(WVHA*** *ή Διεύθυνση Οικονομικής Διαχείρισης) του Οσβαλντ Πολ, με εργάτες τους έγκλειστους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Αυτή η φωτογραφία λήφθηκε στο Χάρκοβο τον Μάρτιο του 1943* ***(Bundesarchiv, Koblenz).***

ποτελούσε ένα είδος παραλλαγής από μόνο του.

Τα πρώτα αδιάβροχα είχαν δύο σχισίματα στο στήθος ώστε να μπορεί ο άνδρας να φτάσει τις τσέπες του χιτωνίου που φορούσε από κάτω, αλλά σύντομα διαπιστώθηκε πως αυτό ήταν αδύνατο όταν φορούσε την εξάρτυση του πάνω από το αδιάβροχο, όπως και έπρεπε, και έτσι τα ανοίγματα καταργήθηκαν. Συχνά στους ώμους, στο επάνω μέρος των μανικιών και στο κάλυμμα του κράνους ράβονταν θηλιές, ώστε να μπορούν οι άνδρες να στερεώνουν σ' αυτές κλαδιά με φύλλα ως πρόσθετη παραλλαγή.

Τα αδιάβροχα ήταν διπλής όψης και είχαν διάφορα είδη μοτίβων και χρώματος ώστε να ταιριάζουν με την αλλαγή των εποχών: ανοιχτό και σκούρο πράσινο για την άνοιξη, δύο αποχρώσεις του γκρι με κοκκινωπό καφετί για

Οι μαλακοί σκούφοι από δέρμα προβάτου με καλύμματα των αυτιών και του αυχένα διατέθηκαν στα πληρώματα των αρμάτων μάχης τον δεύτερο χειμώνα στη Ρωσία. Είχαν επένδυση από μαύρο μαλλί στην οποία καρφιτσωνόταν το έμβλημα της νεκροκεφαλής ή του εθνικού αετού. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο «αρματιστής» στα αριστερά που φέρει το έμβλημα εφόδου πεζικού ***(Bundesarchiv, Koblenz).***

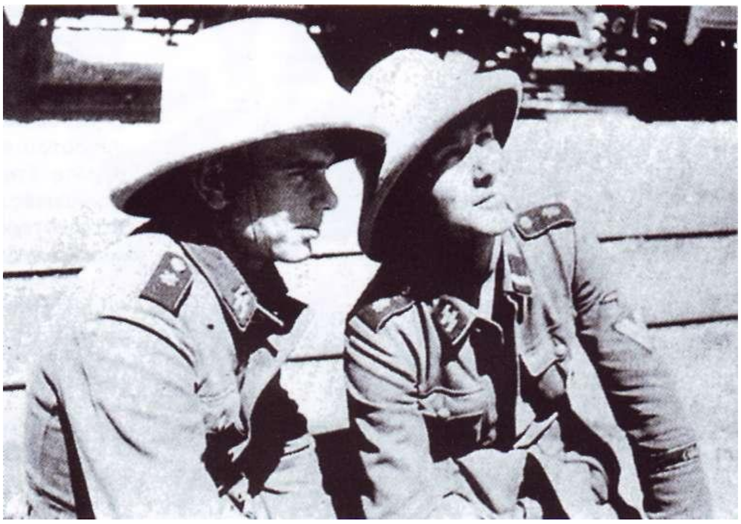

Στο άλλο άκρο, κατά την εισβολή στην Ελλάδα, οι άνδρες της Leibstandarte Adolf Hitler είχαν εφοδιαστεί με τροπικά χιτώνια και κάσκες ηλίου από φελλό. Παρατηρήστε το μονόγραμμα στις επωμίδες (Bundesarchiv, Koblenz).

το καλοκαίρι, και τρεις αποχρώσεις του καστανοκόκκινου και του καφέ για το φθινόπωρο. Καλής ποιότητας χρωματισμός με τέτοια πολυπλοκότητα δεν είχε επιχειρηθεί ποτέ άλλοτε, και χρειάστηκε να επινοηθούν ειδικές 6αφές και τεχνικές. Τα πρώτα αδιάβροχα τυπώνονταν με την τεχνική της μεταξοτυπίας, διαδικασία ιδιαίτερα χρονοβόρα καθώς έπρεπε να υποστούν και αδιαβροχοποίηση, οπότε προτιμήθηκε η μηχανική εκτύπωση. Τα μοτίβα ήταν σχεδιασμένα προσεκτικά ώστε να διασπούν το περίγραμμα αυτού που τα φορούσε, με μικρές κοφτές πινελιές χρώματος τονισμένες στο περίγραμμα τους με αντίθετα χρώματα, έτσι ώστε αν κάποιος στεκόταν ακίνητος μέσα σ' ένα δάσος ή θαμνώδη περιοχή, να γίνεται ουσιαστικά αόρατος. Με την πρόοδο του πολέμου, χρησιμοποιήθηκαν τέσσερα βασικά μοτίβα, τα οποία για πρακτικούς λόγους αναφέρονται γενικά ως «πλάτανος», «φοίνικας», «φύλλο βελανιδιάς» και «μπιζέλι», αν και κανένα τους δεν παρείχε σημαντικά μεγαλύτερη προστασία από τα άλλα, οπότε συμπεραίνουμε ότι οι διαφορετικοί αυτοί τύποι πρέπει να οφείλονται στον πειραματισμό.

Το 1942 άρχισε η σχεδίαση μιας νέας στολής των γρεναδιέρων των Waffen-SS. Το αποτέλεσμα ήταν η ντρίλινη στολή παραλλαγής γυμνασίων Μ43. Αυτή αποτελείτο από μονόπετο χιτώνιο και περισκελίδα από ύφασμα που περιείχε τεχνητό μετάξι, με μοτίβα παραλλαγής τυπωμένα στη μία της μόνο όψη. Ο χρωματισμός τους ήταν κυρίως μουντό κίτρινο με πράσινες και καφέ κηλίδες. Η στολή Μ44 που ακολούθησε την Μ43 ήταν φτιαγμένη από τραχύ ντιαγκονάλ ύφασμα με ύφανση ψαροκόκαλου, που δεν ήταν εξίσου ζεστό. Επίσης, η Μ44 ήταν κατώτερη της Μ43 και από την άποψη της διαπερατότητας της από το νερό. Η είσοδος σε υπηρεσία της στολής εκστρατείας Μ44 σηματοδότησε το τελευταίο στάδιο της απλοποίησης και υποβάθμισης της στολής των γερμανικών ενόπλων δυνάμεων.

Το 1944, οι ελλείψεις υλικών και η ανάγκη για οικονομία, ανάγκασαν τον Γερμανικό Στρατό και τα Waffen-SS να υιοθετήσουν έναν διαφορετικό τύπο χιτωνίου και περισκελίδας. Το χιτώνιο εκστρατείας Μ44 *{Feldbluse)* ήταν κοντό και θύμιζε πολύ το βρετανικό χιτώνιο εκστρατείας. Για λόγους οικονομίας ήταν κατασκευασμένο από το υλικό των *Zeltbahn* (είδος στρατιωτικού πόντσο), έδειχνε πολύ φθηνό και ήταν λιγότερο ζεστό από τα προηγούμενα χιτώνια. Η περισκελίδα που το συνόδευε ήταν επίσης ψηλοκάβαλη και πιο εφαρμοστή, συγκρατείτο δε με ζώνη αντί για τιράντες.

Το ίδιο το *Zeltbahn* το είχε εξελίξει ο στρατός, αλλά τα Waffen-SS το υιοθέτησαν επίσης. Ηταν ένα απλό τριγωνικό ύφασμα με τυπωμένα μοτίβα παοαλλαγής που φοριόταν σαν πόντσο όταν έβρεχε. Στις ούγιες του είχε τρύ-

Ο διατιθέμενος ιματισμός σπάνια επαρκούσε, δεδομένων των εξαιρετικά χαμηλών θερμοκρασιών, και ο άνδρας στα αριστερά μοιάζει να μην μπορεί σχεδόν να κινηθεί με το χιτώνιο παραλλαγής σφιγμένο με τη ζώνη του πάνω από έναν επενδύτη από δέρμα προβάτου, προφανώς "δανεισμένο» από κάποιον Ρώσο αγρότη. Στην πραγματικότητα, κατά τον χειμώνα, οι Γερμανικές Ενοπλες Δυνάμεις έμοιαζαν συνολικά περισσότερο με ρακοσυλλέκτες παρά με οτιδήποτε άλλο. Ο άνδρας στα δεξιά φοράει την τυπική χλαίνη μοτοσικλετιστή με επίστρωση καουτσούκ και, στο κεφάλι του, κάτω από το πηλίκιο εκστρατείας με τα γυαλιά, έχει τυλίξει μια εσάρπα (Bundesarchiv, Koblenz).

πες για κορδόνια, και τρία ή περισσότερα *Zeltbahn* μπορούσαν να ενωθούν μεταξύ τους και να σχηματίσουν ένα μικρό αντίσκηνο. Οταν δεν χρησιμοποιείτο, οι γρεναδιέροι το μετέφεραν τυλιγμένο σε ρολό στην πλάτη μαζί με τον υπόλοιπο εξοπλισμό τους, του οποίου δείγματα παρουσιάζονται στις εικονογραφήσεις.

Εξοπλισμός

Η βάση όλων των ειδών εξοπλισμού εκστρατείας ήταν ένα ζεύγος αορτήρων μεταβλητού μήκους από μαύρο δέρμα σε σχήμα «Υ» που προσαρμόζονταν στο εμπρός μέρος της ζώνης, ανέβαιναν δεξιά και αριστερά στο στήθος και ενώνονταν σε ένα ατσάλινο δακτύλιο ανάμεσα στις ωμοπλάτες. Από αυτόν τον δακτύλιο ξεκινούσε ένας μόνο αορτήρας, ο οποίος στερεωνόταν

Κατά τα πρώτα χρόνια, τα Waffen-SS συνάντησαν μεγάλες δυσκολίες στην πρόσκτηση των αναγκαίων όπλων, εξαιτίας της αντίθεσης του στρατού προς τη μεγέθυνσή τους. Εδώ, άνδρες της Μεραρχίας *Totenkopf* ***δεν διαθέτουν τίποτε καλύτερο από ένα καταληφθέν γαλλικό αντιαρματικό πυροβόλο Puteaux των 4,7 cm, στο οποίο, κατά τη χρήση του από τον Γερμανικό Στρατό, δόθηκε η ονομασία Pak 181/183(f) (Bundesarchiv, Koblenz).***

Με *την κούραση αποτυπωμένη ολοφάνερα στο πρόσωπο του, αυτός ο υπαξιωματικός του* Leibstandarte *AH ηγείται της διμοιρίας του κατά την εισβολή στη Γαλλία, τον Ιούνιο του 1940. Κρεμασμένο με τα δερμάτινα λουριά του από το εμπρόσθιο μέρος της ζώνης του, διακρίνεται η ξύλινη θήκη /κοντάκιο ενός σκουπόξυλου» Mauser C/96, του πρώτου πραγματικά αυτόματου πιστολιού με ελατηριωτό γεμιστήρα. Παραγόταν στα διαμετρήματα 7,63 και 9 mm και, στα χέρια ενός καλού σκοπευτή, μπορούσε να ρυθμιστεί για βολή μέχρι 1.000 μέτρα, αν και σπάνια χρησιμοποιήθηκε σε τέτοια απόσταση (Fred Stephens).*

με τη ζώνη στο κέντρο της πλάτης. Η ίδια η ζώνη διέθετε από τρεις δερμάτινες θήκες πυρομαχικών του τυφεκίου Kar 98 δεξιά και αριστερά της πόρπης. Οι θήκες ήταν ενωμένες ανά τρεις και στερεώνονταν στους δακτυλίους σχήματος «D» που πρόσδεναν την εξάρτυση σχήματος «Υ» στη ζώνη.

Σπάνια οι γρεναδιέροι των Waffen-SS έφεραν στη μάχη την πλήρη εξάρτυση πεζικού, το σακίδιο M39, διότι κατά βάση ήταν στρατεύματα κρούσης, ελαφρά εξοπλισμένα για λόγους κινητικότητας και μετέβαιναν στη μάχη μεταφέροντας τον ελάχιστο δυνατό εξοπλισμό. Οταν το φορούσαν - όπως κατά την πορεία τους πριν από την εμπλοκή τους στη μάχη - το σακίδιο στερεωνόταν κι αυτό άμεσα στους δακτυλίους σχήματος «D» και στο επάνω μέρος των πρόσθιων αορτήρων περίπου στο ύψος της κλείδας του ώμου, με σφαιρικά μεταλλικά κουμπιά, περνώντας δεξιά και αριστερά από τη μέση και κάτω από τις μασχάλες. Σ' αυτή την εξάρτυση, στην αρχή στερεωνόταν ένα σακίδιο από κετσέ, περίπου τετράγωνο, το οποίο περιείχε τα είδη ατομικής υγιεινής του στρατιώτη, την οδοντόβουρτσα του, τα εξαρτήματα καθαρισμού του όπλου του, τις μερίδες εκστρατείας, τους πασσαλίσκους του αντίσκηνου, ένα κομμάτι σκοινί και ρουχισμό. Η τσίγκινη καραβάνα του δενόταν στο πίσω μέρος του σακιδίου και το *Zeltbahn* ή η χλαίνη ήταν στερεωμένη στο επάνω μέρος του και στα πλάγια, τυλιγμένη τακτικά σε ένα βαρύ ρολό. Το βάρος της πλήρους εξάρτησης ήταν μεγάλο και δεν ήταν πρακτικό να μεταφέρεται στη μάχη.

Οι πτυοσκαπάνες και οι ξιφολόγχες ήταν άλλη υπόθεση και αποτελούσαν μέρος της εξάρτυσης εφόδου. Η πτυοσκαπάνη ήταν ένα απλό φτυάρι με ξύλινο στειλεό σε δερμάτινη θήκη στερεωμένη στη ζώνη, στο ύψος του αριστερού γοφού. Οι πρώτες εκδόσεις είχαν τετράγωνη λεπίδα και δεν διέθεταν πτυσσόμενο στειλεό, ενώ οι μεταγενέστερες είχαν τριγωνική αιχμή που τις μετέτρεπε σε χρήσιμο αυτοσχέδιο όπλο, καθώς και αναδιπλούμενο στειλεό. Τα λουριά και των δύο εκδόσεων αποτελούντο από μια τρίπτυχη α-

Ενας ελεύθερος σκοπευτής των SS, οπλισμένος με αραβίδα Mauser Kar 98k των 7,92 mm με τηλεφακό. Αν και σχεδιασμένη ως αραβίδα με το επίθεμα «k» από τη λέξη kurz *(βραχύς), το Kar 98 k είχε κάννη μήκους 600 mm (23,6 in), ούτε καν δύο ίντσες κοντύτερη από εκείνη του βρετανικού Lee Enfield No4MkI και του αμερικανικού Springfield M1903. Ηταν δημοφιλές και ακριβές όπλο με γεμιστήρα των πέντε φυσιγγίων. Παρατηρήστε τα γυαλιά ηλίου / σκόνης, ανασηκωμένα πάνω στο κράνος (Bundesarchiv, Koblenz).*

ναδιπλούμενη δερμάτινη θήκη για τη λεπίδα της πτυοσκαπάνης, που στερεωνόταν με δερμάτινη θηλιά στην κορυφή του στειλεού με οριζόντιες και κάθετες δερμάτινες λωρίδες με πόρπη.

Η ξιφολόγχη με τη θήκη της συνήθως στερεώνονταν επάνω στη θήκη της πτυοσκαπάνης του παλαιότερου τύπου. Μπορούσε βεβαίως να φορεθεί απευθείας στη ζώνη, ανάμεσα στις θήκες των πυρομαχικών και στην πτυοσκαπάνη, ώστε να βγαίνει εύκολα και γρήγορα. Αυτό ήταν απαραίτητο στην περίπτωση των μεταγενέστερων πτυοσκαπανών, επειδή ήταν δύσκολο να βγει το εργαλείο χωρίς να αφαιρεθεί πρώτα η ξιφολόγχη.

Σε αντιστάθμιση αυτού του φορτίου, ο γρεναδιέρος μετέφερε στον δεξιό γοφό του, αναρτημένη από τη ζώνη του, μια σιτιοδόχη από κετσέ. Σ' αυτήν τοποθετούσε τις προμήθειες του, το δίκοχο ή τζόκεϋ εκστρατείας όταν ήταν ασκεπής ή φορούσε κράνος, και κάθε είδους άλλα αντικείμενα που δεν χωρούσαν αλλού. Η ίδια η σιτιοδόχη είχε στα εξωτερικά λουριά της δύο μεταλλικούς κρίκους, ο ένας από τους οποίους χρησίμευε για την ανάρτηση του υδροδοχείου του σε σχήμα νεφρού. Η γκρι μεταλλική αυλακωτή θήκη της αντιασφυξιογόνου προσωπίδας δεν ήταν στερεωμένη στην εξάρτυση αλλά περνούσε από τον λαιμό με δερμάτινο λουρί. Μπορούσε να βρίσκεται σε θήκη από κετσέ μαζί με κάπα αερίων ή και χωρίς. Οι άνδρες δεν απειλήθηκαν ποτέ σοβαρά από ευρεία χρήση χημικών αερίων και σύντομα το κυτίο της προσωπίδας έγινε μια βολική θήκη για διάφορα προσωπικά αντικείμενα, κυρίως αυτά που έπρεπε να διατηρούνται στεγνά, όπως ο καπνός.

Οταν μετέβαινε στη μάχη, ο γρεναδιέρος εγκατέλειπε μεγάλο μέρος του ανωτέρω εξοπλισμού αντικαθιστώντας τον με μια εξάρτυση σχήματος «Α» από κετσέ. Αφηνε πίσω του το σακίδιο και τη χλαίνη του, είτε σε κάποιο φορτηγό είτε στο όρυγμα, και έπαιρνε μαζί του μόνο την καραβάνα, το υδροδοχείο, το *Zeltbahn* (προαιρετικά, ανάλογα με τον καιρό), τη σιτιοδόχη (συνήθως γεμάτη με χειροβομβίδες αντί για το σιτηρέσιό του), την πτυοσκαπάνη και την ξιφολόγχη. Τα Waffen-SS είχαν μεγάλη ελευθερία επιλογής σχετικά με το τι θα έπαιρναν μαζί τους στη μάχη, αλλά οι κανονισμοί όριζαν ότι η αντιασφυξιογόνος προσωπίδα ήταν υποχρεωτική.

Οπλα

Οι γρεναδιέροι που ήταν οπλισμένοι με υποπολυβόλα ή, αργότερα, με τυφέκια εφόδου, δεν έφεραν τις φυσιγγιοθήκες του Kar 98 στο εμπρόσθιο

Αυτός ήταν ο τυπικός τρόπος χρησιμοποίησης του πολυβόλου MG 34 των 7,92 mm (και του MG 42) στις μάχες εντός πόλεων αν και, για ποιον λόγο γελούν αυτοί οι δύο άνδρες της Das Reich, *κανείς δεν ξέρει...* ***(Bundesarchiv, Koblenz).***

μέρος της ζώνης τους. Αντί γι' αυτές, έφεραν δύο σύνολα επιμηκυμένων τριπλών θυλάκων από δέρμα ή κετσέ, για τους γεμιστήρες των όπλων τους. Αυτοί εφέροντο λοξά εξαιτίας του μήκους τους, έτσι ώστε να μην εφάπτονται με το άνω μέρος των μηρών εμποδίζοντας την κίνηση κατά το τρέξιμο. Οι άνδρες των στοιχείων υπηρέτησης των πολυβόλων δεν έφεραν φυσιγγιοθήκες, αλλά για την άμυνα τους ήταν εξοπλισμένοι με αυτόματα πιστόλια σε θήκη. Στην πραγματικότητα, στις τάξεις των Waffen-SS, η μεταφορά κάποιου προσωπικού όπλου όπως πιστολιού ή υποπολυβόλου εκτός από το τυπικό τυφέκιο ή αντί γι' αυτό, έγινε κάτι σαν σήμα κατατεθέν.

Σε συνθήκες μάχης, το πιστόλι δεν έχει ιδιαίτερη αξία εξαιτίας του περιορισμένου βεληνεκούς και ακριβείας, αλλά χάρη στο μικρό του μέγεθος μεταφέρεται εύκολα από τους εποχούμενους σε τεθωρακισμένα οχήματα μάχης. Το ίδιο ισχύει και για το υποπολυβόλο, ενώ το τυφέκιο είναι άβολο. Εντούτοις, το πιστόλι συντελεί σημαντικά στην τόνωση του ηθικού και ένας και μόνο άνδρας οπλισμένος με πιστόλι μπορεί να αναγκάσει αρκετούς αντιπάλους να παραδοθούν αν βρεθούν καταπτοημένοι και σε κατάσταση σοκ, πράγμα που συνέβη αρκετές φορές στη Γαλλία και κατά την πρώτη περίοδο της γερμανικής προέλασης στη Ρωσία. Επίσης το πιστόλι είναι το τε-

Κα9αρότερη άποψη του MP 28, στα χέρια υπαξιωματικού άγνωστης μονάδας των Πάντσερ SS. Χάρη *στο μικρό του μέγε&ος (μόνο 815 mm μαζί με το ξύλινο κοντάκιο), αυτό το όπλο είχε την ιδιαίτερη προτίμηση των πληρωμάτων των ΤΟΜΑ. Ενώ ο στρατός προτιμούσε τα MP 38 και MP 40, τα Waffen-SS εκτιμούσαν ιδιαίτερα τα πιο στιβαρά και αξιόπιστα MP 28 και Bergmann MP 35 και, όντως, έγιναν οι αποδέκτες ολόκληρης της παραγωγής του τελευταίου* ***(Bundesarchiv, Koblenz).***

λευταίο μέσο άμυνας απέναντι στην αιχμαλωσία, και οι στρατιώτες των Waffen-SS στη Ρωσία έμαθαν από πρώτο χέρι ότι μια σφαίρα ήταν προτιμότερη από αυτή την τελευταία. Ακόμη, τα πιστόλια και τα υποπολυ-6όλα ήταν χρήσιμα στις μάχες εκ του συστάδην, όπως οι εκκαθαρίσεις κτιρίων, οι συμπλοκές μέσα σε πυκνά δάση και οι μάχες των χαρακωμάτων όπου η χρήση μακρύκαννου όπλου είναι δύσκολη. (Πράγματι, ο Ούγκο Σμάισερ *[Hugo Schmeisser]* σχεδίασε το πρώτο πραγματικό υποπολυβόλο στον κόσμο, το *MP 18,* ειδικά για τις μάχες χαρακωμάτων).

Γα *Waffen-SS έκαναν ευρεία χρήση των καταλαμβανόμενων σοβιετικών όπλων όπως το υποπολυβόλο PPSh 41 που κρατάει ο υπαξιωματικός στα δεξιά (Bundesarchiv, Koblenz).*

Τα συνηθέστερα πιστόλια που χρησιμοποιούντο το 1939-1940 ήταν το διάσημο Luger P08 των 9 mm και το πιο σύγχρονο Walther P38, το οποίο άρχισε να παράγεται το 1938 σε αντικατάσταση του πρώτου, επειδή ήταν φθηνότερο. Επίσης, η σχεδίαση του ήταν πρακτικότερη, δεδομένου ότι διέθετε ένα σύστημα ασφαλείας που δεν επέτρεπε την τυχαία εκπυρσοκρότηση, ακόμη και αν η ασφάλεια του ήταν ανοικτή *(off).* Αυτό εκτιμήθηκε πολύ από τους στρατιώτες επειδή πολλά ατυχήματα είχαν συμβεί με το Luger, ακόμα και όταν ήταν αποσυναρμολογημένο με κάποιο φυσίγγιο ξεχασμένο στη θαλάμη. Το Walther αντίθετα, είχε μια περόνη ένδειξης που γινόταν αισθητή με την αφή ακόμη και σε απόλυτο σκοτάδι, και η οποία έδειχνε αν υπήρχε φυσίγγιο έτοιμο για βολή. Στην πραγματικότητα, το Walther P38 ήταν τόσο καλό όπλο, ώστε ο *Oberführer* (ταξίαρχος) Χάινριχ Γκάρτνερ, επικεφαλής της Υπηρεσίας Εφοδιασμού των Waffen-SS, προσπάθησε ανεπιτυχώς να διαθέσει ολόκληρη την παραγωγή του στα Waffen-SS.

Συχνά έβλεπε κανείς αξιωματικούς των Waffen-SS οπλισμένους με το μικρότερο Walther PP ή PPK. Σχεδιασμένο για την αστυνομία, ήταν εύκολο να κρυφτεί, για παράδειγμα στο κοίλο της πλάτης κοντά στη μέση, και μόνο μια σχολαστική σωματική έρευνα μπορούσε να το αποκαλύψει. Δεν μπορούμε να πούμε το ίδιο για το άλλο δημοφιλές όπλο του γρεναδιέρου των Waffen-SS, το Mauser C96 των 9 mm. Γνωστό σαν «σκουπόξυλο» εξαιτίας του σχήματος της λαβής του, το μεγαλοφυές αυτό πιστόλι παραμένει ένα από τα καλύτερα όπλα μάχης που κατασκευάστηκαν ποτέ και είναι πλέον πολύτιμο συλλεκτικό αντικείμενο.

Ενώ το Luger και το Walther P38 δέχονταν γεμιστήρες των οκτώ φυσιγγίων, έβαλλαν μόνο κατά βολή και το δραστικό τους βεληνεκές δεν ξεπερνούσε τα 25 μέτρα, το Mauser μπορούσε να βάλλει και κατά ριπάς σαν υπο-

πολυβόλο (ή, κατά τη γερμανική ορολογία σαν «πολυβόλο πιστόλι» *[maschinenpistole])* και το βεληνεκές του έφθανε τα 900 μέτρα. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η αξιοποίηση αυτού του βεληνεκούς, το πιστόλι διέθετε μια ιδιοφυή ξύλινη θήκη που μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και σαν κοντάκιο, και που επίσης χρησίμευε για την αποθήκευση των εργαλείων καθαρισμού του. Δυστυχώς, όταν το Mauser έβαλλε κατά ριπάς, η ακριβής σκόπευση ήταν αδύνατη εξαιτίας της απότομης ανύψωσης της κάννης, αλλά η βροχή από μολύβι που εξαπέλυε ήταν βέβαιο πως θα έτρεπε τους αντιπάλους σε φυγή...

Αυτό το τελευταίο είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά όλων των υποπολυβόλων. Τα Waffen-SS χρησιμοποιούσαν αρκετούς τύπους, αλλά προτιμούσαν σαφώς κάποιους συγκεκριμένους. Το 1940 υπήρχαν τέσσερις βασικοί τύποι, το MPE των 9 mm (βλ. λεζάντα, Εικόνα Π), το MP 28, το MP 34/35 και το MP 38, ενώ το MP 40 εισερχόταν μόλις τότε σε υπηρεσία. Ολα διέθεταν βραχεία κάννη και δέχοντο γεμιστήρες των 20 ή των 32 φυσιγγίων, είχαν υψηλή συχνότητα βολής και δραστικό βεληνεκές μάχης περίπου 135 μέτρων. Εντούτοις, τα Waffen-SS προτιμούσαν το παλαιό MP 28 έναντι των πιο σύγχρονων τύπων, λόγω της ανώτερης ποιότητας της κατασκευής του και επειδή δεχόταν τον γεμιστήρα του στο πλάι αντί για το κάτω μέρος του, πράγμα που σήμαινε ότι μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από θέση πρηνηδόν με μεγαλύτερη ευκολία. Το ίδιο ίσχυε και για το MP 34 και το MP 35, που παρήγοντο από τη δανική εταιρία *Bergmann,* η οποία περιήλθε στα χέρια των Γερμανών μετά την κατάληψη της Δανίας τον Απρίλιο του 1940 (μια εκστρατεία στην οποία τα Waffen-SS δεν είχαν λάβει μέρος). Εκείνη την εποχή, τα Waffen-SS, υποφέροντας από την έλλειψη όπλων εξαιτίας των περιορισμών

MG 42 επί ημιερπυστριοφόρου SdKfz 251 κατά τη μάχη του Κουρσκ, τον Ιούλιο του 1943. Αυτό το πολυβόλο, το καλύτερο όπλο γενικής χρήσης αυτού του είδους που κατασκευάστηκε ποτέ, παραμένει σε υπηρεσία στη Bundeswehr ελαφρό τροποποιημένο, ως MG 3 των 7,62 mm. Η κόπωση της μάχης είναι εμφανής στα πρόσωπα των ανδρών (Bundesarchiv, Koblenz).

Καλή και λεπτομερής απεικόνιση ομάδας φλογοβόλου που ετοιμάζεται για δράση. Ο Γερμανικός Στρατός χρησιμοποιούσε τέσσερα βασικά σχέδια, τα υποδείγματα 35, 40, 41 και 42. Το πρώτο ήταν πολύ βαρύ και σύντομα αντικαταστάθηκε από τα ελαφρύτερα 40 και 41 (που εικονίζονται εδώ). Ολα χρησιμοποιούσαν δεξαμενές αερίου από τις οποίες εκτοξευόταν το εύφλεκτο μίγμα βενζίνης / γέλης, αλλά αυτό το σύστημα αποδείχτηκε ανίκανο να αντιμετωπίσει τις δοκιμασίες του ρωσικού χειμώνα, και αντικαταστάθηκαν από το υπόδειγμα 42 που χρησιμοποιούσε προωθητικά φυσίγγια. Τα φλογοβόλα τα μισούσαν οι στρατιώτες όλων των στρατών του κόσμου, και η απειλή και μόνο της χρήσης τους αποδεικνυόταν αρκετή για να εξαναγκαστούν σε παράδοση οι υπερασπιστές μιας οχυρής θέσης (Bundesarchiv, Koblenz).

που τους είχαν επιβληθεί από τον Στρατό, αγαλλίασαν που τους επετράπη να παραλάβουν ολόκληρη και κατ' αποκλειστικότητα την παραγωγή των υποπολυβόλων Bergmann.

Αλλα εξόχως δημοφιλή μη γερμανικά όπλα που χρησιμοποιήθηκαν από τα Waffen-SS ήταν το αυτόματο πιστόλι Browning Hi-Power των 9 mm, προϊόν της *Fabrique Nationale* του Βελγίου. Αυτό δεχόταν γεμιστήρα των 13 φυσιγγίων ο οποίος, σε συνδυασμό με την ανετότερη λαβή του, το καθιστούσε πολύ αποτελεσματικότερο ως όπλο μάχης από το Luger ή το Walther. Μετά την εισβολή στη Σοβιετική Ενωση τον Ιούνιο του 1941, τα καταληφθέντα σοβιετικά υποπολυβόλα PPD και PPSh εισήλθαν μαζικά σε υπηρεσία. Γενικά, τα γερμανικής κατασκευής υποβολυβόλα διατίθεντο στους κατώτερους αξιωματικούς και τους υπαξιωματικούς, και όχι στους κοινούς στρατιώτες.

Ενώ τα υποπολυβόλα ήταν πολύ δημοφιλή στα Waffen-SS, το κύριο όπλο που χρησιμοποιούσαν ως το 1943-1944 ήταν το τυπικό τυφέκιο Kar 98 των 7,92 mm του Γερμανικού Στρατού, ένα κλασσικό οπισθογεμές με γεμιστήρα πέντε φυσιγγίων και με σχεδόν πανομοιότυπα χαρακτηριστικά με το βρετανικό Lee-Enfield και το αμερικανικό Springfield. Αργότερα, οι γρεναδιέροι παρέλαβαν με μεγάλη προθυμία το νέο τυφέκιο εφόδου MP 43 / StG 44. Αυτό το πρώτο πραγματικό τυφέκιο εφόδου παγκοσμίως, που συνδύαζε τα προτερήματα του παραδοσιακού τυφεκίου όσον αφορά την ακρίβεια και το βεληνεκές, με την υψηλή ταχυβολία του υποπολυβόλου, εισήχθη σε υπηρεσία όταν η εμπειρία της μάχης κατέδειξε ότι οι περισσότερες ανταλλαγές πυρών γίνονταν από αποστάσεις μικρότερες των 350 μέτρων.

Τα Waffen-SS έδιναν μεγάλη έμφαση στα καταιγιστικά πυρά, και γι' αυτόν τον λόγο προσπαθούσαν, όταν αυτό ήταν δυνατό, να έχουν μεγαλύτερη συγκέντρωση βαρέων όπλων υποστήριξης - πολυβόλων και όλμων - σε σύγκριση με τη συνήθη πρακτική του Στρατού. Η γερμανική βιομηχανία παρείχε δύο ιδιαίτερα καλά όπλα γι' αυτή την αποστολή, το MG 34 και το MG 42 των

"".92 mm. Τα όπλα αυτά, που δικαίως θεωρούνται τα καλύτερα πολυβόλα που κατασκευάστηκαν ποτέ, διέθεταν πρωτοφανή ταχυβολία και το πρόσθετο πλεονέκτημα της δυνατότητας τους να δέχονται ιππαστί επικαθήμενους τυμπανοειδείς γεμιστήρες των 75 φυσιγγίων αντί για τις συμβατικές ταινίες.

Αλλα όπλα που διέθεταν οι γρεναδιέροι ήταν οι χειροβομβίδες ωοειδούς σχήματος και οι χειροβομβίδες με λαβή, οι νάρκες κατά προσωπικού και τεθωρακισμένων, οι οπλοβομβίδες, οι όλμοι των 5 εκ. και των 8 εκ. και τα φλογοβόλα. Αργότερα, όταν η εμπειρία της Ρωσίας κατέδειξε ότι υπήρχε ανάγκη για έναν όλμο ικανό να βάλλει βαρύτερο βλήμα σε μεγαλύτερη απόσταση, οι όλμοι των 5 εκ. και 8 εκ. συμπληρώθηκαν με όλμους των 12 εκ.

Στην αρχή του πολέμου, το πεζικό δεν διέθετε αποτελεσματικά όπλα ενα-.τίον των εχθρικών αρμάτων. Στις εκστρατείες του 1939- 1940, αυτό δεν είχε και τόση σημασία, επειδή τα γαλλικά και βρετανικά άρματα μάχης αναπτύσσοντο κατά μη αποτελεσματικό τρόπο και δεν αποτελούσαν σημαντική απειλή. Στη Ρωσία τα πράγματα ήταν εντελώς διαφορετικά και ανταποκρινόμενος στις απαιτήσεις των στρατευμάτων της πρώτης γραμμής, ο Δρ. Χάινριχ Λανγκβάιλερ σχεδίασε ένα πολύ απλό αλλά εξαιρετικά αποτελεσματικό όπλο, ικανό να σταματήσει οποιοδήποτε άρμα μάχης εκείνης της εποχής. Το *Panzerfaust* («αντιαρματική γροθιά») ήταν ένα όπλο που έβαλλε ένα μόνο βλήμα και αποτελείτο από μια κεφαλή κοίλου γεμίσματος που εκτοξευόταν από εναν απλό μεταλλικό κύλινδρο. Αυτή η βομβίδα που σταθεροποιείτο με πτερύγια είχε βεληνεκές μόλις 30 μέτρων και η χρήση της απαιτούσε ατσάλινα νεύρα, αλλά μπορούσε να διατρήσει θώρακα 140 mm. Στη συνέχεια, τόσο η διατρητική ικανότητα όσο και το βεληνεκές βελτιώθηκαν, και το *Panzerfaust* ήταν τόσο επιτυχημένο, ώστε η παραγωγή του έφθασε τις 200.000 μονάδες τον μήνα.

Το δεύτερο αντιαρματικό όπλο πεζικού, που εισήλθε σε υπηρεσία το 1943, ήταν το *Panzerschreck* («αντιαρματικός πέλεκυς»). Ουσιαστικά δεν ήταν τίποτε περισσότερο από μια αντιγραφή των αμερικανικών *bazooka,* που είχαν καταληφθεί στην Τυνησία και αποτελείτο από έναν κοίλο σωλήνα, από τον οποίο εκτοξευόταν μια συμπαγής ρουκέτα με κεφαλή κοίλου γεμίσματος 88 mm. Επειδή το διαμέτρημα της κεφαλής κοίλου γεμίσματος είναι ο κρίσιμος παράγοντας που καθορίζει τη διατρητική ικανότητα του βλήματος, αυτό το όπλο ήταν πολύ αποτελεσματικότερο από το *bazooka* των 60 mm και μπορούσε να διατρήσει θωράκιση 100 mm. Με βεληνεκές 120 μέτρων, υπερτερούσε έναντι του *Panzerfaust.* Μοναδικά του μειονεκτήματα ήταν η λάμψη της ρουκέτας που πρόδιδε τη θέση του χρήστη της στον εχθρό. Προκειμένου να αποφύγει την εχθρική απάντηση, ο στρατιώτης έπρεπε να είναι έτοιμος να κυλήσει μακριά από την αρχική του θέση όσο γρηγορότερα μπορούσε. Επιπλέον, ο χρήστης έπρεπε να φοράει αντιασφυξιογόνο προσωπίδα για να προστατεύει το πρόσωπο του από τα αέρια της εκτόνωσης. Αργότερα προστέθηκε ένα μικρό ασπίδιο με ενσωματωμένο σκόπευτρο. Κατά τη μάχη, το *Panzerschreck* υπηρετείτο από πλήρωμα δύο ανδρών, τον χειριστή και τον γεμιστή, που συνήθως μετέφεραν τρεις ρουκέτες με πτερύγια στη σχήματος «Α» εξάρτυση τους.

7.92 mm. Τα όπλα αυτά, που δικαίως θεωρούνται τα καλύτερα πολυβόλα που κατασκευάστηκαν ποτέ, διέθεταν πρωτοφανή ταχυβολία και το πρόσθετο πλεονέκτημα της δυνατότητας τους να δέχονται ιππαστί επικαθήμενους τυμπανοειδείς γεμιστήρες των 75 φυσιγγίων αντί για τις συμβατικές ταινίες.

Αλλα όπλα που διέθεταν οι γρεναδιέροι ήταν οι χειροβομβίδες ωοειδούς σχήματος και οι χειροβομβίδες με λαβή, οι νάρκες κατά προσωπικού και τεθωρακισμένων, οι οπλοβομβίδες, οι όλμοι των 5 εκ. και των 8 εκ. και τα φλογοβόλα. Αργότερα, όταν η εμπειρία της Ρωσίας κατέδειξε ότι υπήρχε ανάγκη για έναν όλμο ικανό να βάλλει βαρύτερο βλήμα σε μεγαλύτερη απόσταση, οι όλμοι των 5 εκ. και 8 εκ. συμπληρώθηκαν με όλμους των 12 εκ.

Στην αρχή του πολέμου, το πεζικό δεν διέθετε αποτελεσματικά όπλα εναντίον των εχθρικών αρμάτων. Στις εκστρατείες του 1939- 1940, αυτό δεν είχε και τόση σημασία, επειδή τα γαλλικά και βρετανικά άρματα μάχης αναπτύσσοντο κατά μη αποτελεσματικό τρόπο και δεν αποτελούσαν σημαντική απειλή. Στη Ρωσία τα πράγματα ήταν εντελώς διαφορετικά και ανταποκρινόμενος στις απαιτήσεις των στρατευμάτων της πρώτης γραμμής, ο Δρ. Χάινριχ Λανγκβάιλερ σχεδίασε ένα πολύ απλό αλλά εξαιρετικά αποτελεσματικό όπλο, ικανό να σταματήσει οποιοδήποτε άρμα μάχης εκείνης της εποχής. Το *Panzerfaust* («αντιαρματική γροθιά») ήταν ένα όπλο που έβαλλε ένα μόνο βλήμα και αποτελείτο από μια κεφαλή κοίλου γεμίσματος που εκτοξευόταν από έναν απλό μεταλλικό κύλινδρο. Αυτή η βομβίδα που σταθεροποιείτο με πτερύγια είχε βεληνεκές μόλις 30 μέτρων και η χρήση της απαιτούσε ατσάλινα νεύρα, αλλά μπορούσε να διατρήσει θώρακα 140 mm. Στη συνέχεια, τόσο η διατρητική ικανότητα όσο και το βεληνεκές βελτιώθηκαν, και το *Panzerfaust* ήταν τόσο επιτυχημένο, ώστε η παραγωγή του έφθασε τις 200.000 μονάδες τον μήνα.

Το δεύτερο αντιαρματικό όπλο πεζικού, που εισήλθε σε υπηρεσία το 1943, ήταν το *Panzerschreck* («αντιαρματικός πέλεκυς»). Ουσιαστικά δεν ήταν τίποτε περισσότερο από μια αντιγραφή των αμερικανικών *bazooka,* που είχαν καταληφθεί στην Τυνησία και αποτελείτο από έναν κοίλο σωλήνα, από τον οποίο εκτοξευόταν μια συμπαγής ρουκέτα με κεφαλή κοίλου γεμίσματος 88 mm. Επειδή το διαμέτρημα της κεφαλής κοίλου γεμίσματος είναι ο κρίσιμος παράγοντας που καθορίζει τη διατρητική ικανότητα του βλήματος, αυτό το όπλο ήταν πολύ αποτελεσματικότερο από το *bazooka* των 60 mm και μπορούσε να διατρήσει θωράκιση 100 mm. Με βεληνεκές 120 μέτρων, υπερτερούσε έναντι του *Panzerfaust.* Μοναδικά του μειονεκτήματα ήταν η λάμψη της ρουκέτας που πρόδιδε τη θέση του χρήστη της στον εχθρό. Προκειμένου να αποφύγει την εχθρική απάντηση, ο στρατιώτης έπρεπε να είναι έτοιμος να κυλήσει μακριά από την αρχική του θέση όσο γρηγορότερα μπορούσε. Επιπλέον, ο χρήστης έπρεπε να φοράει αντιασφυξιογόνο προσωπίδα για να προστατεύει το πρόσωπο του από τα αέρια της εκτόνωσης. Αργότερα προστέθηκε ένα μικρό ασπίδιο με ενσωματωμένο σκόπευτρο. Κατά τη μάχη, το *Panzerschreck* υπηρετείτο από πλήρωμα δύο ανδρών, τον χειριστή και τον γεμιστή, που συνήθως μετέφεραν τρεις ρουκέτες με πτερύγια στη σχήματος «Α» εξάρτυση τους.

Κατασκευή και συντήρηση

Οπως έχουμε ήδη αναφέρει, όλες οι στολές των Waffen-SS (εκτός από εκείνες που ράβονταν σε ιδιώτες ράπτες) παρήγοντο στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Η κοινότητα των Γερμανοεβραίων περιλάμβανε πολλούς ικανούς ράπτες και ράπτριες και, αν και τους είχαν αφαιρεθεί όλα τα πολιτικά δικαιώματα, η πολιτική της Υπηρεσίας Οικονομικής Διαχείρισης των SS δεν επέτρεπε να πάει χαμένο το ταλέντο τους (Εντούτοις, το τύπωμα των μοτίβων παραλλαγής ανατίθετο σε ιδιώτες εργολάβους). Κατά την εκστρατεία, ο κάθε στρατιώτης των Waffen-SS λάμβανε βελόνα και κλωστή για τις τρέχουσες μικροεπισκευές, ενώ εκείνοι που στην πολιτική τους ζωή είχαν διατελέσει υποδηματοποιοί, ήταν περιζήτητοι για την τοποθέτηση νέων πελμάτων στις μπότες των συντρόφων τους.

Τα όπλα φυσικά κατασκευάζονταν σε εργοστάσια και δεν έχει νόημα να περιγράψουμε λεπτομερώς τη διαδικασία παραγωγής τους. Στην εκστρατεία, ο κάθε άνδρας λάμβανε κάποια εργαλεία χειρός (κατσαβίδι, κλειδί κλπ.), καθώς και καθαριστικά για τον ατομικό οπλισμό του, ενώ οι σοβαρότερες επισκευές γίνονταν στα κινητά συνεργεία εκστρατείας που ακολουθούσαν από κοντά τα στρατεύματα της πρώτης γραμμής.

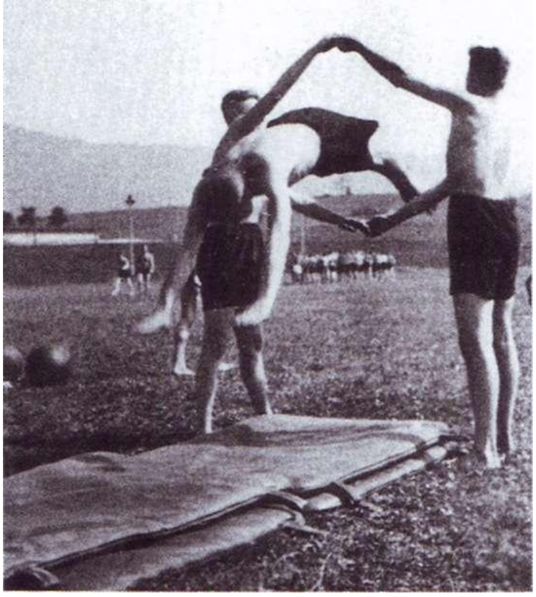

Η εκπαίδευση των Waffen-SS έδινε μεγάλη έμφαση στην επίτευξη μιας φυσικής κατάστασης που σήμερα, μόνο με εκείνη των ανδρών των επίλεκτων μονάδων (όπως οι πεζοναύτες και οι αλεξιπτωτιστές) μπορεί να συγκριθεί. Οι άνδρες της φωτογραφίας είναι υποψήφιοι αξιωματικοί του Μπαντ Τολτς, μιας από τις δύο σχολές ειδικής εκπαίδευσης που επέβλεπε ο Πάουλ Χάουσερ. Η άλλη ήταν η σχολή του Μπράουνσβαϊγκ (Bundesarchiv, Koblenz).

Ψυχολογία και εκπαίδευση

Πριν εξετάσουμε την εκπαίδευση από την οποία περνούσαν υποχρεωτικά όλοι οι πεζικάριοι των Waffen-SS, είναι σημαντικό να δούμε κατ' αρχάς τους λόγους για τους οποίους κατατάσσονταν στα Waffen-SS αντί για τον στρατό, και τους παράγοντες που τους έκαναν τόσο σκληροτράχηλους και συχνά φανατικούς πολεμιστές, ώστε να κερδίσουν τον τίτλο του «στρατιώτη του ολέθρου».

Η κύρια διαφορά μεταξύ των ανδρών που κατατάσσονταν εθελοντικά στα Waffen-SS και εκείνων που πήγαιναν σε άλλα όπλα των ενόπλων δυνάμεων βρίσκεται στον όρκο που έδιναν, υποσχόμενοι πλήρη πίστη στο πρόσωπο του Αδόλφου Χίτλερ και όχι στο κράτος. Ο όρκος ήταν ο παρακάτω, και αποτελεί καίριο στοιχείο για την κατανόηση της ψυχολογίας του στρατιώτη των Waffen-SS:

Ορκίζομαι σε σένα, Αδόλφε Χίτλερ
Ως φύρερ και καγκελάριο του γερμανικού Ράιχ
Πίστη και θάρρος
Ορκίζομαι σε σένα και στους ανωτέρους μου που εσύ θα *ορίσεις*
Υπακοή μέχρι Θανάτου.
Μάρτυς μου ο θεός.

Ποιο ήταν λοιπόν το κίνητρο κάποιου που κατατασσόταν στα Waffen-SS και έδινε έναν τέτοιο όρκο, αντί να προτιμήσει τον τακτικό στρατό; Υπάρχουν πολλές διακριτές απαντήσεις. Για παράδειγμα, ο τελευταίος αρχηγός των κομάντο, Οττο Σκορτσένυ, αρχικά ήθελε να καταταγεί στη Luftwaffe, αλλά προτίμησε τα Waffen-SS όταν διαπίστωσε ότι το σωματικό του ύψος δεν θα του επέτρεπε να υπηρετήσει ως ιπτάμενος. Συχνότερα όμως η απάντηση ήταν η κοινή φιλοδοξία και η επιθυμία να ανήκει κάποιος σε μια ελίτ επίλεκτων. Μετά την επαναφορά της στράτευσης το 1935, είναι προφανές ότι τα στάνταρ του στρατού έπεσαν (Πριν από αυτή, η Reichswehr περιοριζόταν σε 100.000 άνδρες μόλις, πράγμα που σήμαινε ότι η στρατολόγηση αξιωματικών γινόταν με μεγάλη επιλεκτικότητα). Ενας φιλόδοξος άνδρας που αντιλαμβανόταν τα όριά του, θα ήταν πολύ φυσικό να προτιμήσει να είναι «ένα μεγάλο ψάρι σε μια μικρή λίμνη», παρά «ένα μικρό ψάρι σε μια μεγάλη».

Υποψήφιοι αξιωματικοί σε μάθημα εφόδου στο Μπαντ Τολτς. Η απουσία βαρέως εξοπλισμού είναι ηθελημένη, επειδή τα Waffen-SS έδιναν μεγαλύτερη έμφαση στις τακτικές του ελαφρού πεζικού σε σύγκριση με τον στρατό (Bundesarchiv, Koblenz).

Αυτό το αντιλαμβάνονταν και οι στρατιωτικοί ηγέτες και κρατούσαν περιορισμένο τον αριθμό των ικανών για στράτευση ανδρών που επιτρεπόταν να καταταγούν στα SS. Βλέποντας τι συνέβαινε, ο Χίτλερ υπήγαγε ολόκληρα τα SS στον προϋπολογισμό της αστυνομίας αντί σε αυτόν του στρατού. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ο στρατός να έχει περισσότερα χρήματα στη διάθεση του, και βοήθησε να μειωθεί η εχθρότητα του έναντι των SS, εχθρότητα βασισμένη στο γεγονός ότι ο στρατός ήταν κατά παράδοση το μόνο ένοπλο όργανο του κράτους, αδιάφορο αν τα προπολεμικά SS ήταν σχετικά μικρά σε μέγεθος.

Υπήρχαν και άλλες δύο σημαντικές διαφορές μεταξύ των εθελοντών των Waffen-SS και του στρατού. Αν και οι απαιτήσεις για φυσική κατάσταση ήταν μεγαλύτερες στα Waffen-SS (βλ. παρακάτω), οι αντίστοιχες για το μορφωτικό τους επίπεδο ήταν λιγότερες. Σχεδόν οι μισοί στρατεύσιμοι των Waffen-SS είχαν λάβει την ελάχιστη σχολική εκπαίδευση και ιδιαίτερα οι υποψήφιοι αξιωματικοί γίνονταν δεκτοί με πολύ χαμηλότερους ακαδημαϊκούς τίτλους από τους συναδέλφους τους του στρατού. Αυτό φυσικά τους καθιστούσε πιο δεκτικούς τόσο στην αυστηρή πειθαρχία όσο και στην ιδεολογική κατήχηση (Αξίζει να σημειώσουμε ότι αυτές οι παρατηρήσεις αφορούν μόνο τα Waffen-SS και όχι για παράδειγμα τα SD - την υπηρεσία ασφάλειας των SS με επικεφαλής τον Ράινχαρντ Χάιντριχ - τα οποία προσέλκυαν μεγάλο αριθμό νεαρών δικηγόρων και διοικητικών υπαλλήλων με πανεπιστημιακά πτυχία).

Η άλλη διαφορά έγκειται στο ότι η πλειοψηφία των εθελοντών των Waffen-SS προερχόταν από αγροτικές περιοχές, ενώ ο κύριος όγκος των τάξεων του στρατού αποτελείτο από κατοίκους πόλεων. Αυτή η διαδικασία φυσικής επιλογής δικαιώθηκε αργότερα με τρόπο που φαίνεται μάλλον απροσδόκητος, αρκεί όμως να θυμηθούμε ότι πριν από πενήντα περίπου χρόνια, οι συνθήκες ζωής

Επίσης, ο στρατός κατηγορούσε συχνά τα Waffen-SS για «αφύσικη επιθετικότητα», παρά το γεγονός ότι η ελεγχόμενη επιθετικότητα είναι ακριβώς το επάγγελμα του στρατιώτη. Στη φωτογραφία, δύο νεοσύλλεκτοι βάζουν τα δυνατά τους σε μια προσομοίωση επίθεσης εναντίον χαρακώματος, με σκοπό τη διδασκαλία τόσο των τακτικών άμυνας, όσο και επίθεσης. Η επιτυχία των κύριων σχηματισμών των Waffen-SS οφείλεται κατά μεγάλο μέρος σ' αυτήν ακριβώς τη ρεαλιστική εκπαίδευση (Bundesarchiv, Koblenz).

στην ύπαιθρο ήταν πολύ πιο πρωτόγονες και στην κυριολεξία, πολύ πιο γήινες από όσο σήμερα. Σύντομα λοιπόν έγινε φανερό, κυρίως στη Ρωσία, ότι οι περισσότεροι από τους άνδρες των μεραρχιών των Waffen-SS ζούσαν πολύ πιο άνετα στην ύπαιθρο και ήταν πολύ ικανότεροι στην εκμετάλλευση των αγρών και των δασών σε σύγκριση με τους αστούς συναδέλφους τους. Εφόσον μία από τις βασικές προϋποθέσεις για έναν στρατιώτη είναι να μπορεί να επιβιώνει ώστε να πολεμάει, αυτό το προσόν δεν ήταν καθόλου ασήμαντο.

Οι νεοσύλλεκτοι των Waffen-SS - τουλάχιστον τον πρώτο καιρό, πριν οι απαιτήσεις του πολέμου οδηγήσουν σε υποχρεωτική χαλάρωση των απαιτήσεων- έπρεπε να ικανοποιούν αυστηρές σωματικές και ηθικές προδιαγραφές. Ο «Ζεπ» Ντίτριχ, διοικητής της *Leibstandarte Adolf Hitler*-η Σωματοφυλακή SS του Χίτλερ - προτιμούσε τους ώριμους άνδρες από τους «σπυριάρηδες» εφήβους, και επομένως δεχόταν μόνο άνδρες μεταξύ 23 και 35 ετών, ψηλούς τουλάχιστον 1,80 μ. και σε άριστη φυσική κατάσταση. Κανείς δεν γινόταν δεκτός αν δεν είχε λευκό ποινικό μητρώο και οι άνδρες έπρεπε να είναι σε θέση να αποδείξουν την καθαρή «Αρια» καταγωγή τους χωρίς το «στίγμα» του εβραϊκού αίματος. Μέχρις ότου η ανάγκη για αναπλήρωση των απωλειών τον αναγκάσει να μειώσει τις απαιτήσεις του, ο Ντίτριχ δεν δεχόταν κάποιον στη *Leibstandarte* έστω κι αν είχε ένα απλό σφράγισμα. Πίστευε ακράδαντα ότι το σύνταγμα έπρεπε να είναι η σκληρότερη, η ικανότερη και η πιο πειθαρχημένη μονάδα στην υπηρεσία του φύρερ, και ως το τέλος προσέλκυε τους καλύτερους από τους εθελοντές των Waffen-SS.

Οταν ανήλθε στην εξουσία ο Χίτλερ το 1933, ένα κύμα αναποφάσιστων - οι λεγόμενοι «Μαρτιάτικες Βιολέτες», που ως τότε δεν έπαιρναν ξεκάθαρη θέση μέχρι να κριθεί το παιχνίδι - έσπευσαν άρον-άρον, γεμάτοι ενθουσιασμό, να εγγραφούν στο Ναζιστικό Κόμμα, τα SA και τα SS. Τα μέλη των SA έφθασαν στον απίστευτο αριθμό των 3 εκατομμυρίων, ενώ οι τάξεις των SS πύκνωσαν στις 50.000. Τα SA, υπό την ηγεσία του ευτραφούς ομοφυλόφιλου Ερνστ Ραιμ, έβλεπαν τον εαυτό τους ως τον πραγματικό εθνικό επαναστατικό στρατό, γεγονός που ανησύχησε τον Χίτλερ που άρχισε να τα θεωρεί απειλή για τη δική του ισχύ. Ετσι, τον Ιούνιο του 1934, χρησιμοποίησε τους μαυροφορεμένους άνδρες της *Leibstandarte,* καθώς και άνδρες του *Totenkopfverbände* του Τέοντορ Αικε, για να συλλάβει και να εκτελέσει πολλούς ηγέτες των SA, μεταξύ των οποίων και τον Ερνστ Ραιμ. Κολοβωμένα τα SA, θα έπαυαν οριστικά να αποτελούν απειλή. Παρόμοιο όμως πρόβλημα είχε και ο Χίμλερ με τα ίδια τα SS, επειδή τα νέα μέλη που είχαν συρρεύσει στις τάξεις τους δεν ήταν του διαμετρήματος των παλιών. Ετσι, τους επόμενους μήνες επιδόθηκε σε μια ανελέητη εκκαθάριση,

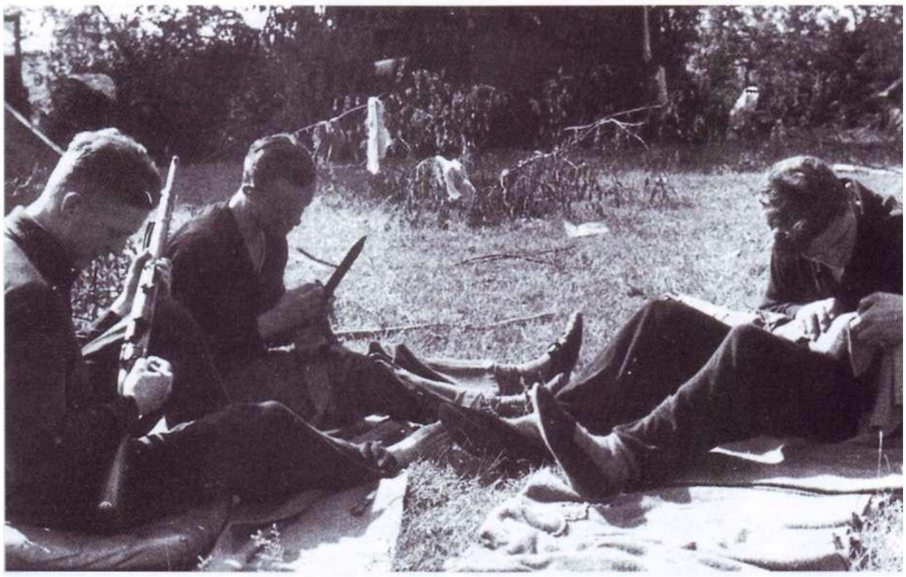

Η εκπαίδευση δείχνει την αξία της κατά την εκστρατεία. Παρά την κούραση τους στο τέλος της πορείας μιας ολόκληρης ημέρας κατά την εισβολή στη Δύση, τον Μάιο/Ιούνιο 1940, οι εικονιζόμενοι άνδρες καθαρίζουν τα όπλα τους πριν από τον αγώνα της επόμενης ημέρας. Οι παντόφλες είναι απολύτως αντικανονικές! (Bundesarchiv, Koblenz).

εκδιώκοντας από τα SS μεγάλο αριθμό μελών «της τελευταίας στιγμής», με το πρόσχημα του αλκοολισμού, του ποινικού μητρώου, της ομοφυλοφιλίας ή της αδυναμίας τους να αποδείξουν την καθαρή «Αρια» καταγωγή τους, αναδεικνύοντας με αυτό τον τρόπο τους υπόλοιπους σε ένα είδος ελίτ.

Αρχικά, η υποχρέωση υπηρεσίας ήταν 25 χρόνια για τους αξιωματικούς, 12 για τους υπαξιωματικούς και 4 για τα κοινά μέλη, και οι υποψήφιοι για εκπαίδευση αξιωματικού έπρεπε να έχουν συμπληρώσει δύο χρόνια ως απλοί στρατιώτες, εκτός αν είχαν προηγούμενη αντίστοιχη υπηρεσία στον στρατό. Παρά τις μακρές αυτές περιόδους και τις αυστηρές απαιτήσεις σχετικά με τη φυσική κατάσταση, τη φυλετική καθαρότητα και την ηθική, οι εθελοντές δεν έλειπαν. Δυστυχώς, τον πρώτο καιρό, αυτό που έλειπε από τα Waffen-SS ήταν οι έμπειροι αξιωματικοί, πράγμα που θα συντελούσε στο υψηλό ποσοστό απωλειών τους κατά την εκστρατεία του 1940.

Η αρχική εκπαίδευση γινόταν σε έμπεδα έξω από την πόλη-έδρα του κάθε συντάγματος. Για παράδειγμα, η Μεραρχία *Totenkopf είχε* την έδρα της στο Ντα-

Η σκοπευτική ικανότητα ενθαρρυνόταν σε μεγάλο βαθμό και οι ασκήσεις πυρών και συντήρησης των όπλων ήταν τόσο ενδελεχείς, ώστε όλα γίνονταν αυτόματα, σχεδόν ενστικτωδώς. Στη φωτογραφία, κάποιοι εκπαιδευόμενοι ασκούνται στη σκοποβολή στους στόχους του Μπαντ Τολτς (Bundesarchiv, Koblenz).

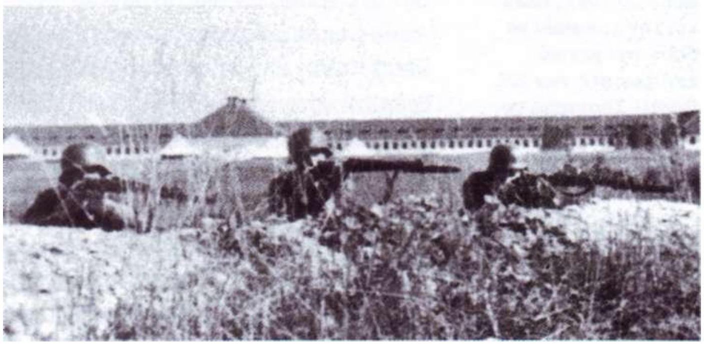

χάου, το Σύνταγμα *Deutschland* στο Μόναχο, ενώ το *Germania* στο Αμβούργο. Ομως, κατ' αρχάς δεν υπήρχε συνοχή, κι έτσι το 1936 ο Χίμλερ δημιούργησε την Επιθεώρηση των Waffen-SS με επικεφαλής έναν εξαιρετικά έμπειρο πρώην αξιωματικό του Στρατού, τον Πάουλ Χάουσερ. Ολοκαίνουργιες σχολές αξιωματικών κτίστηκαν στο Μπαντ Τολτς και στο Μπράουνσβαϊγκ, με ευήλιους και ευάερους στρατώνες και αίθουσες μαθημάτων. Δύο άνδρες ιδιαίτερα ήταν αυτοί που βοήθησαν τον Χάουσερ στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα: ο Φέλιξ Στάινερ και ο Κάσιους φράιχερ φον Μοντίνυ.

Ο Στάινερ είχε διατελέσει μέλος ενός *Stosstruppe,* ή ομάδας εφόδου, κατά την διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, και ήθελε να ενσταλάξει στα Waffen-SS ένα παρόμοιο στιλ και ορμητικότητα. Αυτές οι ομάδες εφόδου αποτελούντο από μικρά σώματα εθελοντών οπλισμένων ως τα δόντια όχι μόνο με τα πρώτα υποπολυβόλα, αλλά επίσης και με αυτοσχέδια όπλα όπως δέσμες χειροβομβίδων στερεωμένων σε μία μόνο λαβή, ασπίδες όμοιες με αυτές των μεσαιωνικών ιπποτών, καιπτυοσκαπάνες με ακμές ακονισμένες σαν ξυράφι. Ηταν ένα πραγματικά ελαφρύ πεζικό, όπως ακριβώς θα γίνονταν και οι γρεναδιέροι των Waffen-SS, που ορμούσε τολμηρά στα χαρακώματα απαλλαγμένο από το βάρος του συνηθισμένου εξοπλισμού και φέροντας μόνο όπλα, πυρομαχικά και υδροδοχεία. Αυτό, όπως αποφάσισε ο Στάινερ, θα ήταν και το στιλ των SS. Ας είναι ο στρατός αυτός που θα δίνει τροφή στα κανόνια...

Η μεγάλη προσοχή στη λεπτομέρεια απέδωσε καρπούς και οι άνδρες των τριών κύριων σχηματισμών των SS που έλαβαν μέρος στη Fall Gelb («Κίτρινη Περίπτωση») δεν είχαν μόνο την ικανοποίηση ότι έκαναν καλά τη δουλειά τους, αλλά και την ευκαιρία να δουν τον γενικό επι&εωρητή των SS, Πάουλ Χάουσερ, να καρφιτσώνει μετάλλια σχεδόν σε όποιον μπορούσε να σταθεί ακίνητος όση ώρα χρειαζόταν για κάτι τέτοιο... (Bundesarchiv, Koblenz).

Ο Μοντίνυ, κυβερνήτης υποβρυχίου κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, είχε εξίσου ακράδαντες αντιλήψεις περί πειθαρχίας. Αυτός και ο Στάινερ αποφάσισαν από κοινού να δημιουργήσουν μια δύναμη ανδρών σκληροτράχηλων, ανελέητων και αυτοπειθαρχημένων, πράγμα που σε μεγάλο βαθμό κατόρθωσαν. Αυτό που επίσης δημιούργησαν ήταν μια δύναμη ανδρών σχεδόν παράτολμα γενναίων και εντελώς πωρωμένων σε σχέση με την αξία της ανθρώπινης ζωής, παράγοντες που θα είχαν τις συνέπειες τους στο πεδίο της μάχης, υπό την έννοια των αποτρόπαιων ωμοτήτων.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που διαμορφώθηκε για τα συντάγματα *Deutschland* και *Germania* ακολουθήθηκε σε μεγάλο βαθμό και από τη *Leibstandarte,* αν και, λόγω των επίσημων καθηκόντων τους, οι άνδρες του τελευταίου συντάγματος ήταν επιπλέον υποχρεωμένοι να ασχολούνται επιμελέστατα με την εμφάνιση τους. Παρόμοια, το ίδιο πρόγραμμα ακολουθήθηκε με ελάχιστες τροποποιήσεις κατά τη μεταμόρφωση μέρους της *Totenkopfverbände* στη Μεραρχία *Totenkopf* από τον Τέοντορ Αικε.

Η καθημερινή ρουτίνα άρχιζε στις 6 π.μ. Οι νεοσύλλεκτοι φορούσαν φόρμες γυμναστικής για μια ώρα σωματικών ασκήσεων πριν από το πρόγευμα, που συ-

Εκτός από το πεζικό, το ιππικό, τις μεραρχίες πάντσερ και τις μεραρχίες γρεναδιέρων πάντσερ, τα Waffen-SS διέ&εταν επίσης και πέντε ορεινές μεραρχίες (συν άλλες δύο που υπήρχαν μόνο στα χαρτιά), την 6η Μεραρχία Gebirgs Nord, την 7η Μεραρχία Ε&ελοντών (Freiwilligen) Prinz Eugen, τη 13η Μεραρχία Waffen-SS Gebirgs Handschar (No 1 Κροατική), την 21η Μεραρχία Waffen-SS Gebirgs Skanderberg (No 1 Αλβανική) και την 24η Μεραρχία Waffen-SS Gebirgs Karstjäger που αποτελείτο από Ιταλούς φασίστες. Οι δύο άνδρες της φωτογραφίας που εικονίζονται να δένουν τον εξοπλισμό τους πριν από την αναρρίχηση σε έναν απόκρημνο βράχο, ανήκουν στη Μεραρχία Prinz Eugen, που συστάθηκε το 1942 υπό τη διοίκηση του Αρτουρ Φελπς και αποτελείτο από Ούγγρους, Ρουμάνους και Γιουγκοσλάβους εθελοντές (Bundesarchiv, Koblenz).

νήθως αποτελείτο από χυλό δημητριακών και μεταλλικό νερό (Αυτό οφείλεται εν μέρει στην εμμονή του Χίμλερ με την υγιεινή διατροφή και εν μέρει στο γεγονός ότι η Οικονομική Υπηρεσία των SS είχε το μονοπώλιο και των δύο αυτών προϊόντων!). Μετά το πρόγευμα, οι άνδρες φορούσαν στολές υπηρεσίας ή αγγαρείας, ανάλογα με το πρόγραμμα της ημέρας. Από όλα τα επιμέρους στοιχεία της στρατιωτικής εκπαίδευσης, τη μερίδα του λέοντος είχε η εκπαίδευση στα όπλα. Πρώτα οι άνδρες έπρεπε να μάθουν να αποσυναρμολογούν, να καθαρίζουν και να συναρμολογούν τα τυφέκια τους. Αυτό γινόταν μέσα στην τάξη και ο εκπαιδευτής χρησιμοποιούσε έναν μεγάλο επιτοίχιο πίνακα που εικονίζε το όπλο διαλυμένο στα επιμέρους εξαρτήματα του, προκειμένου να τους εξηγήσει τη λειτουργία του κάθε εξαρτήματος. Κατόπιν οι άνδρες έπρεπε να ασκηθούν στα δικά τους όπλα, επαναλαμβάνοντας καθημερινά άπειρες φορές τη διαδικασία, μέχρι να είναι σε θέση να το κάνουν με τα μάτια δεμένα. Τους έδειχναν πώς να αποκαθιστούν τις εμπλοκές και να πραγματοποιούν μικρές επιτόπιες επισκευές. Κατόπιν μετέβαιναν στα πεδία βολής για σκοποβολή σε αποστάσεις που σταδιακά μεγάλωναν. Οσοι έδειχναν φόβο για τα όπλα ή απλώς ήταν αδέξιοι σκοπευτές, αναλάμβαναν διοικητικά ή άλλα καθήκοντα καθώς, όμοια με κάθε άλλο σώμα, τα SS χρειάζοντο και αυτά διαβιβαστές, γραφείς, μαγείρους κλπ.

Αφού εξοικειώνοντο οι άνδρες με τα όπλα τους, άρχιζαν την εκμάθηση των τεχνικών εφόδου πεζικού, με επίθεση εναντίον γαιοσάκων με εφ' όπλου λόγχη. Οι εκπαιδευτές έδιναν μεγάλη σημασία στην επιθετικότητα, εξαίροντας συνε-

χώς την αγριότητα κατά την επίθεση, τόσο σαν μέσο για να κερδηθεί μια μάχη γρήγορα, όσο και για να είναι μικρές οι απώλειες. Γι" αυτό τον λόγο, κατάλληλοι εκπαιδευτές δίδασκαν τους άνδρες τεχνικές άοπλης μάχης και αργότερα, όταν αυτοί ήταν πλέον αρκετά ικανοί να ασκηθούν μεταξύ τους χωρίς τραυματισμούς, έδιναν ψεύτικες μάχες με τυφέκια και ξιφολόγχες, ή μόνο με ξιφολόγχες. Για μεγαλύτερη ενθάρρυνση της επιθετικότητας, μεγάλο μέρος της εκπαίδευσης καταλάμβανε η πυγμαχία που βοηθούσε τους άνδρες να ξεπεράσουν τον ενστικτώδη φόβο τους για τον τραυματισμό, και να μάθουν ότι ο καλύτερος τρόπος αποφυγής του είναι να δώσεις εσύ το πρώτο χτύπημα.

Είναι γεγονός ότι τα αθλήματα έπαιζαν βασικό ρόλο στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των Waffen-SS, πολύ σημαντικότερο από όσο στον στρατό. Κάθε είδους άθλημα γηπέδου ή υπαίθρου ενθαρρυνόταν, όχι μόνο για τη χαλάρωση των ανδρών, όπως γινόταν στον στρατό, αλλά ως μέρος της ίδιας της εκπαίδευσης, ως μέσο για τη βελτίωση της φυσικής κατάστασης και των αντανακλαστικών. Και, βέβαια, υπήρχαν ατελείωτες πορείες και αγώνες ανώμαλου δρόμου, είτε με πλήρη εξοπλισμό είτε χωρίς, για τη βελτίωση της αντοχής και της ζωτικότητας.

Πριν βγουν ξανά στο ύπαιθρο, οι άνδρες έτρωγαν ένα γερό μεσημεριανό γεύμα, που ακολουθείτο από γενική καθαριότητα κατά την οποία καθάριζαν σχολαστικά τους στρατώνες, γυάλιζαν τα άρβυλα, σιδέρωναν και επιδιόρθωναν τις στολές και εκτελούσαν κάθε είδους αγγαρείες. Το βράδυ, οι νεοσύλλεκτοι διάβαζαν, έγραφαν επιστολές, έπαιζαν χαρτιά ή σκάκι - αυτό το τελευταίο ενθαρρυνόταν ιδιαίτερα λόγω της συμβολής του στην ανάπτυξη τόσο της λογικής σκέψης όσο και της ευστροφίας. Οσοι νεοσύλλεκτοι είχαν την τύχη να εξασφαλίσουν άδεια εξόδου, πήγαιναν στην πόλη αφού πρώτα περνούσαν από τον σχολαστικό έλεγχο του αξιωματικού υπηρεσίας.

Μέχρις εδώ, με την εξαίρεση αυτών που αναφέραμε ήδη, οι διαφορές στην εκπαίδευση μεταξύ του γρεναδιέρου των Waffen-SS και του αντίστοιχου οπλίτη του στρατού ήταν μικρές. Αυτό που οι πρώτοι υφίσταντο επιπλέον, ήταν οι διαλέξεις, τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα, με θέμα την πολιτική του NSDAP και η επίμονη κατήχηση στη φιλοσοφία των SS, κυρίως οι θεωρίες περί της φυλετικής υπεροχής τους, η οποία τους προόριζε να κυβερνήσουν τους *Untermenschen* - τους λεγόμενους «υπανθρώπους», δηλαδή τους Εβραίους, τους αθίγγανους, τους τέκτονες και τους κομμουνιστές. Οι Σλάβοι προστέθηκαν σύντομα στον κατάλογο, αμέσως μόλις πραγματοποιήθηκε η εισβολή στη Σοβιετική Ενωση, αλλά σε σύντομο χρονικό διάστημα, η ιεραρχία των SS άρχισε να αλλάζει γνώμη. Αποφασίστηκε ότι οι Λετονοί, οι Λιθουανο'ι και οι Εσθονοί δεν ήταν «Σλάβοι», αλλά ουσιαστικά «Γερμανογενείς». Το ίδιο και οι Ου-

Αγγελιαφόρος μοτοσικλετιστής της Μεραρχίας Totenkopf λαμβάνει οδηγίες από έναν αξιωματικό, το χιτώνιο του οποίου είναι τόσο κομψό, ώστε θα πρέπει να είναι ραμμένο σε ιδιώτη ράφτη. Παρατηρήστε τη θηλιά που είναι ραμμένη στο πλάι του καλύμματος του κράνους του μοτοσικλετιστή, ώστε να δέχεται πρόσθετα "στολίδια» παραλλαγής. Η μοτοσικλέτα είναι μια BMW R35 των 350 cc (Bundesarchiv, Koblenz).

κρανοί, οι Αζέροι και όλοι όσοι μισούσαν τη Μόσχα, άσχετα από την καταγωγή τους, εξαιτίας των απωλειών οι οποίες δημιουργούσαν τεράστιες ανάγκες για αναπλήρωση του ανθρώπινου δυναμικού.

Μέσα στο ίδιο αυτό χωνευτήρι θα ρίχνονταν και οι Ινδοί και οι Παλαιστίνιοι, καθώς και άτομα προερχόμενα από κάθε ευρωπαϊκή χώρα (της Βρετανίας μη εξαιρουμένης), που όλα έδιναν παραλλαγές του βασικού όρκου των Waffen-SS και υπόσχονταν πίστη στο σύνθημα *Meine Ehre heist Treue* που θα μεταφράζαμε ως «Η αφοσίωση είναι η τιμή μου» ή «Τιμή μου η αφοσίωση». Ετσι, με τη διάχυση της βασικής τους ιδεολογίας, τα Waffen-SS έγιναν μια πολύγλωσση οργάνωση, τα μέλη της οποίας δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις που είχαν θέσει οι Χάουσερ, Ντίτριχ, Στάινερ και οι υπόλοιποι της «παλιάς φρουράς».

Θαυμάσια φωτογραφία ενός υπαξιωματικού της Totenkopf στη Ρωσία, το καλοκαίρι του 1941, με το κατάλληλα χρωματισμένο χιτώνιο παραλλαγής και κάλυμμα κράνους (χωρίς θηλιές), τις τυπικές διόπτρες 8x50, δερμάτινη θήκη χαρτών και θήκη πιστολιού Luger P/08. Στην πλάτη έχει περασμένο ένα υποπολυβόλο MP 28/11 (Bundesarchiv, Koblenz).

Ενώ αυτές οι αρχικές προϋποθέσεις ήταν αυστηρές, κατά τον Χίμλερ δεν ήταν αρκετές. Ο ίδιος ήταν φανατικός αντικληρικός (ο Τέοντορ Αϊκε τον ξεπερνούσε σ' αυτό), έστω και αν υιοθετούσε πολλές από τις πρακτικές αρχές των Ιησουϊτών σχετικά με την οργάνωση και το «Πιστεύω των SS», σε βαθμό που ο Χίτλερ τον αποκαλούσε «ο δικός μου Ιγνάτιος Λοϊόλα», από το όνομα του ιδρυτή της Κοινωνίας του Ιησού. Αυτή η αντιχριστιανική εκστρατεία δεν υπήρξε ούτε στο ελάχιστο ολοκληρωτικά επιτυχής και σχεδόν οι μισοί από τους άνδρες των πρώτων συνταγμάτων των Waffen-SS εξακολουθούσαν να εκκλησιάζονται τακτικά παρά τις επικρίσεις και τις προσβολές των συναδέλφων τους (το ποσοστό ήταν μόλις 31% όσον αφορά το *Totenkopfverbände).*

Στόχος των ιδεολογικών διαλέξεων ήταν η δημιουργία ανδρών που πίστευαν ακράδαντα ότι το πεπρωμένο τους ήταν να αποτελέσουν τους ιεραπόστολους της νέας «Αριας» τάξης που θα κυβερνούσε τον κόσμο. Τους κατηχούσαν σχολαστικά στη ναζιστική φιλοσοφία, ώστε να γνωρίζουν τον λόγο για τον οποίο πολεμούσαν. Ενώ πολλοί το πίστευαν αυτό, άλλοι ήταν περισσότερο κυνικοί και πίστευαν απλώς ότι πολεμούσαν για να ξαναγίνει η χώρα τους ισχυρή και οι ίδιοι να αποτελέσουν τμήμα κάποιας ελίτ. Αυτό, σε συνδυασμό με την πίστη τους στον φύρερ, αρκεί για να εξηγήσει το σχεδόν αυτοκτονικό θάρρος και την αποφασιστικότητα του στρατιώτη των Waffen-SS στο πεδίο της μάχης. Βέβαια, λίγοι ήταν αυτοί που πίστευαν τη μυθολογία του Χίμλερ περί SS, βασισμένη στα αναγνώσματα του σχετικά με την πρώιμη γερμανική ιστορία και ενισχυμένη από τη μυστικιστική του πίστη στη μετενσάρκωση, στους αρχαίους ειδωλολατρικούς σκανδιναβικούς θεούς και στον ρουνικό συμβολισμό. Ομως, παρ' όλα αυτά, το *Totenkopfring-* ένα ασημένιο δαχτυλίδι με τη νεκροκεφαλή και τα χιαστί οστά στο επάνω μέρος, και διάφορα ρουνικά σύμβολα που υποτίθεται ότι ενίσχυαν τις «ψυχικές» αρετές εκείνου που το φορούσε - ήταν το πολυπόθητο

Σύντομη ανάπαυλα για το πλήρωμα ενός PzKpfw III της Das Reich κατά τη μάχη του Κουρσκ. Οι στολές δεν είναι και τόσο ομοιόμορφες, με εξαίρεση τα στικτά χιτώνια παραλλαγής. Ενας άνδρας φοράει περισκελίδα χρώματος γκρι εκστρατείας και ψηλές μπότες, ενώ οι άλλοι φορούν μαύρες περισκελίδες και χαμηλές μπότες. Ομοίως, δύο άνδρες φορούν γκρι δίκοχα (Feldmütze), δύο άλλοι μαύρα και ένας φοράει τζόκεϊ) (Einheitsmütze) (Bundesarchiv, Koblenz).

βραβείο. Δεν ήταν στρατιωτικό παράσημο όπως ο Σιδηρούς Σταυρός, αλλά ένα προσωπικό «ευχαριστώ» εκ μέρους του *Reichsführer-SS* και τα ίδια τα δαχτυλίδια υποτίθεται πως έπρεπε να ακολουθήσουν τον κάτοχο τους στον τάφο: δεν μπορούσαν ούτε να πωληθούν ούτε να κληροδοτηθούν.

Αφού ο νεοσύλλεκτος των Waffen-SS περνούσε επιτυχώς τη βασική εκπαίδευση και την ιδεολογική και «πνευματική» του κατήχηση, μπορούσε πλέον - όμοια με τον εκπαιδευόμενο στρατιώτη παγκοσμίως - να επιδοθεί στην εκμάθηση περισσότερο σύνθετων πραγμάτων. Ιδιαίτερα δε, και περισσότερο από οποιονδήποτε στρατό πριν από την εμφάνιση, για παράδειγμα, των Βρετανών *Commando* και των Αμερικανών *Ranger,* ο Στάινερ και η ομάδα των εκπαιδευτών του αποσκοπούσαν στο να γίνει ο γρεναδιέρος των SS ικανός να διαχειρίζεται τον εαυτό του και να χειρίζεται τα όπλα του υπό οιεσδήποτε συνθήκες μάχης, ημέρα ή νύχτα, ανεξάρτητα από τη φύση του εδάφους και τον καιρό. Η ατομική εκπαίδευση συνεχιζόταν, αλλά σταδιακά υποχωρούσε υπέρ της ομαδικής, αρχικά σε επίπεδο ομάδας οκτώ ανδρών για να διευρυνθεί κατόπιν σε επίπεδο λόχου, τάγματος και συντάγματος. Στο τέλος γίνονταν γυμνάσια μεγάλης κλίμακας, όπου συμμετείχε ολόκληρη η μεραρχία.

Η μόνη διαφορά αυτής της εκπαίδευσης από την αντίστοιχη του στρατού ήταν, όπως είδαμε, η έμφαση που δινόταν στην επιθετικότητα και στη συντριπτική υπεροχή του πυρός. Τα Waffen-SS διέθεταν σε αφθονία την πρώτη, αλλά, όπως θα δούμε στη συνέχεια, στην αρχή τουλάχιστον, εμποδίζονταν να αποκτήσουν τη δεύτερη. Βρίσκονταν σε κατάσταση όμοια με εκείνη των *Panzerwaffe* (Τεθωρακισμένες Δυνάμεις) του στρατού: ήξεραν τι ήθελαν, αλλά αδυνάτου-

σαν να αποκτήσουν αρκετά μέσα σε εύλογο χρόνο. Αυτή η κατάσταση άλλαξε με την πρόοδο του πολέμου και ο Χίτλερ άρχισε να βασίζεται όλο και περισσότερο στις μεραρχίες των Waffen-SS «για να γίνει η δουλειά του», δίνοντας τους προτεραιότητα στην παραλαβή νέου εξοπλισμού. Στην αρχή όμως, αυτό απείχε πολύ από την πραγματικότητα.

Στα πρώτα δύο επίπεδα, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα δίδασκε την ενσωμάτωση των όπλων υποστήριξης ομάδας και λόχου: των πολυβόλων, των όλμων, των φλογοβόλων και, αργότερα, των *Panzerfaust* και των *Panzerschreck.* Αυτό απαιτούσε την εκμάθηση της θεωρίας των παιγνίων, αν και εκείνη την εποχή δεν περιγραφόταν μ' αυτό τον τρόπο. Αυτό που διδάσκει η θεωρία των παιγνίων είναι, για παράδειγμα, ότι ένα επαναληπτικό τυφέκιο που βάλλεται από έναν μέσο σκοπευτή σε στόχο ενός τετραγωνικού μέτρου από απόσταση 200 μέτρων, έχει πιθανότητα επιτυχίας επτά προς δέκα. Η ίδια θεωρία διδάσκει ότι ένα υποπολυβόλο ή τυφέκιο εφόδου που βάλλει κατά ριπάς έχει πιθανότητα επιτυχίας μόνο δύο στα δέκα, και ένα πολυβόλο επί δίποδος, μόνο τρία στα δέκα. Αυτό που δεν εννοεί η θεωρία είναι ότι το πολυβόλο είναι λιγότερο αποτελεσματικό από το επαναληπτικό τυφέκιο, επειδή η εξίσωση δεν λαμβάνει υπ' όψη της το γεγονός ότι το πολυβόλο μπορεί να στείλει στην περιοχή του στόχου 500 ή και περισσότερα βλήματα στον χρόνο που απαιτείται για 15 βολές του επαναληπτικού Τυφεκίου. Από αυτή την άποψη, το πολυβόλο θα πραγματοποιήσει 150 επιτυχείς βολές, ενώ το τυφέκιο μόνο δέκα ή περίπου τόσες. Επειδή δεν είμαι μαθηματικός, η συνέχεια αποτελεί απλή παράθεση κειμένου τρίτου προσώπου: αν αυξήσουμε την απόσταση πάνω από τα 200 μέτρα (υποθέτοντας ότι το όπλο διαθέτει αυτό το βεληνεκές), η βασική του ακρίβεια επηρεάζεται κατά A = a (200/D), όπου A η νέα βασική ακρίβεια του όπλου στην αυξημένη απόσταση, a ο αρχικός βαθμός ακριβείας (π.χ. επτά στα δέκα) και D η νέα απόσταση του στόχου.

Τα Waffen-SS προσέλκυαν νεοσύλλεκτους από όλες τις κατεχόμενες χώρες. Αυτός ο κινηματογραφιστής του Λόχου Προπαγάνδας φέρει στο μανίκι του τη νορβηγική σημαία, δηλωτικό κατά πάσα πιθανότητα του Συντάγματος Nordland της 5ης Μεραρχίας Γοεναδιέρων Πάντσερ SS (αργότερα Μεραρχίας Πάντσερ) Wiking (Bundesarchiv, Koblenz).

Η θεωρία των παιγνίων, από κοινού με την εμπειρική έρευνα, δίνει πολλές τέτοιες εξισώσεις που ο γρεναδιέρος των Waffen-SS δεν ήταν σε θέση να μάθει. Μπορούσε μόνο να εκπαιδευτεί να τις εφαρμόζει φέρνοντας τα καλύτερα αποτελέσματα ανάλογα με τις τακτικές συνθήκες. Ετσι, μερικές φορές, το καλύτερο όπλο είναι το επαναληπτικό τυφέκιο, άλλες πάλι το υποπολυβόλο και άλλες το πολυβόλο. Συνεπώς η τακτική εκπαίδευση σε επίπεδο μικρής μονάδας ενθαρρύνει τον κάθε στρατιώτη ξεχωριστά να πειραματιστεί με διάφορους συνδυασμούς, προκειμένου να έχει τα καλύτερα αποτελέσματα ανάλογα με την κρίση του περί του εδάφους, του καιρού, της ορατότητας, την ικανότητα των ανδρών του και την ικανότητα και αποτελεσματικότητα των όπλων του εχθρού. Μερικοί από αυτούς τους παράγοντες είναι προφανείς όπως, για παράδειγμα, ότι η αύξηση της απόστασης μειώνει την ακρίβεια ή ότι η χρήση καται-

γιστικών πυρών θα αναγκάσει τον εχθρό να μείνει καλυμμένος επιτρέποντας σου ταυτόχρονα να προσεγγίσεις τον αντικειμενικό σκοπό σου.

Αντιλαμβανόμενοι ότι αυτή η δάση είναι αρκετά απλή και ότι η υλοποίηση της με αποτελεσματικό τρόπο είναι θέμα πείρας, και προκειμένου να προσφέρουν στους άνδρες τους αυτή την πείρα, ο Χάουσερ, ο Στάινερ και οι επιτελείς τους έκαναν μεγάλη χρήση πραγματικών πυρών στις ασκήσεις, τεχνική που εκείνη την εποχή προκάλεσε τη δριμεία κριτική της ιεραρχίας του στρατού εξαιτίας των αναπόφευκτων απωλειών λόγω ατυχημάτων που προκαλούσε. Μακροπρόθεσμα όμως, αυτές οι ασκήσεις είναι Βέβαιο ότι έσωζαν ζωές, επειδή όταν εισήλθαν στον πόλεμο οι άνδρες των Waffen-SS, δεν καταπτοούντο από το απλό γεγονός του ότι βρίσκοντο κάτω από τα εχθρικά πυρά. Η αποτελεσματικότητα των ασκήσεων με πραγματικά πυρά αποδείχτηκε από την υιοθέτηση τους από όλους σχεδόν τους στρατούς του κόσμου, σε μίμηση του πρωτοπόρου παραδείγματος των Waffen-SS. Ταυτόχρονα όμως, πρέπει να παραδεχτούμε ότι μια τέτοιου είδους εκπαίδευση μπορεί να έχει ως συνέπεια την υπερβολική αυτοπεποίθηση, η οποία με τη σειρά της θα μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνη (σε συνδυασμό με την απειροπόλεμη ηγεσία που έχουμε ήδη αναφέρει) για μερικές από τις περιπτώσεις βαρειών απωλειών που υπέστησαν τα Waffen-SS κατά τις πρώτες εκστρατείες τους.

Εκτός από το θέμα των πραγματικών πυρών, η εκπαίδευση των Waffen-SS διέφερε από την αντίστοιχη του στρατού και σε δύο άλλα σημαντικά σημεία. Κατ' αρχάς, αν και απαιτείτο απόλυτη πειθαρχία, η οποία και επιβαλλόταν ανελέητα, η εκπαίδευση ήταν σχεδιασμένη για να δημιουργήσει αυτοπειθαρχία και αυτοπεποίθηση. Μόνο ένας στρατιώτης που ξέρει ότι οι σύντροφοι του έχουν περάσει από την ίδια εκπαιδευτική διαδικασία, μπορεί να τους εμπιστευτεί, και το αντίστροφο. Και δεύτερον, ο Στάινερ ιδιαιτέρως προσπαθούσε να γκρεμίσει τους παραδοσιακούς πρωσικούς φραγμούς μεταξύ αξιωματικών και ανδρών, ενθαρρύνοντας τους να μιλούν μεταξύ τους και να ανταλλάσσουν ιδέες σαν ίσοι όταν βρίσκονταν εκτός υπηρεσίας, και να απευθύνονται ο ένας στον άλλο με την προσφώνηση *kamerad* («σύντροφε»), αντί για τον βαθμό. Αυτό δεν ήταν εύκολο, επειδή οι ταξικές διακρίσεις δεν είχαν καθόλου εκλείψει στη Γερμανία της δεκαετίας του 1930, αλλά βοηθήθηκε από το γεγονός ότι το NSDAP είχε δημιουργήσει μια νέα τάξη ανθρώπων που είχαν λάβει τα αξιώματα τους χάρη στα προσόντα τους μάλλον, παρά χάρη στο τυχαίο γεγονός της γέννησης τους. Αυτό σήμαινε ότι κάποιος σαν τον «Ζεπ» Ντίτριχ, για παράδειγμα, και άλλοι σαν αυτόν, οι οποίοι στον στρατό δεν θα προσδοκούσαν να γίνουν τίποτε περισσότερο από ανώτεροι υπαξιωματικοί, στις τάξεις των Waffen-SS μπορούσαν να γίνουν συνταγματάρχες και στρατηγοί. Ηταν μια επιστροφή στην παλιά ναπολεόντεια αρχή «μια στραταρχική ράβδος στο σακίδιο του κάθε απλού στρατιώτη». Επιπλέον, ο Χίτλερ υιοθετούσε πλήρως άλλο ένα ρητό του Ναπολέοντα, που έλεγε, «Δώσε μου αρκετά μετάλλια και θα σου κερδίσω οποιαδήποτε μάχη». Η δε θέσπιση βραβεύσεων, όπως το παράσημο του Σταυρού του Ιππότη της τάξης του Σιδηρού Σταυρού, είχε μεγάλη σημασία για τη δημιουργία ενός στρατού, που μόνο η αριθμητική υπεροχή του αντιπάλου μπορούσε να τον νικήσει, και όχι η ποιοτική υπεροχή.

HAUPTSTURMFÜHRER (Λοχαγός) ΤΗΣ LEIBSTANDARTE SS ADOLF HITLER (LSSAH), 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1934

A

1

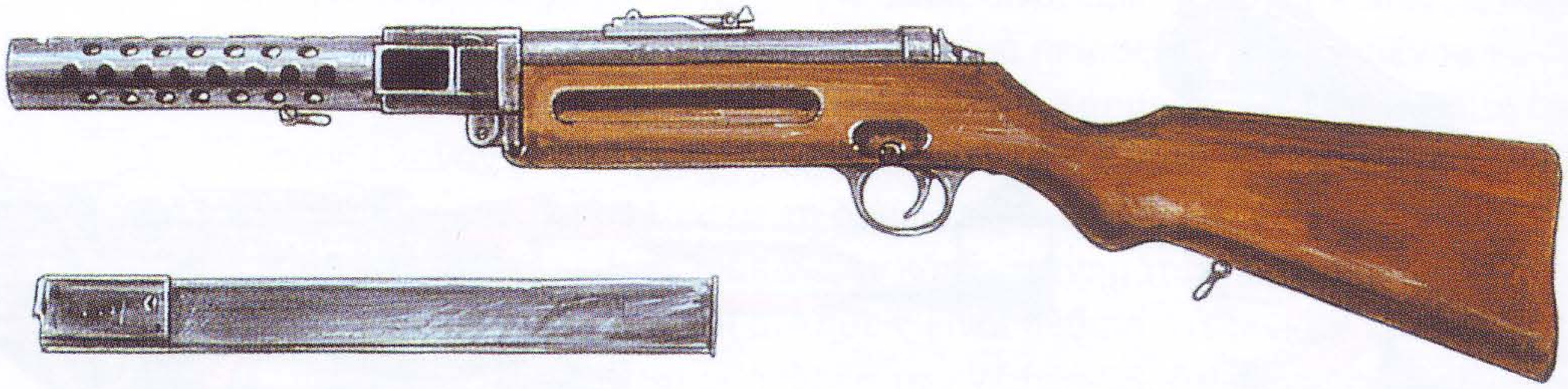

2

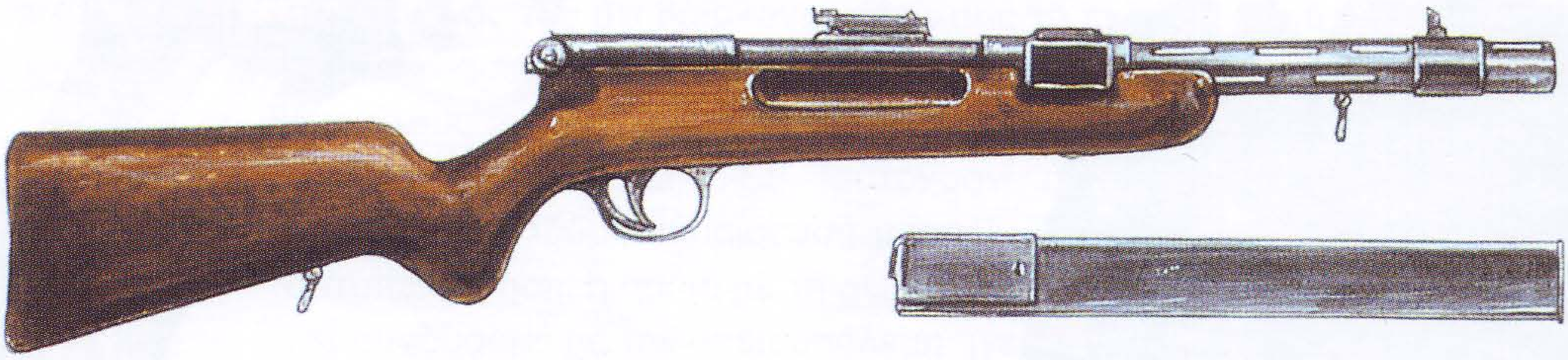

4

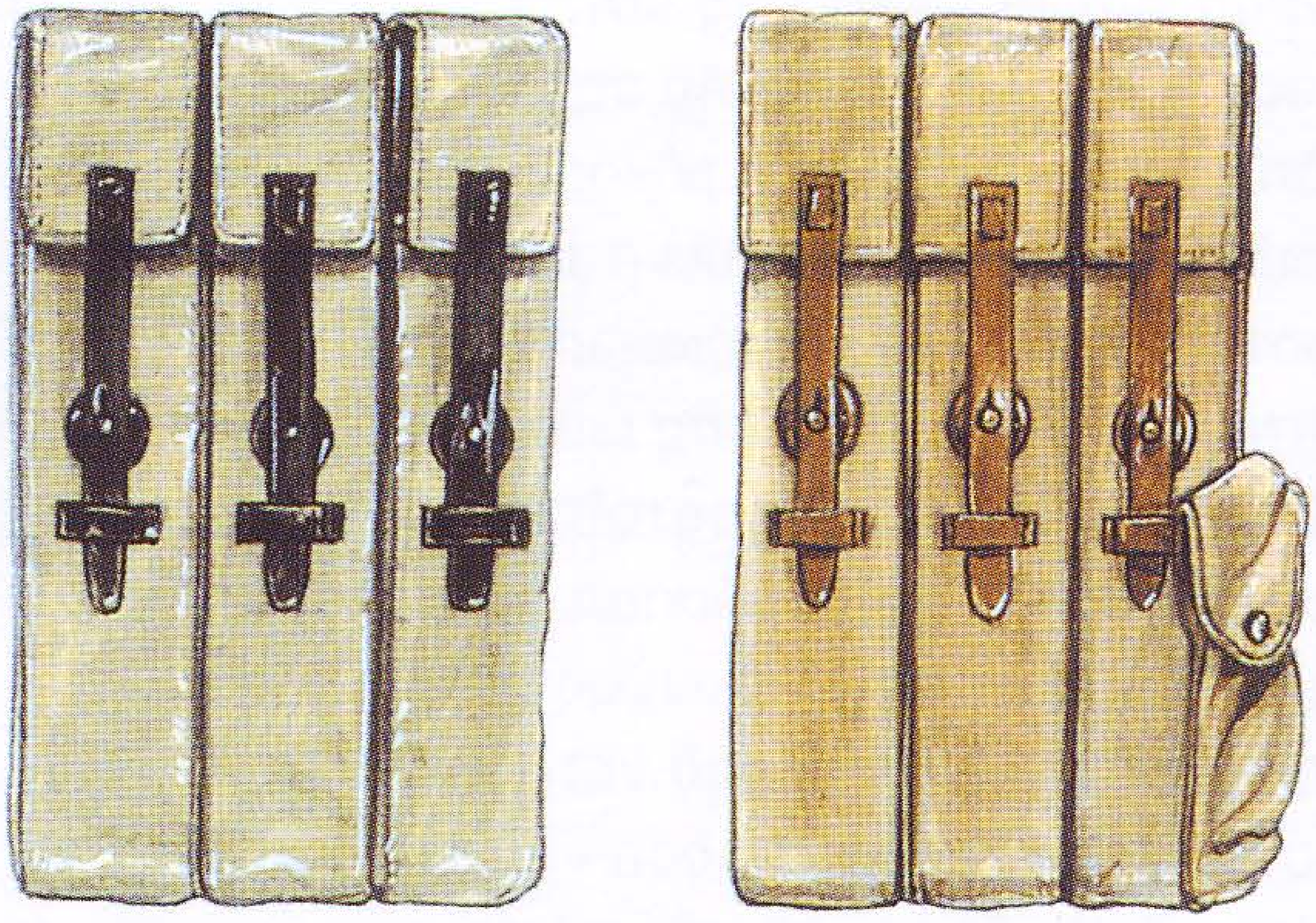

3

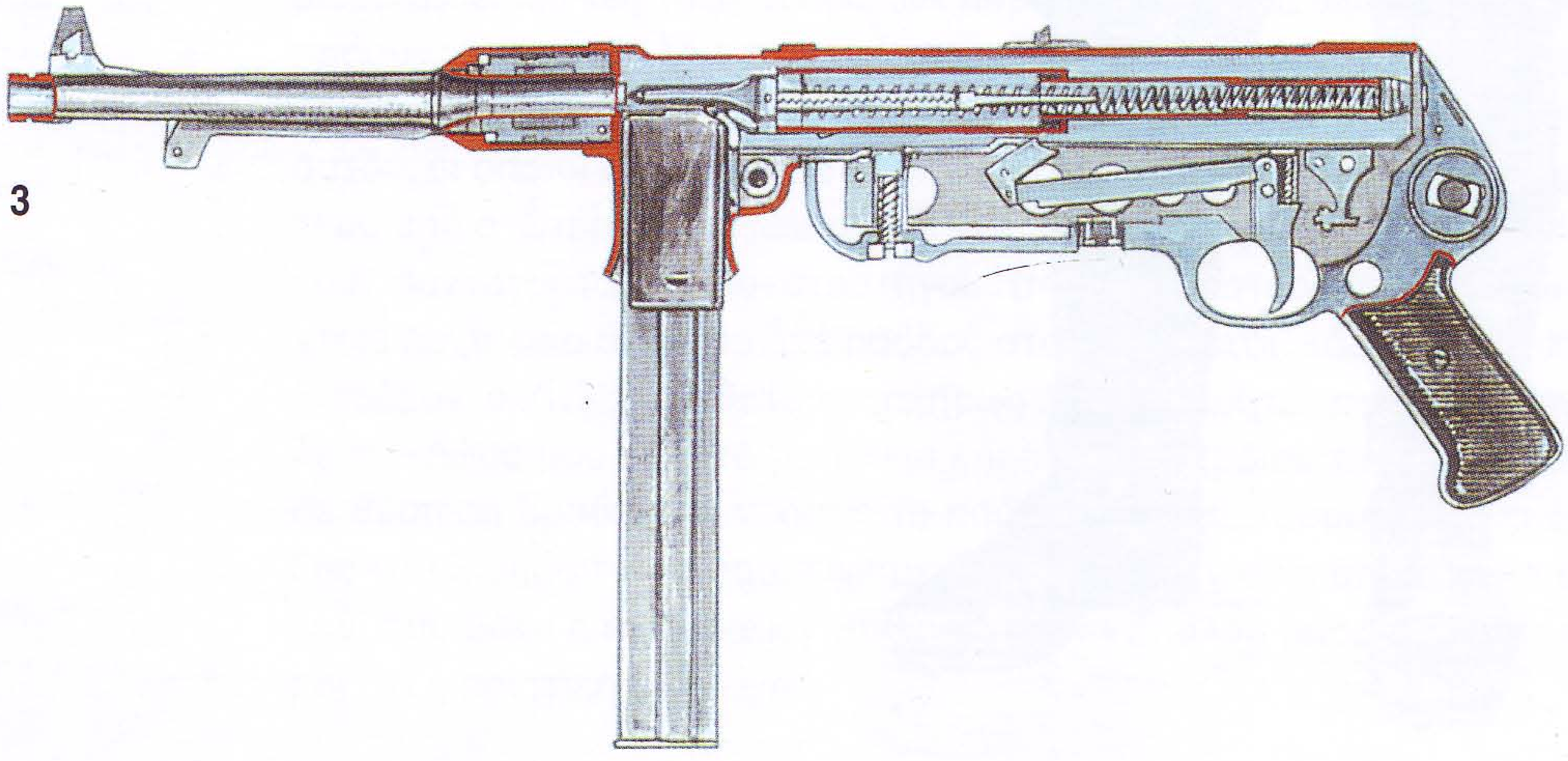

B

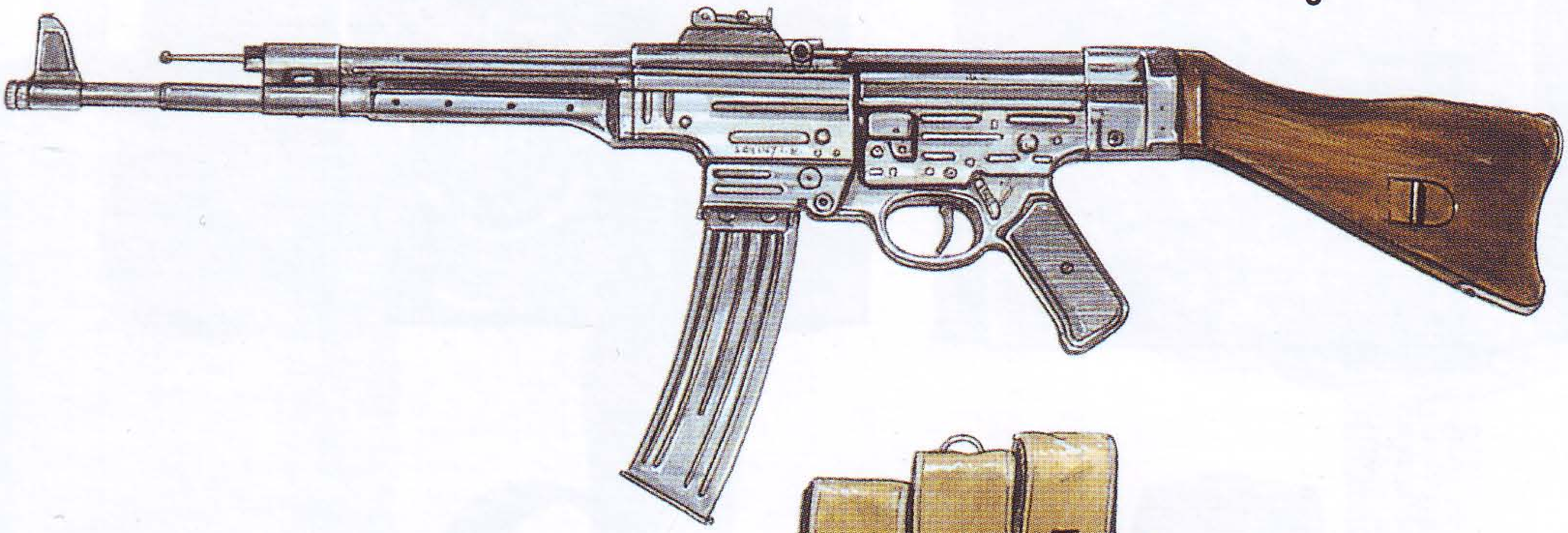

5

7

8

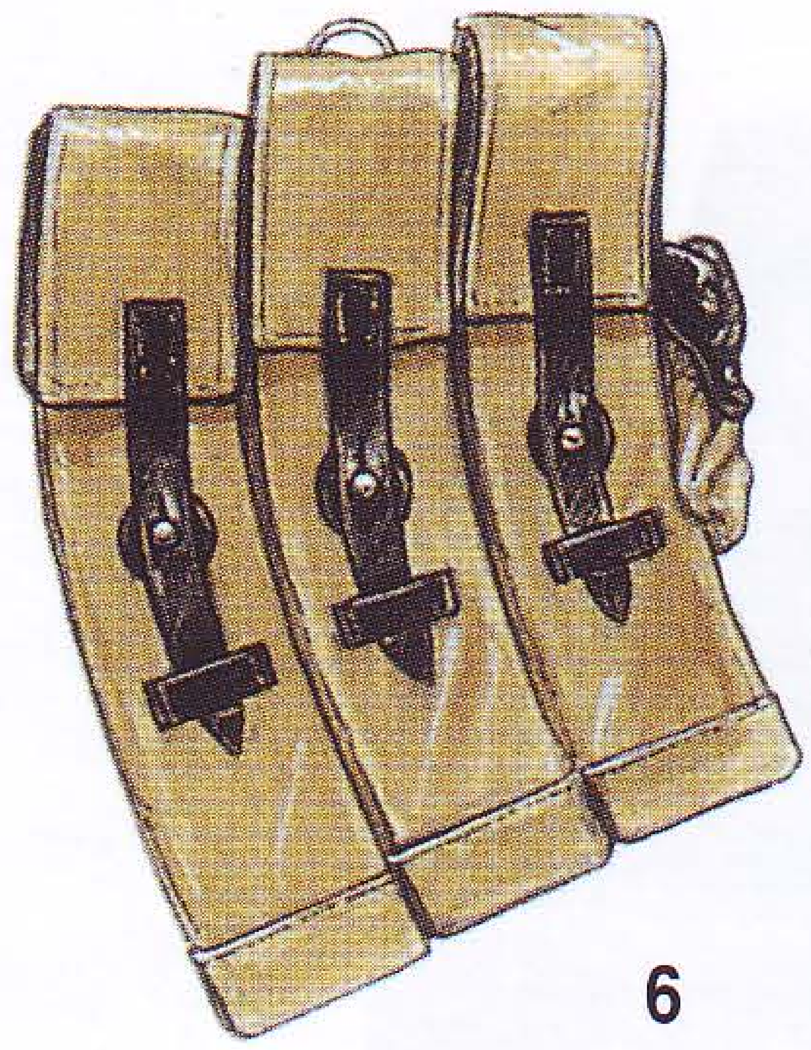

6

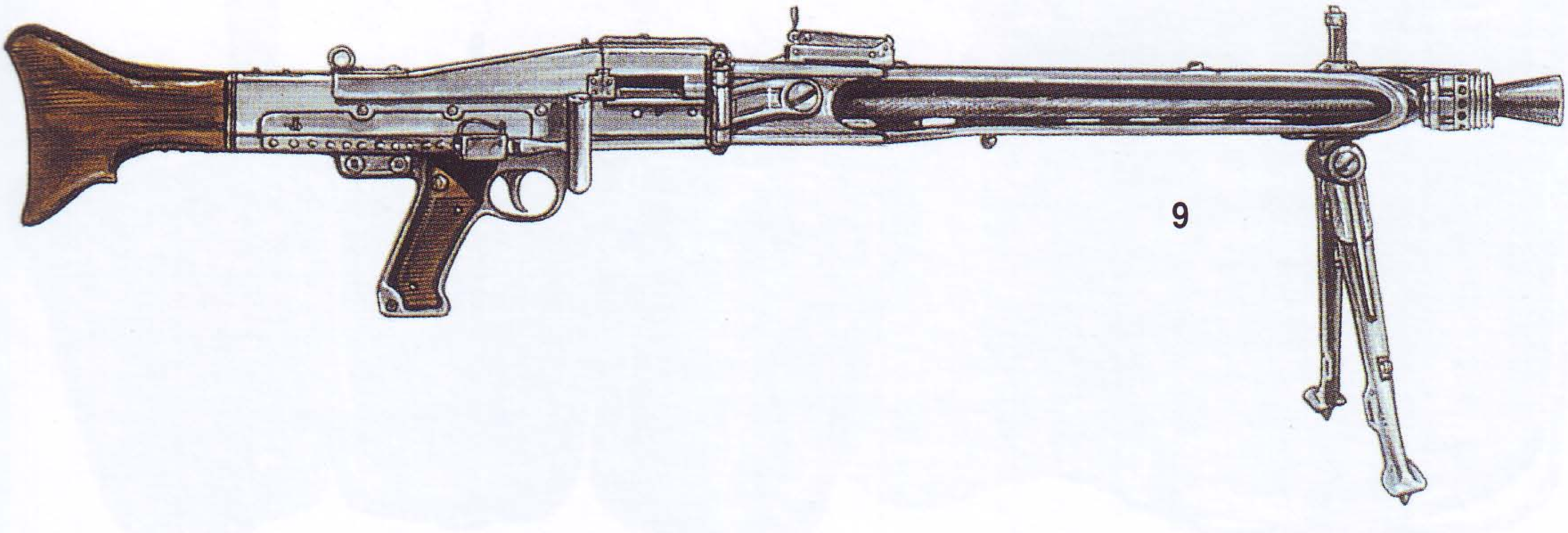

9

2α

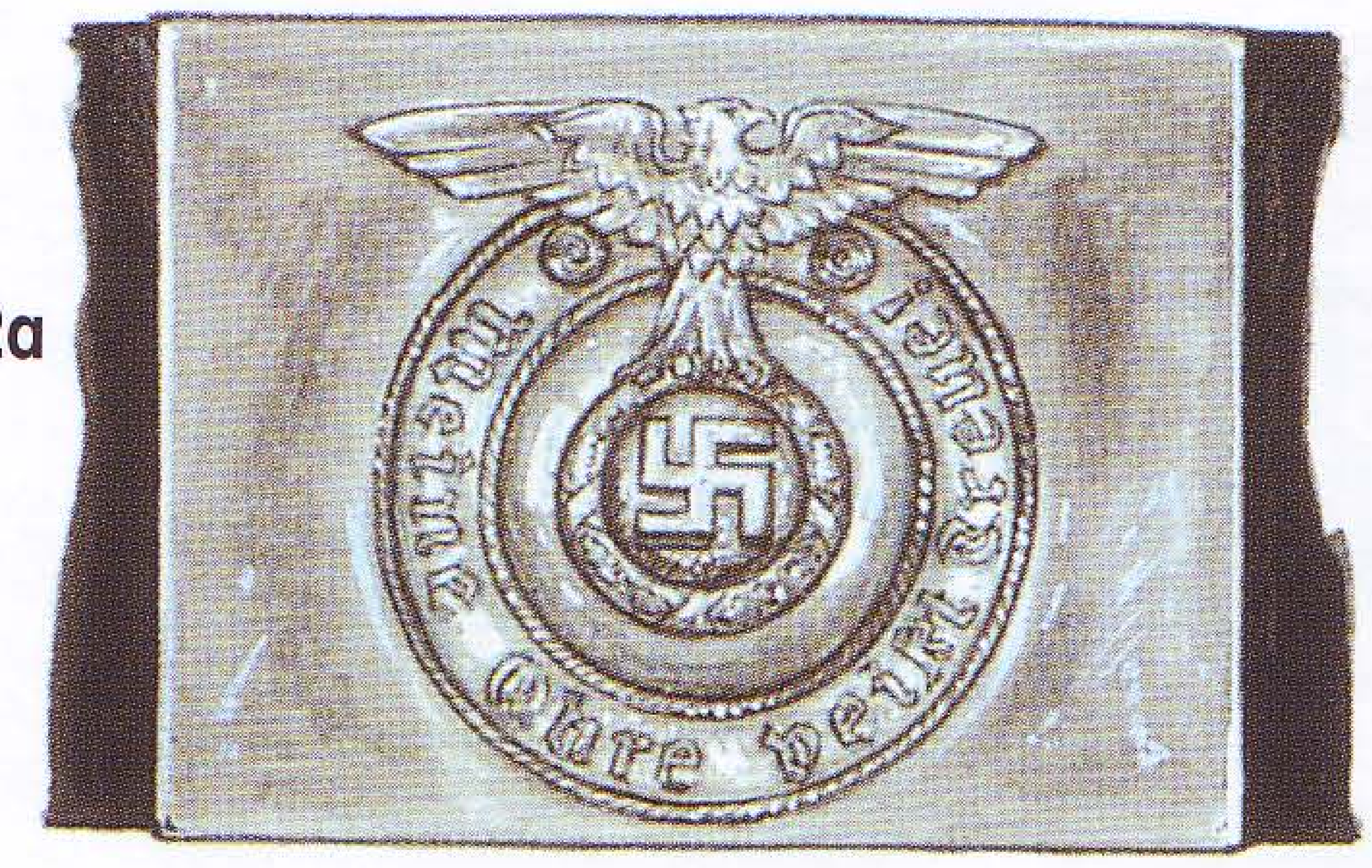

2б

3

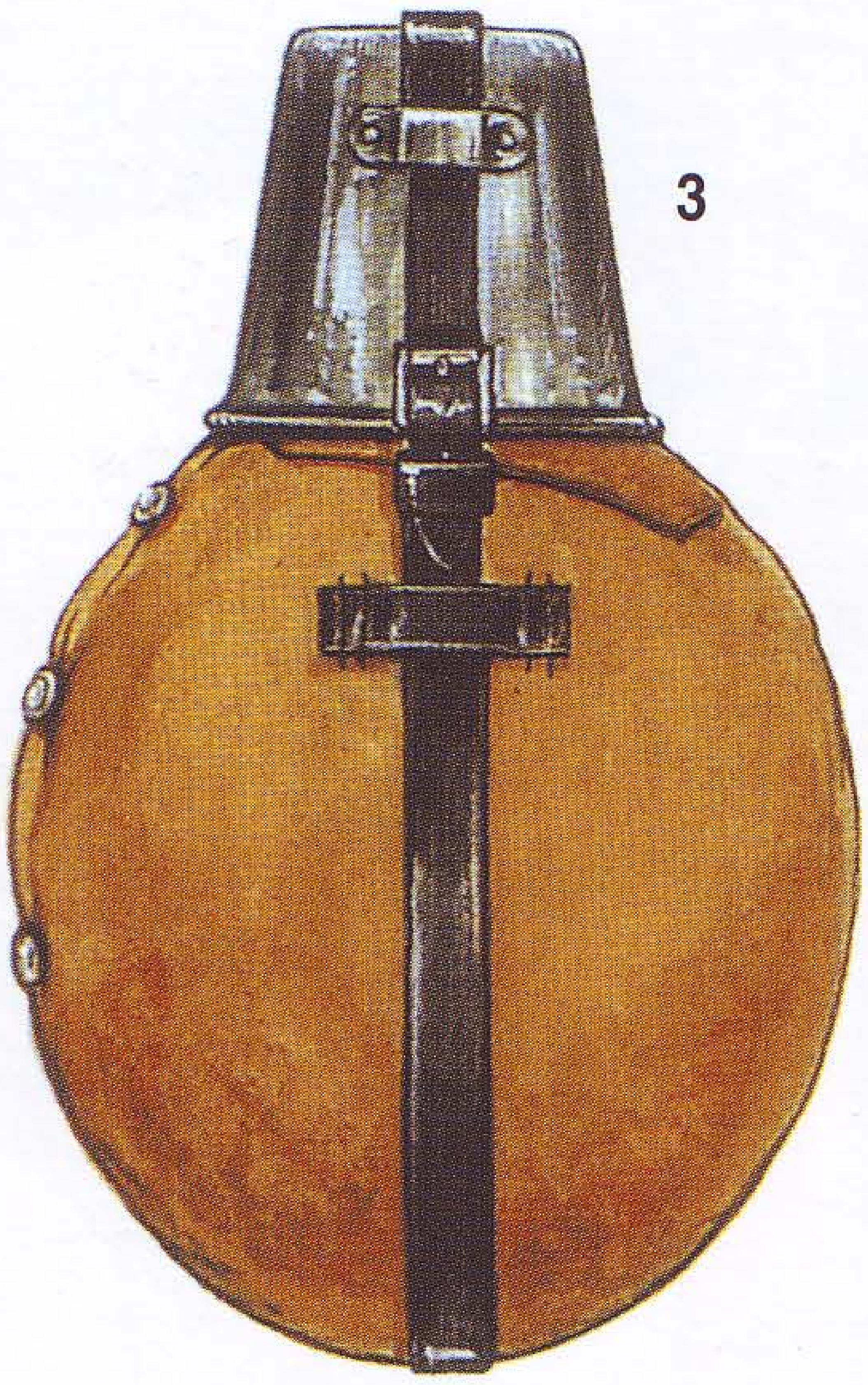

1

8

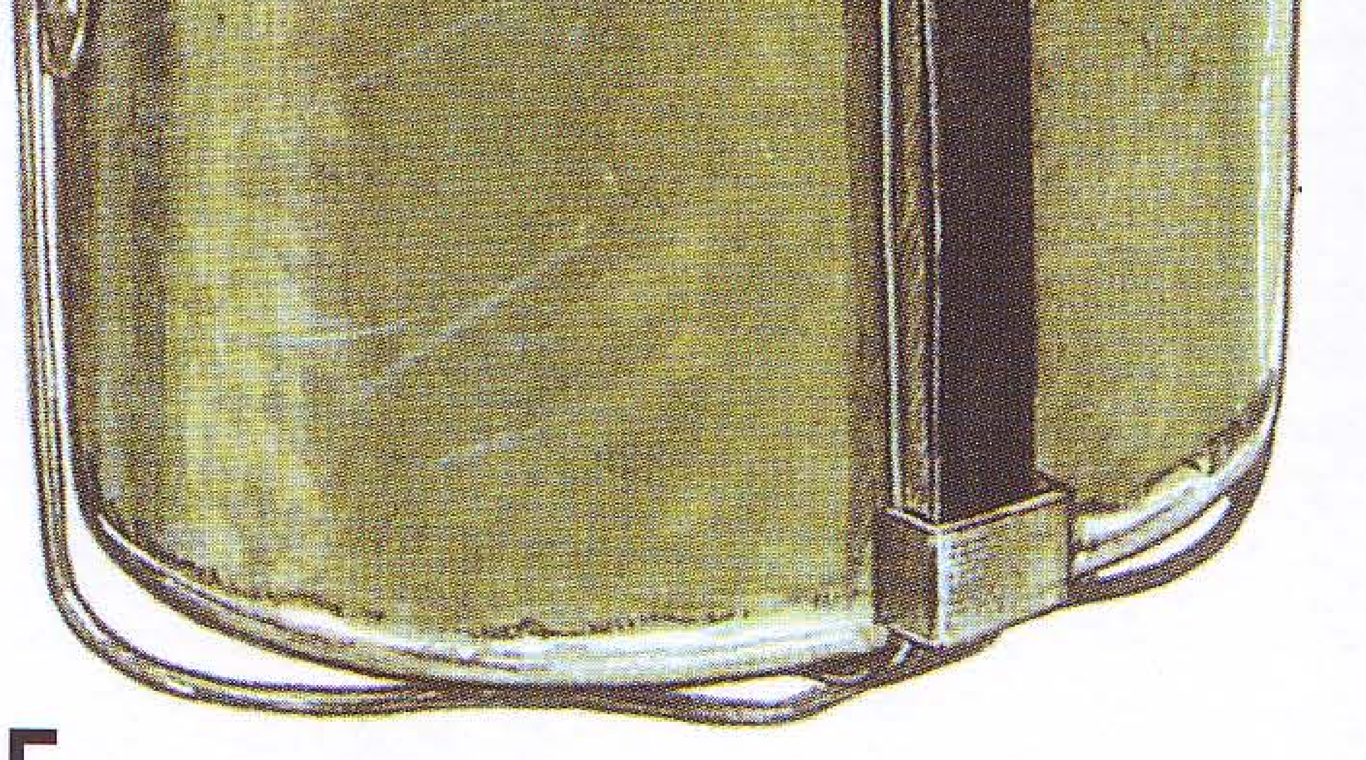

9

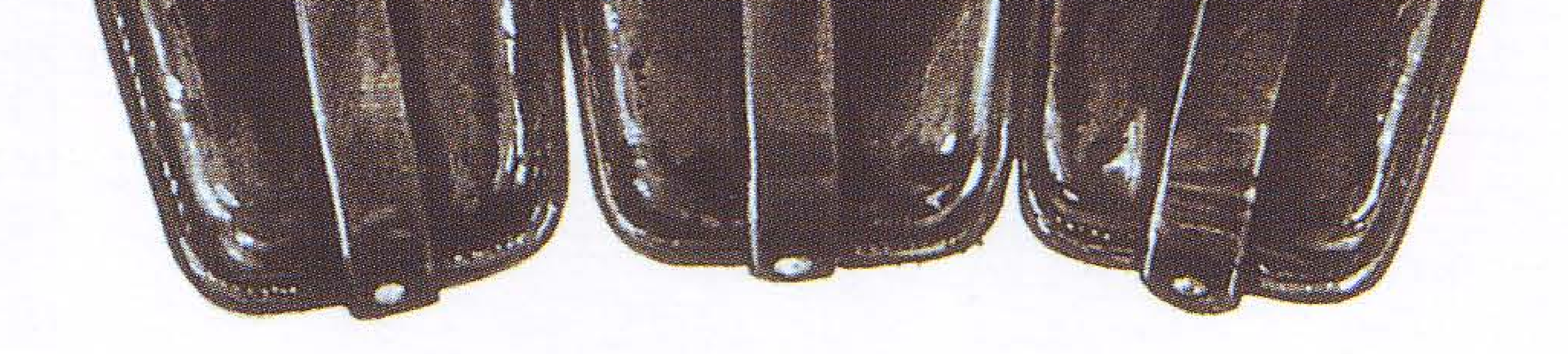

Γ

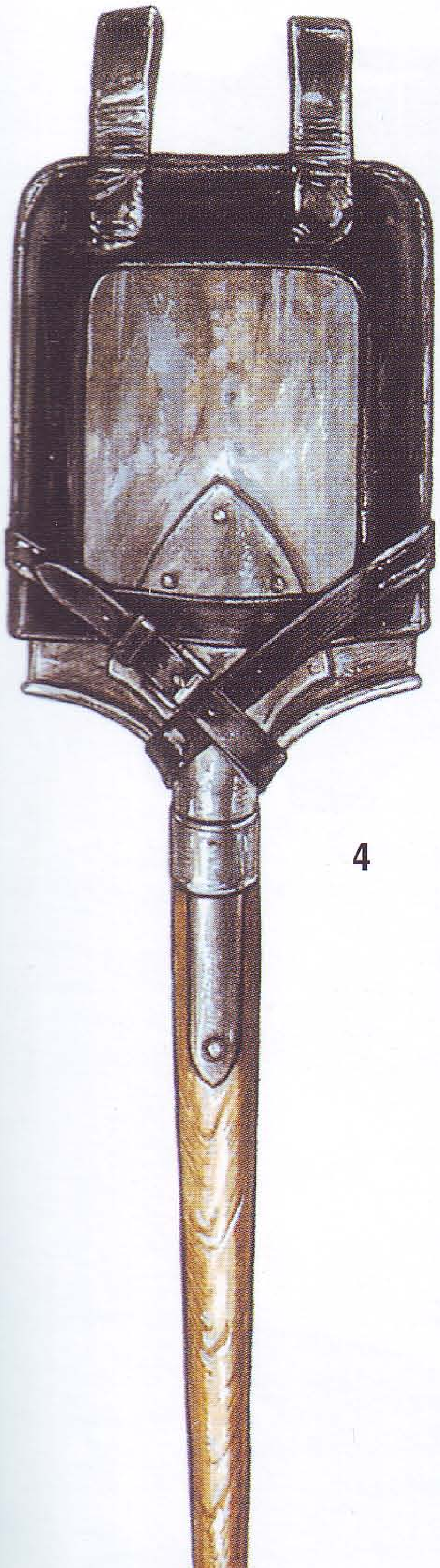

4

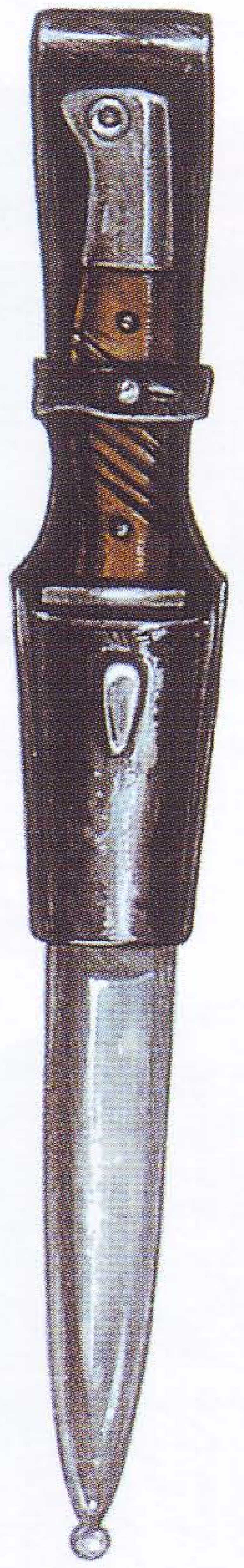

5

6

7

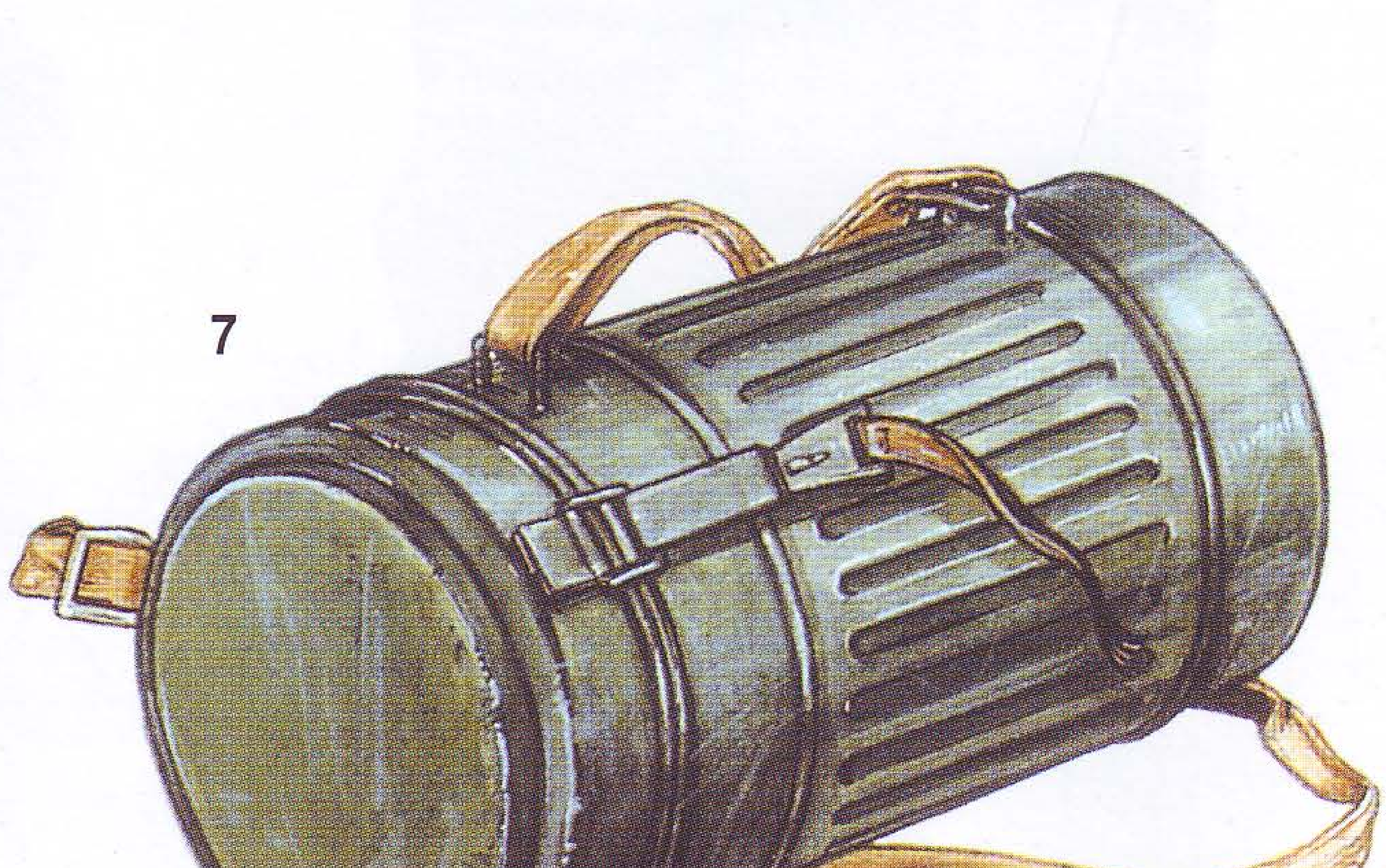

UNTERSCHARFÜHRER (Λοχίας) ΤΟΥ 1ου SS-VT STANDARTE DEUTSCHLAND, ΓΑΛΛΙΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1940

ΠΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΚΡΑΝΗ

E

2

1

3

ΣΤ

4
5

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΑΡΜΑΤΙΚΗ ΓΡΟΘΙΑ (PANZERFAUST)

Z

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΡΑΞΗ, ΑΡΔΕΝΝΕΣ 1944

H

OBERSTURMFÜHRER (Υπολοχαγός) ΤΗΣ ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ TOTENKOPF, ΡΩΣΙΑ, ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1944

Θ

Ο *Brigadeführer* ***(υποστράτηγος) Χέρμαν Φέγκελαϊν ήταν ο πρώτος διοικητής της 8ης Μεραρχίας Ιππικού SS*** *Florian Geyer* ***και ανέλαβε τη διοίκηση της, όταν ο «Βίλι» Μπίτριχ τοποθετήθηκε διοικητής της*** *Hohenstaufen.* ***Αργότερα ορίστηκε επιτελής του αρχηγείου του Φύρερ. Το γεγονός ότι ήταν σύζυγος της αδελφής της Εύας Μπράουν, Γκρετλ, δεν τον έσωσε από την εκτέλεση, όταν κατηγορήθηκε ότι επιχείρησε να δραπετεύσει από το Βερολίνο τον Απρίλιο του 1945 (Bundesarchiv, Koblenz).***

Εντούτοις, στην επιτυχία των Waffen-SS συνέτειναν και άλλοι παράγοντες. Θα ήταν πολύ ρεαλιστικό να πούμε ότι οι άνδρες διέθεταν ένα πνεύμα συναδελφικότητας *(esprit de corps)* συγκρίσιμο μάλλον με εκείνο των συνταγμάτων του Βρετανικού Στρατού, παρά με τα αντίστοιχα του Γερμανικού Στρατού. Επειδή είχαν δημιουργηθεί ηθελημένα ως ελίτ, στρατολογούντο και λάμβαναν την ανάλογη εκπαίδευση, και έφεραν περιχειρίδες με το όνομα του συντάγματος τους, ενώ ο δεσμός τους με το σύνταγμα τους ήταν πολύ ισχυρότερος από τον δεσμό του μέσου νεοσύλλεκτου του στρατού. Επίσης, ήταν εθελοντές και, όμοια με τους Βρετανούς, έδιναν ιδιαίτερη σημασία στον επαγγελματισμό τους. Τέλος, μοιράζονταν την κοινή τους αγάπη για τα σπορ, πράγμα που θα μπορούσε να θεωρηθεί σχετικά ασήμαντο, αλλά δεν ήταν.

Μια από τις σαφείς διαφορές τους από τον Βρετανικό (ή τον Γερμανικό) Στρατό εκείνης της εποχής, ήταν η σχέση μεταξύ αξιωματικών και ανδρών, κυρίως επειδή ο αξιωματικός των Waffen-SS έπρεπε να έχει τουλάχιστον δύο χρόνων προϋπηρεσία στις τάξεις τους ή σε κάποιο άλλο ισοδύναμο όπλο. Οι ίδιοι οι αξιωματικοί ενθαρρύνοντο να συζητούν τις αποφάσεις και τις διαταγές τους (μετά τη δράση βέβαια, και όχι τη στιγμή που τις έδιναν, δεδομένου ότι καμιά αποτελεσματική στρατιωτική μηχανή δεν μπορεί να λειτουργήσει ως δημοκρατία). Αυτή η πρακτική αποσκοπούσε στο να αντιλαμβάνονται οι άνδρες γιατί τους ζητούσαν να κάνουν πράγματα με συγκεκριμένο τρόπο και στο να οικοδομείται πνεύμα εμπιστοσύνης στους αξιωματικούς, στους οποίους είχαν ορκιστεί «υπακοή μέχρι θανάτου». Ο Τέοντορ Αϊκε, αρχίζοντας την εκπαίδευση του Συντάγματος *Totenkopf στο* Νταχάου, έφθασε ακόμα πιο μακριά, ζητώντας από τους κατώτερους αξιωματικούς του να γευματίζουν μερικές φορές στους κοιτώνες των υπαξιωματικών και των οπλιτών, και εισάγοντας τη χρήση των κυτίων προτάσεων στα οποία οι άνδρες μπορούσαν να αφήσουν ανωνύμως τις ιδέες τους ή κάποια παράπονα τους.

Ο Χίμλερ ήθελε τα Waffen-SS να αποτελέσουν μια αδελφότητα, μια μεγάλη οικογένεια, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα το να μάθουν οι άνδρες να εμπιστεύονται τους αξιωματικούς τους όπως και τους συστρατιώτες τους, αποφεύ-

γοντας τη νοοτροπία του τύπου «αυτοί και εμείς», που πρυτάνευε στους άλλους στρατούς της εποχής. Δυστυχώς, αυτές οι ιδέες άρχισαν να καταρρέουν αργότερα, όταν τα Waffen-SS άρχισαν να δέχονται εθελοντές από τις κατεχόμενες χώρες.

Αλλοδαποί εθελοντές

Αυτό είναι ένα ζήτημα που χρειάζεται βαθύτερη εξέταση από αυτή που μας επιτρέπει ο χώρος, αλλά μερικά από τα βιβλία που παρατίθενται στη βιβλιογραφία θα μπορούσαν να αποδειχτούν χρήσιμα. Το πρώτο ερώτημα είναι πώς είναι δυνατόν σε χώρες όπως η Νορβηγία, η Δανία, η Ολλανδία και το Βέλγιο, εκατοντάδες εθελοντές να σπεύδουν πρόθυμα να καταταγούν στις τάξεις των Waffen-SS, έχοντας μόλις δει τη χώρα τους να κατακτάται από τις Γερμανικές Ενοπλες Δυνάμεις.

Οι Αυστριακοί και οι Τσέχοι είχαν ήδη απορροφηθεί από τα SS πριν από το 1940, καθώς οι δύο χώρες διέθεταν δικά τους, σημαντικά ναζιστικά κόμματα πριν από την αναίμακτη κατάληψη τους. Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και των δύο χωρών ήταν ουσιαστικά «γερμανικό», είχε δει τα αποτελέσματα του οικονομικού θαύματος του Χίτλερ και ήθελε να πάρει μέρος στη «μεγάλη περιπέτεια».

Το γιατί όμως οι άλλοι - και ιδιαίτερα πριν από την εισβολή στη Ρωσία που θα αποτελούσε δικαιολογία για τους αντικομμουνιστές - θα προσφέρονταν για εθελοντική κατάταξη, παραμένει μυστήριο ακόμη και στις μέρες μας. Μερικοί με τους οποίους μίλησα, αρκέστηκαν να ανασηκώσουν τους ώμους και να πουν κάτι σαν: «εκείνο τον καιρό, μου φάνηκε καλή ιδέα». Το πιο εντυπωσιακό είναι ότι, μετά την απόλυση τους από τα στρατόπεδα κράτησης ή τις φυλακές, παραμένουν υπερήφανοι γι' αυτό το γεγονός, παρά τις επικρίσεις των συμπατριωτών τους.

Αναπόφευκτα, μερικοί από αυτούς είχαν πολιτικά κίνητρα, όπως οι Ιταλοί «μελανοχίτωνες»οι οποίοι εξακολούθησαν να πολεμούν σε μονάδες των SS, μετά την ανατροπή του Μουσολίνι και την παράδοση της Ιταλίας το 1943. Πρέπει να θυμόμαστε ότι στις δεκαετίες του 1920 και του 1930, τα ακροδεξιά, αντισημιτικά και αντικομμουνιστικά κόμματα δεν περιορίζονταν μόνο στη Γερμανία, την Αυστρία, την Ισπανία και την Ιταλία, και ότι ακόμα και το Ηνωμένο Βασίλειο είχε το μερίδιο του σε ανάλογης νοοτροπίας φανατικούς, μέλη του φασιστικού κινήματος των «μελανοχιτώνων» του Οσγουολντ Μόουζλυ.

Εντούτοις, η πολιτική αποτελεί μέρος μόνο της απάντησης. Ενα άλλο μέρος είναι, πράγμα αξιοπερίεργο, το γεγονός της ίδιας της κατοχής. Πολλοί άνδρες, αναγνωρίζοντας την καθαρή στρατιωτική δεξιότητα των Γερμανικών Ενόπλων Δυνάμεων και την αναποτελεσματικότητα της αντίστασης των δικών τους, έσπευσαν να καταταγούν σ' αυτή τη θαυμαστή πολεμική μηχανή αμέσως μόλις τους δόθηκε η ευκαιρία - μια ευκαιρία την οποία ο επικεφαλής της στρατολογίας των Waffen-SS, Γκότλομπ Μπέργκερ, έσπευσε να εκμεταλλευτεί, προκειμένου να αυξήσει το μέγεθος της αυτοκρατορίας του ίδιου και του Χίμλερ, χωρίς να μπλέκεται στα πόδια του στρατού. Επίσης, η πλειοψηφία των ανδρών των κατεχόμενων χωρών - αρχικά τουλάχιστον - είχε εντυπωσιαστεί από την

κομψή ενδυμασία και την άψογη συμπεριφορά των δυνάμεων κατοχής. Τέλος, πρέπει να παραδεχτούμε ότι, όμοια με πολλούς αγροτικούς εργάτες της ίδιας της Γερμανίας, πολλοί κατατάσσονταν στα Waffen-SS για τον ίδιο λόγο με αυτόν που επί δεκαετίες είχε προσελκύσει άλλους στη γαλλική Λεγεώνα των Ξένων: για την περιπέτεια, τη δόξα και τα ταξίδια, ή για την αποφυγή προβλημάτων που αντιμετώπιζαν στην πατρίδα (αξίζει να σημειώσουμε ότι, από ειρωνεία της τύχης, πολλοί άνδρες των Waffen-SS βρήκαν μεταπολεμικά καταφύγιο στη Λεγεώνα των Ξένων...).

Οι περισσότεροι από τους δυτικοευρωπαίους εθελοντές του πρώτου καιρού βρέθηκαν είτε στη Μεραρχία *Wiking* είτε στη *Nordland,* όπου ανακάλυψαν ότι τα πράγματα δεν ήταν τόσο ρόδινα όσο τους είχαν περιγράψει. Οι αξιωματικοί τους ήταν στην πλειοψηφία τους Γερμανοί και, δυστυχώς για κάποιους σαν τον Στάινερ, που προσπαθούσαν να δημιουργήσουν ένα είδος πανευρωπαϊκού προδρόμου του Βορειοατλαντικού Συμφώνου, οι προερχόμενοι από τις κατεχόμενες χώρες νεοσύλλεκτοι δεν άργησαν να διαπιστώσουν ότι στις τάξεις των Waffen-SS θεωρούντο πολίτες δεύτερης κατηγορίας. Αυτό οφειλόταν εν μέρει στο ότι έδιναν έναν ελαφρώς διαφορετικό όρκο, εν μέρει στο ότι τα ανεπαρκή γερμανικά τους οδηγούσαν συχνά σε παρεξηγήσεις, και εν μέρει στο ότι πολλοί Γερμανοί αξιωματικοί τους θεωρούσαν όντως δεύτερης κατηγορίας και δυσανασχετούσαν που είχαν οριστεί διοικητές τους.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα πολλοί εθελοντές να αισθάνονται θύματα, επειδή, για παράδειγμα, τους ανέθεταν πρόσθετα καθήκοντα ή τους παρακρατούσαν τον μισθό για διάφορες φανταστικές παραβάσεις, ενώ οι Γερμανοί στρατιώτες, στο πλευρό των οποίων θα πολεμούσαν σύντομα, γλίτωναν α-

Οι εθελοντές δεν προήρχοντο μόνο από τη δυτική Ευρώπη. Υπήρξε θερμή ανταπόκριση στην εκστρατεία στρατολόγησης του Γκότλομπ Μπέργκερ στις Βαλτικές Χώρες που, έχοντας καταληφθεί από τους Σοβιετικούς το 1940, υποδέχτηκαν τους Γερμανους ως ελευθερωτές. Από αυτούς, οι σκληρότεροι και πιο πειθαρχημένοι ήταν οι Λετονοί που σχημάτιζαν την 15η και τη 19η Μεραρχία Γοεναδιέρων Waffen-SS *(Lettische* ***No 1 και No 2). Φορούν πανομοιότυπες στολές με τα άλλα μέλη των Waffen-SS, εκτός από τα χαρακτηριστικά επιρράμματα περιλαιμίου (Bundesarchiv, Koblenz).***

τιμωρητί από αντίστοιχες κατηγορίες. Ο Φέλιξ Στάινερ έκανε ό,τι μπορούσε για να αντιμετωπίσει την κατάσταση, ακόμη και με γραπτές οδηγίες, αλλά αυτή δεν βελτιώθηκε ουσιαστικά παρά μόνο όταν οι νέοι αυτοί «Ευρω-γερμανικοί» σχηματισμοί στάλθηκαν να πολεμήσουν στη Ρωσία. Τότε, καθώς οι άνδρες αυτοί απέδειξαν την αξία τους στη μάχη, άρχισε να αλλάζει δραματικά η στάση των Γερμανών απέναντι τους, και ιδιαίτερα η μεραρχία *Wiking* τελείωσε τον πόλεμο με πολεμική επίδοση εξίσου άριστη με αυτή των άλλων μεραρχιών.

Τακτικές

Βάση της γερμανικής στρατιωτικής φιλοσοφίας στην αρχή του πολέμου και ως τα τέλη του 1942, παρέμεινε ο *Blitzkrieg* («κεραυνοβόλος πόλεμος»), που επαναλήφθηκε τόσο σε μεγάλη όσο και σε μικρή κλίμακα. Πρέπει ιδιαίτερα να σημειώσουμε ότι αυτή ήταν η πρυτανεύουσα αρχή των Waffen-SS, με έμφαση στην επιθετικότητα και την ταχύτητα.

Ομοια με όλες τις επιτυχημένες ιδέες, ο *Blitzkrieg* ήταν απλούστατος ως σύλληψη, αν και συχνά παρερμηνεύεται ακόμη και σήμερα. Η ιδέα ήταν η συσσώρευση επαρκών δυνάμεων εναντίον ενός τομέα της εχθρικής γραμμής, με σκοπό την επίτευξη υπεροχής δυνάμεων, η διάσπαση της γραμμής και η συνεχής κίνηση με τη μέγιστη δυνατή ταχύτητα, ώστε να μην μπορέσει ο εχθρός να συνέλθει, ενόσω οι δευτερεύουσες επιθέσεις δεξιά και αριστερά του ρήγματος τον εμπόδιζαν να μεταφέρει ενισχύσεις στο απειλούμενο σημείο του. Σ' αυτή την ιδέα της συνεχούς κίνησης με πλήρη σχεδόν αδιαφορία για τις πλευρές οφείλεται η μεγάλη αποτελεσματικότητα του «κεραυνοβόλου πολέμου» τα πρώτα χρόνια, μιας και οι αντίπαλοι των Γερμανών ήταν ανίκανοι να αντιδράσουν αρκετά γρήγορα - παρά τη συνολική υπεροχή τους σε ανθρώπινο δυναμικό, πυροβόλα και άρματα μάχης - και να συγκρατήσουν την πλημμυρίδα των ανδρών και των μηχανών. Η εκστρατεία του 1940 στη Γαλλία και τις Κάτω Χώρες είναι ίσως το καλύτερο παράδειγμα αυτής της αδυναμίας.

Ο *Blitzkrieg* βασιζόταν στην κοινή χρήση όλων των οπλικών συστημάτων και υποβοηθήθηκε σημαντικά από το γεγονός ότι η γερμανική στρατιωτική οργάνωση ήταν δομημένη αρθρωτά και οι μονάδες ήταν σε επαφή με τους αντικαταστάτες τους. Τα Waffen-SS χρησιμοποιούσαν την ίδια αρχή με ζέση, αλλά διέφεραν από τον στρατό σε ένα σημαντικό σημείο: την αφοσίωση των ανδρών στο σύνταγμα τους. Ο κοινός στρατιώτης, αν δεν ανήκε σε κάποιο επίλεκτο σχηματισμό όπως η Μεραρχία *Grossdeutschland,* δεν ενδιαφερόταν ιδιαίτερα για το σε ποια μονάδα θα πολεμούσε. Γενικά, δεν υπήρχε η φανατική αφοσίωση στη μονάδα, σαν αυτή που βλέπουμε στα Waffen-SS. Αυτό δυσχέραινε την ανταλλαγή προσωπικού, διότι οι άνδρες δίσταζαν να αλλάξουν σύνταγμα, εκτός των περιπτώσεων προαγωγής. Ετσι, ο σχηματισμός «επί τούτω» συγκροτημάτων μάχης *(Kampfgruppen)* ήταν πολύ σπανιότερος στις τάξεις των Waffen-SS σε σύγκριση με τον στρατό. Οι άνδρες προτιμούσαν να μένουν στη μονάδα τους, έστω κι αν αυτή είχε αποδεκατιστεί.

Κατά πάσα πιθανότητα, ο πλέον διάσημος ξένος εθελοντής των Waffen-SS ήταν ο Λεόν Ντεγκρέλ, ηγέτης των Βέλγων φασιστών της δεκαετίας του 1930, ήρωας της Μάχης του θύλακα Τσερκάσυ τον Φεβρουάριο του 1944. Εδώ εικονίζεται με την τυπική στολή του Στρατού, επειδή η Βαλλονική Ταξιαρχία την οποία διοικούσε δεν θα ενσωματωνόταν στα δδως ***28η Μεραρχία Εθελοντών Γοεναδιέρων Πάντσερ*** *WaHernien,* ***παρά αργότερα τον ίδιο χρόνο. Στο μεταξύ ο Ντεγκρέλ είχε λάβει τον Σταυρό του Ιππότη με Φύλλα Δρυός και είχε προαχθεί σε*** *Oberführer.* ***Νωρίτερα, όπως στη φωτογραφία, φορούσε την απλή στολή του στρατιώτη (Christopher Ailsby Historical Archives).***

Αυτό το συναίσθημα ήταν αναπόφευκτο να φθάνει ως το επίπεδο του λόχου και της ομάδας, και οι άνδρες που είχαν εκπαιδευτεί μαζί και είχαν μάθει να εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο προσπαθούσαν να παραμείνουν μαζί, επειδή ήξεραν τον τρόπο σκέψης και δράσης των συντρόφων τους, καθώς και τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους. Αυτό βέβαια ισχύει για τους περισσότερους στρατούς, αλλά στα Waffen-SS και σε μερικούς επίλεκτους σχηματισμούς άλλων χωρών είναι ιδιαίτερα ισχυρό. Το δε αποτέλεσμα, από τακτική άποψη, είναι ότι οι άνδρες των Waffen-SS - οποιοδήποτε δομικό επίπεδο κι αν επιλέξουμε - ενεργούσαν σαν ομάδα. Οι πολυβολητές και τα πληρώματα των όλμων θα παρείχαν τη μεγαλύτερη δυνατή συγκέντρωση πυρός, ώστε να μπορέσει ο υπόλοιπος τομέας να συρθεί ή να ορμήσει υπό την κάλυψη τους προς τον αντικειμενικό σκοπό του. Κατόπιν θα ρίπτοντο οι χειροβομβίδες, τα κτίρια ή τα χαρακώματα θα δέχοντο καταιγιστικά πυρά, και η ομάδα θα προχωρούσε, έχοντας εμπιστοσύνη στους συντρόφους των μονάδων των πλευρών της ότι θα πρόσεχαν τα νώτα της, έστω κι αν η δική τους προέλαση ήταν βραδύτερη. Ετσι, μικρές μονάδες των Waffen-SS συχνά προηγούντο μίλια ολόκληρα της μητρικής τους μονάδας, θυσιάζοντας την ασφάλεια υπέρ της ταχύτητας και του αιφνιδιασμού που εξασφάλιζε η αδιάπτωτη ορμή τους.

Κλασσικό παράδειγμα αποτελεί η κατάληψη της γιουγκοσλαβικής πρωτεύουσας κατά την επιχείρηση *Strafe* («Τιμωρία») το 1941, από τον Φριτς Κλίνγκεμπεργκ που ενήργησε σχεδόν μόνος και χωρίς ουσιαστική βοήθεια.

Ο *Hauptsturmführer* (λοχαγός) Κλίνγκεμπεργκ, απόφοιτος του Μπαντ Τολτς, διοικούσε τον δεύτερο λόχο του τάγματος μοτοσικλετιστών αναγνώρισης της Μεραρχίας *Reich* και γνώριζε καλά ότι στο πλευρό της μονάδας του

προχωρούσε το επίλεκτο Σύνταγμα *Grossdeutschland* του στρατού. Το αποτέλεσμα ήταν ένας αγώνας μάχης για να διαπιστωθεί ποιος ήταν καλύτερος, ο στρατός ή τα Waffen-SS, με βραβείο το Βελιγράδι.

Οπως αποδείχτηκε, ήταν μάλλον ένας αγώνας δρόμου σε αργή κίνηση, επειδή οι ανοιξιάτικες βροχές είχαν μετατρέψει τους ως επί το πλείστον χωμάτινους γιουγκοσλαβικούς δρόμους σε βάλτους γεμάτους γλοιώδη λάσπη, όπου οι μοτοσικλέτες παγιδεύονταν πολύ συχνά. Εντούτοις, χάρη στην ανακάλυψη μιας άθικτης γέφυρας στον δίαυλο Βλασέτσκι, ο Κλίνγκεμπεργκ και οι άνδρες του κατόρθωσαν να φθάσουν πριν από τους ανταγωνιστές τους στην κομβική κωμόπολη Αλιμπούνα, το βράδυ της 11ης Απριλίου. Παρά την προχωρημένη ώρα, διατάχθηκαν να προχωρήσουν άλλα 20 χιλιόμετρα ως το Πάντσεβο, όπου έφθασαν τα μεσάνυχτα.

Την επομένη, παρά την εξάντληση τους, ο Κλίνγκεμπεργκ διέταξε τους άνδρες του να προχωρήσουν, αλλά η έλλειψη γεφυρών στον ποταμό Τάμις τους εμπόδισε, πράγμα που επέτρεψε στα επικεφαλής στοιχεία του Συντάγματος *Grossdeutschland να* τους προφθάσουν. Ο αντικειμενικός σκοπός του Κλίνγκεμπεργκ, στις απέναντι όχθες των ποταμών Τάμις και Δούναβη, ήταν βασανιστικά ορατός, αλλά φαινόταν απρόσιτος μέχρι την άφιξη κάποιων ανδρών του μηχανικού με λαστιχένιες λέμβους εφόδου. Ο Κλίνγκεμπεργκ βγήκε προσωπικά για αναγνώριση σε αναζήτηση εναλλακτικής οδού και προς μεγάλη του αγαλλίαση βρήκε μια εγκαταλελειμμένη βενζινάκατο. Ηταν σε πολύ κακή κατάσταση και η διάσχιση του ποταμού με ένα τέτοιο σκάφος ήταν πολύ ριψοκίνδυνη, γι' αυτό ο Κλίνγκεμπεργκ ζήτησε εθελοντές. Ολοι σχεδόν οι άνδρες του λόχου του ύψωσαν το χέρι, αλλά η βενζινάκατος χωρούσε λίγους, και τελικά επέλεξε δέκα από τους καλύτερους του.

Διασχίζοντας τον Δούναβη με τη μικροσκοπική του δύναμη, ο Κλίνγκεμπεργκ εισήλθε στο Βελιγράδι. Προς μεγάλη του κατάπληξη δεν προβλήθηκε η παραμικρή αντίσταση, αν και όταν έφθασε στη γερμανική διπλωματική αποστολή στο κέντρο της πόλης, τη βρήκε πολιορκημένη από ένα αγριεμένο πλήθος. Ο Κλίνγκεμπεργκ έστησε τα δύο του πολυβόλα και το πλήθος έσπευσε να διαλυθεί. Από το κτίριο της αποστολής, ο Κλίνγκεμπεργκ τηλεφώνησε στον δήμαρχο της πόλης και απαίτησε την παράδοση του, απειλώντας να ζητήσει αεροπορική επίθεση αν αυτός δεν συμμορφωνόταν αμέσως. Επρόκειτο για καθαρή μπλόφα επειδή δεν είχε ασύρματο, αλλά ο δήμαρχος, μη όντας σε θέση να το γνωρίζει αυτό, έσπευσε να υπογράψει το έγγραφο παράδοσης της πόλης. Λίγο αργότερα, έφθασαν στην πόλη τα προπορευόμενα στοιχεία της 11ης Μεραρχίας Πάντσερ, με την εντύπωση ότι έφθαναν πρώτα. Εύκολα φαντάζεται κανείς τη θλίψη τους

Ελαφρά φορτηγά της Μεραρχίας** Reich **διασχίζουν το Βελιγράδι μετά την παράδοση του. Παρατηρήστε τα διακριτικά μεραρχίας στα φτερά και τον αριθμό κυκλοφορίας των SS (Bundesarchiv, Koblenz).

Κατά τη διάρκεια της εισβολής στη Γιουγκοσλαβία, διακρίθηκε ιδιαίτερα ένας νεαρός *Hauptsturmführer* ***ονόματι Φριτς Κλίνγκεμπεργκ. Ως διοικητής λόχου του τάγματος αναγνώρισης της Μεραρχίας*** *Reich,* ***ήταν αποφασισμένος να φτάσει στο Βελιγράδι πριν από οποιαδήποτε άλλη γερμανική μονάδα. Επιτάσσοντας μια μικρή λέμβο στις 11 Απριλίου 1941, οδήγησε μια ομάδα δέκα ανδρών στην απέναντι όχθη του Δούναβη που ήταν επικίνδυνα φουσκωμένος από τις ανοιξιάτικες βροχές, εισήλθε ανεμπόδιστος στην πόλη και δέχτηκε την παράδοση της από τον δήμαρχο (Bundesarchiv, Koblenz).***

και τους πανηγυρισμούς του αρχηγείου της Μεραρχίας *Reich* όταν επιβεβαιώθηκαν τα νέα. Για το κατόρθωμα του ο Κλίνγκεμπεργκ έλαβε τον Σταυρό του Ιππότη.

Αυτή η ιστορία είναι διαφωτιστική από πολλές απόψεις. Δείχνει πόσο αποφασισμένα ήταν τα Waffen-SS να αποδείξουν ότι υπερείχαν έναντι του στρατού. Δείχνει τη θέληση, την επιθετικότητα και το θράσος τους. Και αποτελεί ένα παράδειγμα των επιχειρησιακών τακτικών του *Blitzkrieg* σε μικρογραφία.

Αμυντική τακτική

Καθώς συνεχιζόταν ο πόλεμος, οι τακτικές αυτού του είδους γίνονταν όλο και πιο απραγματοποίητες. Οταν η σοβιετική αντίσταση εντάθηκε και κατόπιν μετατράπηκε σε επίθεση, τα Waffen-SS χρειάστηκε να αποκτήσουν νέες δεξιότητες. Η επιθετικότητα από μόνη της δεν ήταν πλέον αρκετή και οι κεραυνοβόλες επιθέσεις και οι ταχείες προελάσεις δεν ήταν πλέον εφικτές. Τώρα οι γρεναδιέροι των Waffen-SS έπρεπε να μάθουν να αντέχουν ενώπιον ενός αδυσώπητου και αριθμητικά υπέρτερου εχθρού, που και ο εξοπλισμός του, από κάποιες απόψεις, ήταν πλέον επίσης ανώτερος.

Στη Ρωσία, δεδομένων των τεράστιων αποστάσεων, ήταν αδύνατο να κρατηθεί μια συνεχής γραμμή μετώπου από τη Βαλτική ως τη Μαύρη Θάλασσα, κι έτσι άρχισαν να χρησιμοποιούνται οι λεγόμενες τακτικές «εχίνου». Μια μεραρχία καταλάμβανε έναν αριθμό χωριών που το καθένα τους υπερασπιζόταν μια δύναμη λόχου ή τάγματος. Κατά μια έννοια, η κατάσταση έμοιαζε

με τα παλιά τετράγωνα του πεζικού των ναπολεόντειων χρόνων, που ήταν σχεδιασμένα έτσι ώστε να απωθούν το ιππικό. Οι ρωσικές επιθέσεις περιστρέφοντο γύρω από τους «εχίνους» και δέχονταν πυρά από τα πλάγια και τα νώτα μέχρι να εξαντληθεί η ορμή τους. Απλοί λόχοι ανδρών των Waffen-SS αρκούσαν για να κρατήσουν την επίθεση ολόκληρων μεραρχιών. Βέβαια δεν είχαν πάντοτε επιτυχία, ενώ υπάρχουν πολλές περιπτώσεις που θυμίζουν τη στάση της Γαλλικής Λεγεώνας των Ξένων στο Καμερόνε: όταν εξαντλούντο τελικά τα πυρομαχικά, οι επιζώντες γρεναδιέροι επιτίθεντο στους αντιπάλους τους με τις ξιφολόγχες και πέθαιναν όλοι τους. Στο κάτω-κάτω, είχαν ορκιστεί «υπακοή μέχρι θανάτου».

Ενας κομψός αξιωματικός της Μεραρχίας Das Reich *κατά την προέλαση στη Ρωσία, το καλοκαίρι του 1941. Φοράει παλαιού τύπου μυτερό πηλίκιο αξιωματικού και περισκελίδα ιππασίας μέσα σε ψηλές μπότες και έχει ανοικτό τον γιακά του χιτωνίου παραλλαγής του για να φαίνεται ο Σταυρός του Ιππότη (Bundesarchiv, Koblenz).*

Κατά τη μακρά υποχώρηση το καλοκαίρι του 1943 - οπότε πιο επίλεκτες μονάδες των γρεναδιέρων των SS επέβαιναν πλέον σε τεθωρακισμένα ημιερπυστριοφόρα αντί για άρματα μάχης και είχαν ονομαστεί *Panzergrenadiers* (Γρεναδιέροι Πάντσερ) - τα Waffen-SS αποδείχτηκαν εξίσου ικανά στην άμυνα όσο και στην επίθεση. Σπεύδοντας από το ένα σημείο κινδύνου στο επόμενο σαν κινητή πυροσβεστική, κατόρθωναν επανειλημμένα να σταματούν τη ρωσική πλημμυρίδα και να επιφέρουν τεράστιες απώλειες στον εχθρό. Υπέφεραν όμως κι αυτοί με τη σειρά τους και οι νέοι αξιωματικοί των νεαρών αντικαταστατών - τα αρχικά όρια ηλικίας είχαν πλέον εγκαταλειφθεί - ήταν εντελώς απροετοίμαστοι για τις συνθήκες του Ανατολικού Μετώπου.

Χαρακτηριστικές μάχες

Κατά μία έννοια, «χαρακτηριστική» μάχη δεν υπάρχει, δεδομένου ότι κάθε μάχη έχει τα δικά της μοναδικά χαρακτηριστικά. Ας πάρουμε για παράδειγμα την επίθεση εναντίον της Ελλάδας τον Απρίλιο του 1941, στην οποία συμμετείχε η *Leibstandarte,* ενώ η *Reich* κατευθυνόταν στο Βελιγράδι. Και πάλι, το τάγμα αναγνώρισης βρισκόταν στη σωστή του θέση, στην εμπροσθοφυλακή της επίθεσης. Εντούτοις, βρέθηκαν εμπρός σε πολύ σκληρότερη άμυνα από όσο περίμεναν, τόσο από τους Ελληνες στρατιώτες όσο και από τους Βρετανούς, και κάποια στιγμή το τάγμα, υπό τον Κουρτ «Πάντσερ» Μάγερ, καθηλώθηκε από πυκνά και ακριβή πυρά πολυβόλων, ενώ προσπαθούσε να ανοίξει δρόμο στο πέρασμα της Κλεισούρας. Βλέποντας τους άνδρες του να διστάζουν να βγουν από την κάλυψη των βράχων πίσω από τους οποίους είχαν ζαρώσει, ο Μάγερ κατέφυγε στο έσχατο μέσο: τράβηξε την περόνη ασφαλείας μιας χειροβομβίδας και την άφησε να κυλήσει στα πόδια τους. «Ποτέ μου», θα έλεγε αργότερα, «δεν θα ξανάβλεπα μια τόσο συγχρονισμένη εκτίναξη προς τα εμπρός, όπως εκείνη τη στιγμή». Το πέρασμα κατελήφθη και, όμοια με τον Κλίνγκεμπεργκ, ο Μάγερ έλαβε τον Σταυρό του Ιππότη.

Και τα δύο αυτά παραδείγματα δείχνουν σαφώς πόσο αποφασισμένα ήταν τα Waffen-SS να νικούν με κάθε κόστος, καθώς και την παλικαριά τους.

Φωτογραφημένος στη Ρωσία λίγους μήνες αργότερα, ο Κλίνγκεμπεργκ φέρει πλέον τον Σταυρό του Ιππότη που του απονεμήθηκε για την κατάληψη του Βελιγραδίου. Αργότερα 9α γινόταν διοικητής του Μπαντ Τολτς και τελικά θα αναλάμβανε τη διοίκηση της 17ης Μεραρχίας Γοεναδιέρων Πάντσερ SS *Götz von Berlichingen.* ***Σκοτώθηκε στη μάχη τον Απρίλιο του 1945 (Bundesarchiv, Koblenz).***

Ομως, ο χαρακτήρας που διαφαίνεται από την ψυχολογία και την εκπαίδευση των SS είχε και μια πολύ σκοτεινότερη πλευρά.

Μερβίλ (Merville)

Τον Μάιο του 1940, η Μεραρχία *Totenkopf του* Τέοντορ Αικε προέλαυνε μέσα στη Γαλλία με κατεύθυνση τη Μερβίλ. Ο 4ος Λόχος του 2ου Συντάγματος, με διοικητή τον *Obersturmführer* (υπολοχαγό) Φριτς Κνόχλαΐν, παρακωλύθηκε από την αποφασιστική αντίσταση μιας απομονωμένης ομάδας 100 περίπου στρατιωτών του 2ου Βασιλικού Συντάγματος του Νόρφολκ. Υποχωρώντας διαμέσου του μικρού οικισμού Λε Παραντί, οι Βρετανοί στην αρχή προσπάθησαν να κρατηθούν σε ένα αγροτόσπιτο, αλλά υποχρεώθηκαν να το εκκενώσουν όταν οι όλμοι του Κνόχλαΐν του έβαλαν φωτιά. Συνειδητοποιώντας ότι η περαιτέρω αντίσταση ήταν μάταιη, οι άνδρες - που είχαν προσπαθήσει να βρουν καταφύγιο σε ένα βουστάσιο - ύψωσαν λευκή σημαία. Οι Γερμανοί τους οδήγησαν διαμέσου ενός δρομίσκου σε έναν αχυρώνα, έξω από τον οποίο ήταν τοποθετημένα δύο πολυβόλα. Τους έστησαν στη γραμμή εμπρός από τον αχυρώνα και τους σκότωσαν ανελέητα. Πράγμα απίστευτο, δύο άνδρες κατάφεραν να επιζήσουν από τη σφαγή κρυμμένοι κάτω από τον σωρό των πτωμάτων, και όταν η ιστορία έγινε γνωστή στο τέλος του πολέμου, ο Κνόχλαΐν δικάστηκε και απαγχονίστηκε. Η δικαιολογία που προέβαλε ήταν ότι δεν μπορούσε να διαθέσει άνδρες για τη φύλαξη αιχμαλώτων, για να μη χάσει η προέλαση την ορμή της.

Τα Waffen-SS διέθεταν και ένα τάγμα αλεξιπτωτιστών, το 500ο Τάγμα *Fallschirmjäger.* ***Συστάθηκε τον Σεπτέμβριο του 1943 από μέλη του SS*** *Bewährungs Abteilung* ***(στην κυριολεξία «Τάγμα Απόδειξης της Ατομικής Αξίας»), μιας μονάδας καταδίκων του ποινικού δικαίου. Το τάγμα αυτό διακρίθηκε σε τέτοιο βαθμό κατά τη διάρκεια μιας συνδυασμένης επιχείρησης αλεξιπτωτιστών και ανεμοπλάνων με αντικειμενικό σκοπό τη δολοφονία του ηγέτη των παρτιζάνων Τίτο, στο Ντρβαρ της Βοσνίας το 1944, ώστε ο Χίμλερ επέτρεψε στους επιζήσαντες να τοποθετήσουν ξανά τα διακριτικά βαθμού και τα λοιπά διακριτικά τους στις ως τότε εντελώς απλές στολές τους, και άλλαξε τον αριθμό του τάγματος σε 600. (Αυτό σε απάντηση κάποιων που θεωρούν ότι υπήρχαν δύο τάγματα). Τον Νοέμβριο του 1944, στο SS-RIR-Abt 600 έγινε τμήμα του SS*** *Jagdverbande,* ***το οποίο χρησιμοποιούσε σκύλους ράτσας ροτβάιλερ σε έρευνες από σπίτι σε σπίτι, αλλά η μονάδα διατήρησε την ταυτότητα της και τελείωσε τον πόλεμο στο Ανατολικό Μέτωπο (Bundesarchiv, Koblenz).***

Βορμούτ (Wormhoudt)

Η Μεραρχία *Totenkopf* δεν ήταν η μόνη μονάδα των SS υπεύθυνη για σφαγή στη διάρκεια της εκστρατείας της Γαλλίας. Τον ίδιο περίπου καιρό, η *Leibstandarte* πλησίαζε την περίμετρο του Βρετανικού Εκστρατευτικού Σώματος κοντά στη Δουνκέρκη. Εξω από το χωριό Βορμούτ, το αυτοκίνητο που οδηγούσε ο «Ζεπ» Ντίτριχ δέχτηκε πυκνά πυρά και ανεφλέγη. 0 Ντίτριχ πετάχτηκε σε έναν οχετό για να καλυφθεί κυλώντας στη λάσπη για να προφυλαχτεί από τη θερμότητα, αλλά θα περνούσαν πέντε ώρες μέχρι να εξοντώσουν οι άνδρες του την αντίσταση και να τον διασώσουν. Εξοργισμένοι στη σκέψη ότι ο ωμός, τραχύς αλλά αγαπημένος διοικητής τους είχε σκοτωθεί, οι

άνδρες της *Leibstandarte* όρμησαν στους υπερασπιστές του Βόρμουτ, 330 περίπου άνδρες του 2ου Βασιλικού Συντάγματος του Γουόρικσιρ και Τσέσιρ και του Βασιλικού Πυροβολικού. Περίπου 80 άνδρες αιχμαλωτίστηκαν από τον λόχο του *Haupsturmführer*(λοχαγού) Βίλελμ Μόνκε, που ανήκε στο 2ο Τάγμα του Συντάγματος, του οποίου ο διοικητής είχε τραυματιστεί βαριά. Οι άνδρες οδηγήθηκαν σε έναν αχυρώνα, στον οποίο οι φρουροί τους άρχισαν να ρίχνουν χειροβομβίδες και να πυροβολούν όσους προσπαθούσαν να διαφύγουν. Τελικά, κάποιος έδωσε διαταγή να σταματήσει η σφαγή, αλλά δεν υπήρχαν πλέον παρά 15 επιζώντες. Ο ένοχος δεν βρέθηκε παρά το 1988, οπότε πλέον ήταν ένας ηλικιωμένος συνταξιούχος επιχειρηματίας.

Οραντούρ-συρ-Γκλαν (Oradour-sur-Glane)

Ο θάνατος του δημοφιλούς *Sturmbannführer* (ταγματάρχη) Χέλμουτ Κάμπφε, διοικητή του 3ου Τάγματος του Συντάγματος *Der Fuhrer* - μιας αυστριακής, κατά κύριο λόγο, μονάδας - ήταν το γεγονός που προκάλεσε μια από τις χειρότερες σφαγές των Waffen-SS. Το βράδυ της 9ης Ιουνίου 1944, ενώ η Μεραρχία *Das Reich* ήταν καθ' οδόν προς τη Νορμανδία, ο Κάμπφε αναχώρησε με το αυτοκίνητο του με κατεύθυνση το αρχηγείο του. Καθώς η

Κατά την καταδρομική επιχείρηση στο αρχηγείο του Τίτο, οι αλεξιπτωτιστές των SS είχαν διοικητή τους τον Οττο Σκορτσένυ, που αρχικά είχε θελήσει να υπηρετήσει στη Luftwaffe αλλά μετατέθηκε στα SS, όταν διαπίστωσε ότι το ύψος του δεν θα του επέτρεπε να υπηρετήσει ως ιπτάμενος. Ηταν υπεύθυνος για αρκετά θεαματικό κατορθώματα, μεταξύ των οποίων και η διάσωση του Ιταλού δικτάτορα Μουσολίνι μετά την πτώση του το 1943, η απαγωγή του γιου του Ναυάρχου Χόρτυ, προκειμένου να πειστεί ο Ούγγρος ηγέτης να παραμείνει στον πόλεμο στο πλευρό των Γερμανών, και η διοίκηση της 150ης Ταξιαρχίας Πάντσερ, μιας μονάδας εθελοντών ντυμένων με αμερικανικές στολές και εφοδιασμένων με αμερικανικά οχήματα κατά τη Μάχη των Αρδεννών. Ατυχώς γι' αυτόν, η καταδρομική επιχείρηση του Ντρβαρ απέτυχε και ο Τίτο κατόρθωσε να διαφύγει. Μετά τον πόλεμο, ο Σκορτσένυ μετοίκησε στην Ισπανία όπου ίδρυσε την οργάνωση διαφυγής *Odessa,* ***αρωγό των καταζητούμενων Ναζί, και αργότερα βοήθησε τον πρόεδρο Νάσερ να εκσυγχρονίσει την αιγυπτιακή υπηρεσία πληροφοριών μετά την πανωλεθρία του Σουέζ (Bildarchiv Preussicher Kulturbesitz, Berlin).***

ώρα περνούσε και ο ταγματάρχης δεν έφθανε, κάποιοι άνδρες στάλθηκαν να τον αναζητήσουν. Το αυτοκίνητο του βρέθηκε εγκαταλελειμμένο, αλλά ο Κάμπφε ήταν άφαντος και το πτώμα του δεν βρέθηκε ποτέ. Μπορούμε να υποθέσουμε με βεβαιότητα ότι τον είχαν απαγάγει οι Μακί της γαλλικής αντίστασης και τον είχαν σκοτώσει.

Το επόμενο πρωί, ο στενός φίλος του Κάμπφε, Οττο Ντίκμαν, διοικητής του 1ου Τάγματος, έφθασε στο αρχηγείο του συντάγματος στη Λιμόζ σε κατάσταση μεγάλης αναστάτωσης. Οι χωρικοί του Σαιν Ζυνιάν του είχαν πει ότι ένας Γερμανός αξιωματικός εκρατείτο αιχμάλωτος των Μακί στο Οραντούρ-συρ-Γκλαν. Ο Ντίκμαν ήταν πεπεισμένος ότι επρόκειτο για τον Κάμπφε και έλαβε την άδεια να προχωρήσει σε έρευνα. Πήρε τους 120 άνδρες του 3ου Λόχου του και ξεκίνησε, για να φθάσει στο μικρό χωριό νωρίς το απόγευμα. Οι άνδρες του Ντίκμαν όρμησαν από σπίτι σε σπίτι και έβγαλαν τους ενοίκους στην Πλατεία της Αγοράς. Δεν βρήκαν κανένα ίχνος, ούτε του Κάμπφε, ούτε κανενός άλλου Γερμανού αξιωματικού. Οι γυναίκες και τα παιδιά οδηγήθηκαν στην εκκλησία και οι άνδρες σε αχυρώνες και γκαράζ. Υστερα άρχισαν οι πυροβολισμοί. Συνολικά πέθαναν 648 άνθρωποι. Υπήρξαν μερικοί τυχεροί που επέζησαν, όπως τρία κορίτσια εβραϊκής καταγωγής που είχαν καταφέρει να μείνουν κρυμμένα κατά τη διάρκεια της έρευνας. Οταν άρχισαν οι πυροβολισμοί, τα κορίτσια το έβαλαν στα πόδια, μόνο και μόνο για να πέσουν επάνω σε έναν στρατιώτη των SS. Αυτός ο άνθρωπος, που η ταυτότητα του δεν διαπιστώθηκε ποτέ, τους έκανε νόημα να τρέξουν. Ο ίδιος ο Ντίκμαν δεν πέρασε ποτέ από δίκη, διότι σκοτώθηκε στη μάχη ύστερα από λίγες ημέρες.

Αυτό που δείχνουν οι δύο αυτές ιστορίες, είναι η κτηνωδία και η απανθρωπιά των στρατιωτών των Waffen-SS, καθώς και η φανατική τους αφοσίωση στους αξιωματικούς τους, μια αφοσίωση που οφείλεται στο πνεύμα συνα-

Ενας άλλος άνδρας που έγινε διαβόητος κατά τη Μάχη των Αρδεννών ήταν ο Γιοάχιμ Πόιπερ, ο οποίος καταδικάστηκε στη Νυρεμβέργη ως υπεύθυνος για τη σφαγή των Αμερικανών αιχμαλώτων πολέμου στο Μαλμεντύ. Μετά την αποφυλάκιση του, άλλαξε όνομα και εγκαταστάθηκε στη Γαλλία, αλλά η ταυτότητα του αποκαλύφθηκε από κάποια παλιά μέλη της Αντίστασης και δολοφονήθηκε το 1975. Στη φωτογραφία εικονίζεται στις αρχές του πολέμου, κατά την εκστρατεία του 1940, ως *Hauptsturmführer* ***του Συντάγματος*** *Adolf Hitler.*

Σχεδόν εξίσου διαβόητος ήταν και ο* Brigadeführer *(υποστράτηγος) Γιούργκεν Στρόοπ (κέντρο), οι άνδρες του οποίου σκότωσαν περίπου 12.000 Πολωνοεβραίους κατά την εξέγερση της Βαρσοβίας τον Απρίλιο/Μάιο του 1943. Παρατηρήστε τη μακριά δερμάτινη χλαίνη που φοράει ο άνδρας στα δεξιά του Στρόοπ, κομψότερη μάλλον από τη χλαίνη του Αικε στην προηγούμενη φωτογραφία, και επίσης το MP 28 που κρατάει ο* Rottenführer *(δεκανέας) στα δεξιά της φωτογραφίας (Bildarchiv Preussicher Kulturbesitz, Berlin).

δελφικότητας που τους εμφυσήθηκε κατά την εκπαίδευση τους και καλλιεργήθηκε προσεκτικά στο πεδίο της μάχης. Ενα άλλο, λιγότερο αιμοδιψές παράδειγμα, αφορά τον θάνατο του Τέοντορ Αϊκε. Στις 26 Φεβρουαρίου 1943, ενώ η Μεραρχία *Totenkopf* μαχόταν κοντά στην Πολτάβα, ο Αϊκε προσπάθησε ανεπιτυχώς να επικοινωνήσει με τα επικεφαλής άρματα του μέσω ασυρμάτου. Ανήσυχος, και θέλοντας να ανακαλύψει τη θέση τους, επιβιβάστηκε στο αναγνωριστικό του αεροσκάφος τύπου Fieseier Storch με τον υπασπιστή και τον πιλότο του και απογειώθηκε για αναγνώριση. Δυστυχώς το μικρό αεροπλάνο έχασε τον προσανατολισμό του και βρέθηκε πάνω από τις σοβιετικές γραμμές για να καταρριφθεί φλεγόμενο. Οι γρεναδιέροι ενός κοντινού χωριού επιχείρησαν να πλησιάσουν το τυλιγμένο στις φλόγες απομεινάρι, αλλά απωθήθηκαν από πυκνά πυρά πολυβόλου. Τα νέα διαδόθηκαν γρήγορα στη μεραρχία, και νωρίς το επόμενο πρωί, μια ομάδα εθελοντών προχώρησε σκυφτά, καλυπτόμενη πίσω από τρία άρματα μάχης και δύο πυροβόλα εφόδου. Απώθησαν τους αμυνόμενους και ανέκτησαν τα απανθρακωμένα πτώματα. Εκτός από τη Μεραρχία *Totenkopf κανείς* δεν θρήνησε ειλικρινά τον άνδρα που ο σωματάρχης του, στρατηγός Χέρμαν Χοτ, είχε περιγράψει το 1940 ως «χασάπη μάλλον, παρά στρατιώτη».

Διάσημες προσωπικότητες

Αν και εξαιρετικά αντιπαθής σε όλους, εκτός από τους δικούς του στρατιώτες, ο Αϊκε συνοψίζει αρκετά από τα χαρακτηριστικά των Waffen-SS, και ιδιαίτερα την κτηνωδία. Πολλοί άλλοι άνδρες είχαν εντελώς διαφορετικό χαρακτήρα και επιδείκνυαν άλλα χαρακτηριστικά: για παράδειγμα, στη διάρκεια της μάχης του Αρνεμ, τον Σεπτέμβριο του 1944, ο διοικητής του II Σώματος Πάντσερ, Βίλελμ Μπίτριχ, διέταξε τους άνδρες του όχι μόνο να παράσχουν ιατρική βοήθεια στους αιχμαλώτους Βρετανούς αλεξιπτωτιστές, αλλά να τους δώσουν και σοκολάτες και μπράντυ (Η ειρωνεία είναι ότι οι σοκολάτες και το μπράντυ προέρχοντο από καταληφθέντα κιβώτια εφοδίων των Βρετανών, αλλά αυτό δεν ακυρώνει τη γενναιοδωρία του Μπίτριχ).

Γενικά μιλώντας και λαμβάνοντας την ηγεσία των Waffen-SS ως παράδειγμα, θα μπορούσαμε να διακρίνουμε τους στρατιώτες τους σε τέσσερις κατηγορίες. Ανάμεσα στους «χασάπηδες», μαζί με τον Αϊκε, θα μπορούσαμε να κατατάξουμε τον Φρίντριχ Κρούγκερ, τελευταίο διοικητή της 6ης Ορεινής Μεραρχίας SS *Nord,* ο οποίος ενωρίτερα είχε κατατρομοκρατήσει τον πληθυσμό της Κρακοβίας όταν ήταν διοικητής της, από το 1939 ως το 1944. Η τον πρώην υπαρχηγό του Χάιντριχ, Μπρούνο Στρέκενμπαχ ο οποίος διοίκησε τη λετονική 19η Μεραρχία Γρεναδιέρων SS με ιδιαίτερη σκληρότητα. Ο Κουρτ «Πάντσερ» Μάγερ, γιος ανθρακωρύχου, ανήκει επίσης σ' αυτή την κατηγορία, και ευθύνεται για τη σφαγή Καναδών αιχμαλώτων, όταν ήταν διοικητής της 12ης Μεραρχίας Πάντσερ *Hitler Jugend* το 1944.

Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει επαγγελματίες αξιωματικούς της παλιάς σχολής, όπως ο Πάουλ Χάουσερ, ο Φέλιξ Στάινερ, ο Χέρμπερτ Γκίλε, ο Βίλελμ Μπίτριχ και ο Γκέοργκ Κέπλερ. Ο Μπίτριχ, που αναφέραμε πιο πάνω, είχε υπηρετήσει στη Luftwaffe, αλλά μετατέθηκε στα Waffen-SS επειδή του προσφέρθηκε η προοπτική ταχύτερης προ-

Στη Νορμανδία, η Μεραρχία** Hitlerjugend **είχε διοικητή τον Φριτς Βιτ ως τον θάνατό του στη διάρκεια ναυτικού βομβαρδισμού στις 16 Ιουνίου 1944. Εδώ ο Βιτ εικονίζεται έναν χρόνο νωρίτερα, ως διοικητής του συγκροτήματος μάχης της** Leibstandarte Adolf Hitler **στη Ρωσία. Φέρει τα επιρράμματα περιλαιμίου του συνταγματάρχη και έχει θυσιάσει την κομψότητα για χάρη της θαλπωρής ενός χαλαρού γιλέκου από προβιά (Bildarchiv Preussicher Kulturbesitz, Berlin).

Ο πλέον διαβόητος ίσως, απ όλους τους διοικητές μεραρχίας των Waffen-SS, μέχρι τον &άνατό του σε συντριβή αεροσκάφους τον Φεβρουάριο του 1943, ήταν ο Τέοντορ Αϊκε, αν και οι άνδρες της Μεραρχίας *Totenkopf* **που υπηρετούσαν υπό τις διαταγές του τον είχαν θεοποιήσει σε τέτοιο βαθμό, ώστε μια ομάδα εθελοντών εξαπέλυσε επίθεση εναντίον των σοβιετικών γραμμών για να ανακτήσει το πτώμα του. Πριν αναλάβει τη διοίκηση της** *Totenkopf,* **ο Αικε είχε διατελέσει πρώτος διοικητής του στρατοπέδου συγκέντρωσης του Νταχάου, και κατόπιν αρχηγός των** *Einsatzgruppen* **(«Ειδικών Ομάδων»), των ονομαζόμενων και Αποσπασμάτων Εξόντωσης, στην Πολωνία. Επίσης, ήταν αυτός που πυροβόλησε και σκότωσε τον ηγέτη των SA Ερνστ Ρεμ κατά τη «Νύχτα των Μεγάλων Μαχαιριών», στις 30 Ιουνίου 1934 (Bundesarchiv, Koblenz).**

αγωγής. Πριν αναλάβει τη διοίκηση του II Σώματος Πάντσερ SS το 1944, είχε διοικήσει την 8η Μεραρχία Ιππικού SS και την 9η Μεραρχία Πάντσερ SS. Επέζησε του πολέμου με τον βαθμό του στρατηγού. Ο Χέρμπερτ Γκίλε τελείωσε ομοίως τον πόλεμο με τον βαθμό του στρατηγού, έχοντας διοικήσει την 5η Μεραρχία Πάντσερ SS *Wiking* κατά τις άγριες μάχες του Ρωσικού Μετώπου το 1943-1944 και αργότερα το IV Σώμα Πάντσερ SS. Ο Φέλιξ Στάινερ, ο οποίος, όπως είδαμε, πολέμησε ως πεζικάριος κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, ήταν διευθυντής εκπαίδευσης του Υπουργείου Πολέμου πριν μετατεθεί στα Waffen-SS το 1935. Κατά τη διάρκεια του πολέμου, σε δύο περιπτώσεις άσκησε καθήκοντα διοικητή σχηματισμών του στρατού: του III Σώματος Πάντσερ το 1942 και της 11ης Στρατιάς κατά την πολιορκία του Βερολίνου το 1945.

Ο Γιόζεφ «Ζεπ» Ντίτριχ δεν εμπίπτει σε καμιά κατηγορία. Αμόρφωτος και ωμά αθυρόστομος, γνώριζε ελάχιστα από στρατιωτική διοίκηση και οφείλει την επιτυχία του στην πρώιμη υποστήριξη του προς τον Χίτλερ και στον ρόλο που διαδραμάτισε κατά την εκκαθάριση του Ραϊμ το 1934. Αφού διοίκησε τη *Leibstandarte* από τη σύσταση της, έγινε διοικητής του I Σώματος Πάντσερ (διαδεχθείς τον Χάουσερ) από το 1943 ως το 1944 και της 6ης Στρατιάς Πάντσερ SS κατά τη Μάχη των Αρδεννών και κατά τη μέχρις εσχάτων άμυνα της Ουγγαρίας το 1945. Καταδικάστηκε σε 25ετή κάθειρξη για τη συμμετοχή του σε εγκλήματα πολέμου και τελικά αποφυλακίστηκε το 1955, παραμένοντας πάντοτε αμετανόητος Ναζί.

Η τρίτη κατηγορία αφορά τους αλλοδαπούς εθελοντές, όπως ο Ρουμάνος Αρτουρ Φελπς, ο Βολντεμάρας Βάις, πρώην πρωθυπουργός της Λετονίας,

και ο γνωστότερος από όλους Λεόν Ντεγκρέλ, ηγέτης των Βέλγων φασιστών, που διοίκησε τη Βαλλονική Ταξιαρχία (κατόπιν μεραρχία) σε όλη τη διάρκεια του πολέμου, για να διακριθεί κυρίως στις μάχες οπισθοφυλακής κατά την εκκένωση του θυλάκου Τσερκάσυ.

Τέλος, υπάρχουν και οι νεώτεροι οι οποίοι, αν μπορούμε να πούμε πως υπάρχει κάποια αίγλη στον πόλεμο, έδωσαν αίγλη στα Waffen-SS. Σ' αυτούς περιλαμβάνεται ο Τέοντορ Βις, ο οποίος σε ηλικία μόλις 37 ετών, ανέλαβε τη διοίκηση της *Leibstandarte,* όταν δόθηκε στον Ντίτριχ το I Σώμα Πάντσερ SS. Βαριά πληγωμένος, δεν γνώρισε άλλη δράση μετά τη Νορμανδία. Ενας άλλος είναι ο Οττο Κουμ. Μόλις 36 ετών στο τέλος του πολέμου, ήταν διοικητής της Μεραρχίας *Prinz Eugen.* Ο Φριτς Βιτ, που σκοτώθηκε από ναυτικά πυρά ως διοικητής της *Hitler Jugend,* είχε διατελέσει διοικητής ενός συγκροτήματος μάχης της *Leibstandarte* στη Ρωσία. Και τέλος, υπάρχει βέβαια και ο ήρωας του Βελιγραδίου, ο Φριτς Κλίνγκεμπεργκ. Μετά την εισβολή στη Ρωσία, τοποθετήθηκε διοικητής της Σχολής Αξιωματικών του Μπαντ Τολτς, όπου είχε μάθει και ο ίδιος τη δουλειά του. Το 1945 του ανατέθηκε η διοίκηση της 17ης Μεραρχίας Γρεναδιέρων Πάντσερ SS *Götz von Berlichingen,* και σκοτώθηκε στη μάχη λίγες μόλις ημέρες πριν από το τέλος του πολέμου.

Επιμελητεία

Μια ιδιαιτερότητα των Waffen-SS είναι ο αγώνας τους να αποκτήσουν σύγχρονα όπλα τον πρώτο καιρό, επειδή ο στρατός επέμενε ότι χρειαζόταν για τον εαυτό του όλα τα όπλα που μπορούσε να παραγάγει η βιομηχανία. Οπως είδαμε, αυτό από κάποιες απόψεις λειτούργησε ουσιαστικά υπέρ τους, όπως στην περίπτωση της απόκτησης των υποπολυβόλων Bergmann. Η *Leibstandarte,* η σωματοφυλακή του Χίτλερ, δεν είχε κανένα πρόβλημα να αποκτήσει οτιδήποτε ήθελε, επειδή σ' αυτό ο Φύρερ ήταν απόλυτος. Τα *SS-Verfungungstruppe* (που αργότερα θα παρείχαν τον πυρήνα των Μεραρχιών *Das Reich* και *Wiking)* κατάφερναν επίσης να αποκτούν ό,τι ήθελαν, αν και στην αρχή υπήρχε κάποια στενότητα σε πυροβόλα. Ομως ο στρατός αρνείτο σε κάθε περίπτωση να βοηθήσει τον Αικε και μόνο δυσανασχετώντας,

Αλλη μια φωτογραφία του Βιτ, της ίδιας εποχής, με περισκελίδα ιππασίας μέσα σε τσόχινες μπότες. Στα δεξιά του ο Γιοακίμ Πάιπερ. Φοράει κάτι που μοιάζει με σκούρα μπλε ολόσωμη φόρμα μηχανικού, στην οποία έχει ραφτεί γούνινος γιακάς (Bundesarchiv, Koblenz).

Ενας αξιωματικός των Waffen-SS με εντελώς διαφορετικό χαρακτήρα, ιπποτικός όσο και δραστήριος και ευφυής, ήταν ο Βίλελμ Μπίτριχ. Ομοια με τον Οττο Σκορτσένυ, είχε μετατεθεί από τη Luftwaffe και διοίκησε πρώτα τη 2η Μεραρχία SS Das Reich *(1942), κατόπιν την 8η Μεραρχία Ιππικού SS* Florian Geyer *(1943), την 9η Μεραρχία Πάντσερ SS* Hohenstaufen *(1944) και τέλος το II Σώμα Πάντσερ SS. Το διασημότερο του κατόρθωμα ήταν η νίκη του εναντίον των βρετανικών και πολωνικών αερομεταφερόμενων δυνάμεων στο Αρνεμ τον Σεπτέμβριο του 1944 (Bundesarchiv, Koblenz).*

υπό την πίεση του Χίτλερ, συμφώνησε να δεχτεί μερικούς άνδρες του για ειδική εκπαίδευση, όπως, για παράδειγμα, στη Σχολή Διαβιβάσεων του Χάλε. Οσον αφορά όμως τα όπλα και τον εξοπλισμό, ο Αικε έπρεπε να «χτενίσει» τις αποθήκες των δικών του στρατοπέδων συγκέντρωσης και άλλες αποθήκες των SS, φθάνοντας ακόμη και μέχρι τον «δανεισμό» δύο παλιών οβιδοβόλων που χρησιμοποιούνταν ως εκπαιδευτικά στο Μπαντ Τολτς.

Οσο πλησίαζε το 1939, χάρη στις συνεχείς ικεσίες του Χίμλερ προς τον Χίτλερ, άρχισε βαθμηδόν να συγκροτείται η Μεραρχία *Totenkopf* του Αικε. Μεγάλο μέρος του εξοπλισμού της ήταν τσεχικής προέλευσης, αλλά αυτό δεν ήταν κακό, επειδή η τσεχική βιομηχανία όπλων ήταν μία από τις καλύτερες του κόσμου. Αλλωστε, στην πραγματικότητα, κατά την εκστρατεία του 1940, το ένα τέταρτο περίπου των αρμάτων μάχης του στρατού ήταν επίσης τσεχικής κατασκευής. Αυτό που ενόχλησε τον Αϊκε ήταν το γεγονός ότι, όταν ο Χίμλερ κατόρθωσε να αποκτήσει 12 πυροβόλα Skoda των 15 cm, αυτά διατέθηκαν στο *Verfungungstruppe* αντί της *Totenkopf.*

Εντούτοις, ο εξέχων Αμερικανός ιστορικός Τζορτζ Χ. Στέιν (βλ. βιβλιογρα-

«Μάχη των Αρδεννών», Δεκέμβριος 1944. Ανδρες της 12ης Μεραρχίας Πάντσερ SS *Hitlerjugend* ***με Αμερικανούς αιχμαλώτους. Ο άνδρας στο πρώτο πλάνο που κρατάει το*** *Panzerfaust,* ***φοράει περισκελίδα παραλλαγής και χιτώνιο από τραχύ ντιαγκονάλ ύφασμα, ενώ κάποιοι άλλοι άνδρες φορούν δερμάτινα χιτώνια των υποβρυχίων που χρησιμοποιούσε σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα αυτός ο σχηματισμός (Bildarchiv Preussicher Kulturbesitz, Berlin).***

φία) κάνει το εξής ενδιαφέρον σχόλιο: στις 4 Απριλίου 1940, ο διοικητής της 2ης Στρατιάς, στρατηγός Φράιερ Μαξιμίλιαν φον Βάιχς, πραγματοποίησε την πρώτη του επίσκεψη στον νέο σχηματισμό που είχε τεθεί υπό τις διαταγές του:

«Κατά την πρώτη τους συζήτηση με τον Αικε, ο Βάιχς και οι επιτελείς του αποκάλυψαν την άγνοια τους... Είχαν την εντύπωση ότι η Μεραρχία *Totenkopf* ήταν οργανωμένη και εξοπλισμένη σαν τσεχική μεραρχία πεζικού και έμειναν κατάπληκτοι όταν διαπίστωσαν ότι στην πραγματικότητα επρόκειτο για μια σύγχρονη, μηχανοκίνητη μεραρχία πεζικού. Σε μια εποχή που μόνο επτά από τις 139 μεραρχίες πεζικού του στρατού ήταν μηχανοκίνητες, αυτή ήταν ασφαλώς μια διοίκηση για την οποία μπορούσες να είσαι υπερήφανος. Η επιθεώρηση των στρατιωτών από τον Βάιχς τον άφησε εμφανώς εντυπωσιασμένο και στο τέλος της επίσκεψης του είχε διαμορφώσει μια άποψη πολύ διαφορετική από την αρχική». (Ο Βάιχς δεν ήταν ο μόνος υψηλόβαθμος αξιωματικός του στρατού που εντυπωσιάστηκε από την *Totenkopf.* Αργότερα, ο μεγαλύτερος στρατηγός της Γερμανίας, ο στρατάρχης Ερις φον Μάνσταϊν, θα κατέληγε να τη θεωρεί την καλύτερη μονάδα της διοίκησης του).

Αφού τα Waffen-SS απέδειξαν την αξία τους κατά την εκστρατεία του 1940 και ο Χίτλερ διέταξε την περαιτέρω μεγέθυνση τους, ο δισταγμός του στρατού να βοηθήσει, άρχισε να μειώνεται. Κατόπιν, όσο ο Χίτλερ άρχιζε να βασίζεται όλο και περισσότερο στη μαχητική ικανότητα και την αφοσίωση των σχηματισμών των Waffen-SS, αυτά κατέληξαν να αποκτήσουν ουσιαστική προτεραιότητα ως προς τη διάθεση του νέου εξοπλισμού, εξ ού και ο δημοφιλής αλλά εντελώς αναληθής μύθος ότι τα Waffen-SS είχαν μεγαλύτερες επιτυχίες επειδή ήταν καλύτερα εξοπλισμένα από τον στρατό. Αυτό δεν ισχύει, αν και σ' αυτό οφείλεται όντως η αποκέντρωση της διάθεσης του οπλισμού που θα μπορούσε πράγματι να δημιουργήσει μια τέτοια εντύπωση, επειδή κάθε ομάδα οκτώ ανδρών διέθετε τουλάχιστον ένα πολυβόλο, με αποτέλεσμα μια διμοιρία τριών ομάδων να διαθέτει τρία τουλάχιστον πολυβόλα και έναν όλμο. Παρομοίως, από τις τρεις ή τέσσερις διμοιρίες ενός λόχου, η μία μπορεί να ήταν διμοιρία υποστήριξης εξοπλισμένη καθ' ολοκληρίαν με πολυβόλα και όλμους, σύμφωνα με την έμφαση που έδιναν τα Waffen-SS στη μέγιστη ισχύ πυρός για την επίτευξη του καλύτερου αποτελέσματος. Στον στρατό, αν και η βασική οργάνωση ήταν η ίδια, τα πολυβόλα δίδονταν μάλλον σε επίπεδο διμοιρίας, παρά ομάδας.

Τα Waffen-SS δεν απέκτησαν ποτέ ικανοποιητικό αριθμό αυτόματων όπλων από επίσημες πηγές, κι έτσι τα λάφυρα των καταλαμβανόμενων όπλων κατά τις τεράστιες περικυκλώσεις των μαχών των πρώτων φάσεων της ρωσι-

Αρνεμ. Ενα αυτοκινούμενο πυροβόλο StuG III προσπερνά τραυματίες Αγγλους αλεξιπτωτιστές. Ο στρατιώτης των SS με γυρισμένη την πλάτη στον φακό, φορά ντρίλινο χιτώνιο παραλλαγής του 1943 και περισκελίδα τύπου «ψαροκόκαλο» του 1944 (Bundesarchiv, Koblenz).

Αφού τα Waffen-SS απέδειξαν την αξία τους κατά την εκστρατεία του 1940 και ο Χίτλερ διέταξε την περαιτέρω μεγέθυνση τους, ο δισταγμός του στρατού να βοηθήσει, άρχισε να μειώνεται. Κατόπιν, όσο ο Χίτλερ άρχιζε να βασίζεται όλο και περισσότερο στη μαχητική ικανότητα και την αφοσίωση των σχηματισμών των Waffen-SS, αυτά κατέληξαν να αποκτήσουν ουσιαστική προτεραιότητα ως προς τη διάθεση του νέου εξοπλισμού, εξ ού και ο δημοφιλής αλλά εντελώς αναληθής μύθος ότι τα Waffen-SS είχαν μεγαλύτερες επιτυχίες επειδή ήταν καλύτερα εξοπλισμένα από τον στρατό. Αυτό δεν ισχύει, αν και σ' αυτό οφείλεται όντως η αποκέντρωση της διάθεσης του οπλισμού που θα μπορούσε πράγματι να δημιουργήσει μια τέτοια εντύπωση, επειδή κάθε ομάδα οκτώ ανδρών διέθετε τουλάχιστον ένα πολυβόλο, με αποτέλεσμα μια διμοιρία τριών ομάδων να διαθέτει τρία τουλάχιστον πολυβόλα και έναν όλμο. Παρομοίως, από τις τρεις ή τέσσερις διμοιρίες ενός λόχου, η μία μπορεί να ήταν διμοιρία υποστήριξης εξοπλισμένη καθ' ολοκληρίαν με πολυβόλα και όλμους, σύμφωνα με την έμφαση που έδιναν τα Waffen-SS στη μέγιστη ισχύ πυρός για την επίτευξη του καλύτερου αποτελέσματος. Στον στρατό, αν και η βασική οργάνωση ήταν η ίδια, τα πολυβόλα δίδονταν μάλλον σε επίπεδο διμοιρίας, παρά ομάδας.

Τα Waffen-SS δεν απέκτησαν ποτέ ικανοποιητικό αριθμό αυτόματων όπλων από επίσημες πηγές, κι έτσι τα λάφυρα των καταλαμβανόμενων όπλων κατά τις τεράστιες περικυκλώσεις των μαχών των πρώτων φάσεων της ρωσι-

Αρνεμ. Ενα αυτοκινούμενο πυροβόλο StuG III προσπερνά τραυματίες Αγγλους αλεξιπτωτιστές. Ο στρατιώτης των SS με γυρισμένη την πλάτη στον φακό, φορά ντρίλινο χιτώνιο παραλλαγής του 1943 και περισκελίδα τύπου «ψαροκόκαλο» του 1944 (Bundesarchiv, Koblenz).

Ενα ελαφρώς διαφορετικό είδος τροπικού χιτωνίου δόθηκε στους άνδρες που υπηρετούσαν στη Νότια Ρωσία, όπως αυτός ο *Hauptscharführer* ***(επιλοχίας) της Μεραρχίας*** *Wiking,* ***καθώς και στους άνδρες της Ταξιαρχίας εφόδου*** *(Sturmbrigade)* ***(αργότερα 16ης Μεραρχίας Γοεναδιέρων Πάντσερ*** *SS) Reichsführer-SS* ***κατά την παραμονή τους στην Κορσική το 1943. Αυτό το χιτώνιο διέθετε γιακά τύπου «σαχαριάνας» και η φωτογραφία μαρτυρεί ότι τα επιρράμματα του περιλαιμίου συνήθως παραλείποντο (Bundesarchiv, Koblenz).***

κής εκστρατείας, γίνονταν δεκτά με ανοικτές αγκάλες. Τα Kar 98 παραμερίστηκαν προς χάρη των ημιαυτόματων τυφεκίων Tokarev, των υποπολυβόλων PPD και PPSh και των ελαφρών πολυβόλων Degtyarev, που ενίσχυσαν ακόμη περισσότερο την ήδη τρομακτική ισχύ πυρός των Waffen-SS. Αυτά τα όπλα απέδειξαν την αξία τους ιδιαίτερα κατά τις άγριες οδομαχίες που χαρακτηρίζουν μεγάλο μέρος της ρωσικής εκστρατείας.

Η οργάνωση της παραγωγής και του εφοδιασμού των Γερμανών ήταν συνολικά αποτελεσματική, αλλά στη Ρωσία ξεπέρασε τα όριά της. Κατά τον πρώτο χειμώνα του 1941-1942, για παράδειγμα, ο ζεστός ιματισμός δεν ήταν ποτέ αρκετός, επειδή η ανώτατη διοίκηση είχε εσφαλμένα προβλέψει ότι η εκστρατεία θα τελείωνε μέσα σε έξι εβδομάδες. Ως αποτέλεσμα, οι άνδρες έπρεπε να χρησιμοποιούν ό,τι έβρισκαν, πράγμα που οδήγησε στην κατάργηση κάθε προσχήματος σε σχέση με τις στολές, καθώς αναγκάζονταν να τυλίγονται με «κατασχεμένες» γούνες, δερμάτινους επενδύτες και καπέλα.

Η βάση του γερμανικού συστήματος εφοδιασμού ήταν το σιδηροδρομικό δίκτυο, αν και το πετρέλαιο μεταφερόταν στο μέτωπο με εφοδιοπομπές βυτιοφόρων οχημάτων. Ολα τα άλλα - τρόφιμα, υγειονομικό υλικό κλπ. - μεταφέροντο ως το τέρμα των σιδηροτροχιών και από εκεί τοποθετούντο σε αποθήκες, από τις οποίες τα τάγματα και οι λόχοι παραλάμβαναν τα ανα-

γκαία με δικά τους φορτηγά. Δυστυχώς, αυτό το σύστημα κατέρρεε συχνά, είτε εξαιτίας του καιρού, είτε εξαιτίας των επιθέσεων των παρτιζάνων στις σιδηροδρομικές γραμμές και τις οδούς των εφοδιοπομπών. Η Luftwaffe βοηθούσε όσο ήταν δυνατό, αλλά δεν είχε αρκετά αεροσκάφη ικανού φορτίου ώστε να παράσχει ουσιαστική βοήθεια, ιδιαίτερα δε υπό τις δεδομένες καιρικές συνθήκες που πάρα πολύ συχνά απαγόρευαν εντελώς τις πτήσεις. Αυτό σήμαινε ότι οι διαχειριστές του εφοδιασμού έπρεπε να δίνουν έμφαση στα πυρομαχικά αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα όλα τα άλλα, έτσι ώστε οι άνδρες να αναγκάζονται συχνά να βρίσκουν μόνοι τους την τροφή τους, όμοια με τόσους άλλους στρατούς της ιστορίας.

Συλλεκτικά

Οσον αφορά τα διάφορα αντικείμενα των SS, η απάντηση εν προκειμένω, περισσότερο από κάθε άλλον τομέα στρατιωτικών ενθυμίων, είναι *caveat emptor(«Aq* προσέχει ο αγοραστής»). Είναι τόση η αφθονία πλαστών και αντιγράφων των αντικειμένων του Γ Ράιχ, ώστε ακόμη και οι πλέον έξυπνοι έμποροι μερικές φορές εξαπατώνται, ενώ άλλοι είναι αναντίρρητα απατεώνες. Ούτε η τιμή αποτελεί εγγύηση της πραγματικής αξίας. Καλύτερα να επιλέγει κανείς κάποιον ευυπόληπτο οίκο δημοπρασιών όπως τον *Sothebys,* τον *Cristies,* τον *Wallis and Wallis* ή τον *Phillips,* που δημοπρατούν τακτικά όπλα, πανοπλίες και μετάλλια όλο τον χρόνο και παρέχουν εγγύηση επιστροφής χρημάτων, αν το αντικείμενο αποδειχτεί πλαστό. Ειδικά περιοδικά, όπως το *Military Illustrated,* δημοσιεύουν συχνά διαφημίσεις εμπόρων που ειδικεύονται στα αναμνηστικά του Γ' Ράιχ, οι περισσότεροι από τους οποίους παρέχουν καταλόγους των διαθέσιμων αντικειμένων και γνωρίζουν καλά το πρόβλημα των πλαστών. Προσέχετε ιδιαιτέρως τις υπαίθριες αγορές στρατιωτικών ενθυμίων. Αν δεν γνωρίζετε καλά το αντικείμενο, μπορεί να πληρώσετε αρκετά χρήματα για παλιοπράγματα. Επίσης, προσέχετε ιδιαιτέρως τα εξατομικευμένα αντικείμενα, όπως τα εγχειρίδια, τα δαχτυλίδια με τη νεκροκεφαλή και τα απονεμητήρια μεταλλίων, τα οποία πλαστογραφούνται εύκολα χάρη στα σύγχρονα φωτοαντιγραφικά λέιζερ. Αντικείμενα μικρότερης αξίας λόγω της αφθονίας τους, όπως τα στρατιωτικά βιβλιάρια *(wehrpass, soldbuch)* είναι πιθανότερο να είναι γνήσια, αλλά οποιοδήποτε απονεμητήριο τυχόν περιέχουν, πρέπει να το εξετάσετε προσεκτικά επειδή κάποιος αδίστακτος δεν θα δυσκολευόταν να προσθέσει μια τέτοια διάκριση για να αυξήσει την αξία του εγγράφου. Δύο εξαιρετικοί οδηγοί είναι το *Combat Medals of the Third Reich* του *Chris Ailsby* (εκδ. *Patrick Stephens Ltd)* και το *The Black Corps: A collector's guide to the History and Regalia of the SS* του *Robin Lumsden* (εκδ. *Ian Allan Ltd).*

Μουσεία και συλλογές

Απ' όσο γνωρίζω, δεν υπάρχει κάποιο μουσείο εξειδικευμένο στα αντικείμενα των Waffen-SS, αλλά ο κατάλογος που ακολουθεί περιέχει ό,τι καλύτερο μπορεί να Βρεθεί σε μη ιδιωτική συλλογή:

Imperial War Museum, Lambeth, Λονδίνο, Βρετανία.
Imperial War Museum, Land Warfare Hall, Duxford, Cambs, Βρετανία.
Bovington Tank Museum, κοντά στο Wool, Dorset, Βρετανία.
Wehrtechnische Studiensammlung, BWB, Koblenz, Γερμανία.
Auto und Technik Museum, Sinsheim, Χαϊδελβέργη, Γερμανία.
Panzermuseum, Munster, Γερμανία.
Aberdeen Proving Ground, Maryland, ΗΠΑ.
Patton Armor Museum, Fort Knox, Kentucky, ΗΠΑ.
Saumur Armour Museum, Loire Valley, Γαλλία.
Musee Memorial, Bayeux, Γαλλία.
Diekirch Historical Museum, Diekirch, Λουξεμβούργο.
Panzermuseum, Thun, Ελβετία.

Βιβλιογραφία

Εχουν εκδοθεί τόσο πολλά βιβλία για τα SS, ώστε μόνο η επιλογή κάποιων συνιστώμενων τίτλων είναι δυνατή. Επίσης, υπάρχουν πολλά βιβλία γραμμένα στη γερμανική γλώσσα, και ιδιαίτερα πολλές λεπτομερείς και πολύτομες ιστορίες μονάδων, συνήθως με πολύ καλές φωτογραφίες αλλά επίσης πολύ ακριβές. Μπορούν να βρεθούν σε οποιοδήποτε από τα εξειδικευμένα βιβλιοπωλεία στρατιωτικής θεματογραφίας που διαφημίζονται στα στρατιωτικά περιοδικά.

Bender, R. J., and Taylor, H. P. *Uniforms, Organization and History of the Waffen-SS* (4τομο), Bender-Taylor Publishing, (1969-75). Θαυμάσια μελέτη με πλούσια εικονογράφηση.

Butler, Rupert., *The Black Angels,* Hamlyn (1978). Καλογραμμένη, γρήγορη γενική εισαγωγή.

Graber, G. S., *History of the SS,* Robert Hale, 1978. Ασχολείται γενικά με τα SS, αλλά είναι καλό.

Hohne, Heinz., *The Order of the Death's Head,* Martin Seeker & Warburg, (1969). Παρά την ηλικία του, παραμένει η καλύτερη εισαγωγή στα SS συνολικά.

Keegan, John., *Waffen-SS: The Asphalt Soldiers,* Ballantine, 1970. Μία από τις θαυμάσιες σειρές του Ballantine, εξαντλημένη πια. Αξίζει να την αγοράσετε αν μπορέσετε να τη βρείτε.

Mollo, Andrew., *Uniforms of the SS,* (7τομο. Ο 6ος τόμος είναι αφιερωμένος ειδικά στα Waffen-SS). Windrow & Greene, (1991-93). Μαζί με τα βιβλία των Bender-Taylor, είναι το σημαντικότερο βιβλίο για όλες τις λεπτομέρειες των στολών και των διακριτικών.

Eva Tiger I της βαριάς Επιλαρχίας Αρμάτων SS** (schwere SS-Panzer Abteilung)* ***101, διασχίζει το Μορνύ της Βόρειας Γαλλίας, κατευθυνόμενο προς το προγεφύρωμα της Νορμανδίας. Ο άνδρας που κάθεται δίπλα στη θυρίδα του οδηγού φέρει την αποτελούμενη από δύο τμήματα στολή των αρματιστών από ντρίλινο ύφασμα με ύφανση ψαροκόκαλου και στικτό μοτίβο παραλλαγής που είχε διατεθεί στις αρχές του χρόνου (Bundesarchiv, Koblenz).

Quarrie, Bruce., *Lightning Death,* Patrick Stephens, (1991). Γενική εισαγωγή με πληροφορίες άγνωστες στους προγενέστερους συγγραφείς όπως ο *Butler^* ο *Keegan,* αλλά κατά τα λοιπά αφηγείται κι αυτό την ίδια ιστορία.

Quarrie, Bruce., *Hitler's Samurai,* Patrick Stephens, (1984). Ερευνά τη θεωρία κατά την οποία η φιλοσοφία των SS βασιζόταν ουσιαστικά σ' εκείνη των μεσαιωνικών σαμουράι.

Quarrie, Bruce., *Hitler's Teutonic Knights,* Patrick Stephens, (1986). Εικονογραφημένη ιστορία μονάδας, για τις επτά μεραρχίες πάντσερ SS.

Reitlinger, Gerald., *The SS: Alibi of a Nation,* Heinemann, (1956). Κλασσική μελέτη, πολύ εμπεριστατωμένη, χωρίς τις λεπτομέρειες των πιο σύγχρονων έργων. Είναι το πρώτο 6ι6λίο που εξετάζει την ηθική διάσταση της ενοχοποίησης των SS για όλα τα κακά της ναζιστικής Γερμανίας.

Stein, George H., *The Waffen-SS: Hitler's Elite Guard at War,* Cornell University Press, (1966). Η δεύτερη κλασσική μελέτη. Αξίζει πάντοτε να διαβαστεί.

Steven, Andrew, and Amodio, Peter., *Waffen-SS Uniforms in Colour Photographs,* Windrow & Greene, (1990). Ενα από τα εξαιρετικά βιβλία αναφοράς της νέας εποχής. Περιέχει μοντέλα ντυμένα με τις αυθεντικές στολές και εξαρτύσεις.

Wenn Alle Bruder Schweigen, Munin Verlag, (1973). Δίγλωσσο κείμενο, μεγάλο μέγεθος γραμμάτων, εκατοντάδες φωτογραφίες. Η προσπάθεια των ίδιων των Waffen-SS να παρουσιαστούν σαν 'θαυμάσιοι τύποι'.

Windrow, Martin., *The Waffen-SS,* Osprey, (1982). Αναθεωρημένη έκδοση ενός κλασικού έργου της σειράς 'Men-at-Arms'.

Σχολιασμός έγχρωμων αναπαραστάσεων

A: HAUPTSTURMFUHRER (Λοχαγός) ΤΗΣ LEIBSTANDARTE ADOLF HITLER, ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΡΑΙΜ, 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1934

Σε μια τυποποιημένη χολυγουντιανή εκδοχή του αξιωματικού των SS, ο εικονιζόμενος λοχαγός που κρατάει σφιχτά ένα Luger P08 των 9 mm που καπνίζει, φέρει την κατάμαυρη στολή που αργότερα θα περιοριζόταν στις επίσημες τελετές, και την έφεραν επίσης (με διαφορετικά διακριτικά) τα μέλη των *Allgemeiner]* «Γενικών SS». Ως κάλυμμα κεφαλής φέρει το κομψό επίσημο πηλίκιο υπηρεσίας *(Tellermütze)* με τον αετό των SS και το έμβλημα της νεκροκεφαλής *(Totenkopf)* το οποίο έφερε και το προσωπικό των τεθωρακισμένων *(Panzertruppe)* του στρατού. (Αυτό υπήρξε δημοφιλές έμβλημα του ιππικού πολλών χωρών επί εκατοντάδες χρόνια, αλλά τα Waffen-SS το οικειοποιήθηκαν, ως σύμβολο της προθυμίας τους να πεθάνουν για τον σκοπό τους). Τα επιρράμματα του περιλαιμίου του φέρουν τον ρούνο των SS *(Sigrunen)* στα δεξιά, και τρεις ρόμβους με δύο ράβδους, ως διακριτικό του βαθμού του, στα αριστερά. Οι επωμίδες του φέρουν το ασημένιο διακριτικό μονόγραμμα «LAH» και φοράει επίσης στο αριστερό μανίκι ένα περιβραχιόνιο του κόμματος, πάνω από τη μαύρη περιχειρίδα με τον ασημένιο τίτλο του συντάγματος του.

Αυτόματο πιστόλι Luger P08 των 9 mm.

Εδώ εικονίζεται η τυπική έκδοση με την κάνη των 102 mm και έχει σχεδιαστεί σε τομή για να δείχνει το ελατηριωτό σύστημα της σφύρας και τον τρόπο τροφοδοσίας του φυσιγγίου από τον γεμιστήρα ελατηρίου των οκτώ φυσιγγίων.

Ο αρχηγός πληρώματος ενός** PzKpfw **IVκάποιας μη αναγνωρίσιμης μονάδας των Waffen-SS. Φέρει το χιτώνιο παραλλαγής αρμάτων μάχης υποδείγματος 1943 και το τυπικό μαύρο** Feldmütze **χωρίς το διακριτικό όπλου που υπήρχε παλαιότερα. Το πηλίκιο έχει λευκά σιρίτια και το ενδεικτικό ροζ διακριτικό των τεθωρακισμένων, όπως προκύπτει από την τονική διαφορά της ασπρόμαυρης φωτογραφίας (Bundesarchiv, Koblenz).

B: ΟΠΛΑ ΤΩΝ WAFFEN SS

Ενας πολυβολητής της Μεραρχίας Totenkopf *συνομιλεί με έναν Ούγγρο στρατιώτη στη Βουδαπέστη, το 1945. Οι κύλινδροι που έχει περασμένους στην πλάτη του περιέχουν ανταλλακτικές κάννες του MG 34 ή 42. Πίσω από τους δύο άνδρες εικονίζεται ένα Tiger II της 503 βαριάς Επιλαρχίας Αρμάτων* (Schwere Panzer Abteilung), *ενός σχηματισμού του στρατού* **(Bundesarchiv, Koblenz).**

1. Υποπολυβόλο Schmeisser *(Haenel)* MP28 των 9 mm. Ομοια με το Erna και το Bergmann, αυτό το όπλο με τον πλαϊνό γεμιστήρα και το ξύλινο κοντάκιο απολάμβανε της προτίμησης των Waffen-SS αντί των πιο σύγχρονων MP38 και 40. (Βλ. κείμενο για την περιγραφή του).

2. Υποπολυβόλο MP34/35 Bergmann, των 9 mm. Μετά το 1940, την κατασκευή αυτού του δανικού όπλου ανέλαβαν οι *Wa/thermi JunkerKcu* το σύνολο της παραγωγής - που ήταν μόλις 40.000 τεμάχια - διατέθηκε στα Waffen-SS. Ηταν ένα εξαιρετικά δημοφιλές όπλο, αλλά τα υφιστάμενα δείγματα του σε καλή κατάσταση, σπανίζουν (Βλ. κείμενο για επιπλέον λεπτομέρειες).

3. Υποπολυβόλο MP38 και 40 των 9 mm. Κατασκευασμένο από την *Erfurter Maschinenfabrik,* τη *Haenel* και τη *Suhl,* ήταν το κοινότερο γερμανικό υποπολυβόλο του πολέμου. Κατασκευαζόταν σε διάφορες παραλλαγές, μεταξύ των οποίων και ο τύπος MP40/II, που επέτρεπε την εισαγωγή δύο γεμιστήρων των 32 φυσιγγίων για συντόμευση του χρόνου γέμισης, αλλά υπέφερε από εμπλοκές και ήταν υπερβολικά βαρύ (Βλ. κείμενο για επιπλέον λεπτομέρειες).

4. Θήκες γεμιστήρων MP38/MP 40 από δέρμα και κετσέ. Μπορούσαν επίσης να δεχτούν τους γεμιστήρες των MP28, '35 και MPE, και εφέροντο στη ζώνη, συνήθως ανά τρεις δεξιά και αριστερά της πόρπης.

5. Τυφέκιο εφόδου MP43 των 7,92 mm. Εξέλιξη του Haenel MKb 42 και εισαχθέν για πρώτη φορά σε υπηρεσία λίγο πριν από τη μάχη του Κουρσκ, τον Ιούλιο του 1943, το όπλο αυτό κατασκευαζόταν από τη *Haenel,* την *Erfurter Maschinenfabrik* και τη *Mauser.* Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. κείμενο. Αργότερα, ο Χίτλερ άλλαξε γνώμη σχετικά με την ονομασία του και το όπλο έγινε γνωστό ως StG 44 *{Sturmgewehr 44,* ή τυφέκιο εφόδου, υπόδειγμα 44). Οι πρώτες εκδόσεις διέθεταν εκτοξευτή βομβίδων με συνδετήρα, αλλά οι επόμενες διέθεταν κοχλιωτό εκτοξευτή. Επιπλέον, ένα ασυνήθιστο «προαιρετικό εξάρτημα» ήταν μια καμπύλη κάνη *(Krummlauf)* με σκοπευτικό κάτοπτρο, η οποία επέτρεπε τη χρήση του όπλου πίσω από γωνίες. Η ταχύτητα εξόδου και το βεληνεκές ήταν μικρότερα αλλά, επειδή αυτό το όπλο προοριζόταν για τις οδομαχίες, αυτοί οι παράγοντες δεν είχαν μεγάλη σημασία. Περιττό να πούμε ότι το *Krummlauf δεν* είχε μεγάλη επιτυχία κατά τις επιχειρήσεις.

6. Θήκες γεμιστήρων MP43 από δέρμα και κετσέ.

7. Η τυπική γερμανική χειροβομβίδα ωοειδούς σχήματος ζύγιζε 0,34 kg, μπορούσε να ριφθεί σε απόσταση 45 μέτρων και είχε δραστική ακτίνα περίπου 13 μέτρων. Αργότερα -κυρίως κατόπιν της επιμονής των Waffen-SS- σε κάποιες περιπτώσεις προστίθεντο στη χειροβομβίδα αυλακωτά χιτώνια

θραυσμάτων, για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.

8. *Stielhandgranate.* Η συνηθισμένη χειροβομβίδα με ξύλινη λαβή, εξαιτίας αυτού ακριβώς του χαρακτηριστικού της, ήταν βαρύτερη από την ωοειδή (0,59 kg) και επομένως δεν μπορούσε να ριφθεί τόσο μακριά, αλλά είχε δύο πλεονεκτήματα. Αντί να μεταφέρονται σε σακίδιο ή σάκο, οι χειροβομβίδες αυτές μπορούσαν να περαστούν στη ζώνη για γρήγορη χρήση. Και επίσης, τέσσερις ή πέντε κεφαλές μπορούσαν να ενωθούν γύρω από μία κεντρική πολλαπλασιάζοντας την ισχύ της έκρηξης, πράγμα ιδιαίτερα χρήσιμο κατά την επίθεση εναντίον εχθρικών χαρακωμάτων ή πολυβολείων.

9. Πολυβόλο MG42 των 7,9 mm. Οπλο γενικής χρήσης που μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως όπλο συνεχούς πυρός όταν στηριζόταν σε τρίποδα, με βεληνεκές άνω των 3.000 μέτρων ή, όπως το εικονιζόμενο, ως ελαφρύ πολυβόλο στηριζόμενο σε δίποδα. Το μεγαλύτερο πρόβλημα του ήταν η υπερθέρμανση της κάννης, γι' αυτό οι άνδρες που το υπηρετούσαν μετέφεραν πάντοτε ανταλλακτικές κάννες ταχείας αλλαγής. Σε ρόλο ελαφρού πολυβόλου, ο έλεγχος του ήταν δύσκολος, αλλά αυτό αντισταθμιζόταν με το παραπάνω από τη μεγάλη ταχυβολία του. Παρά το ότι από την άποψη της κατασκευαστικής ποιότητας ήταν «κατώτερο» του MG34, χρειαζόταν λιγότερο καθάρισμα και είχε μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στη σκληρή μεταχείριση.

Γ: ΕΞΑΡΤΥΣΕΙΣ ΤΩΝ WAFFEN SS

1. Εξάρτυση σχήματος «υ» τυφεκιοφόρου, με κρίκους σχήματος «d» και ζωνη κατασκευασμένη από μαύρο ή καφέ δέρμα με κουμπώματα από μαλακό ατσάλι, στερεωνόταν στο πίσω μέρος της ζώνης και περνούσε πάνω από τους ώμους για να στερεωθεί στο εμπρόσθιο, όπως οι τιράντες. Ολόκληρη η τυπική εξάρτυση ενός πεζικάριου στερεωνόταν επάνω σ' αυτή και στη ζώνη. Οι εμπρόσθιοι αορτήρες είχαν φάρδος 4 cm και

Ενας από τους πλέον επιτυχημένους πυροβολητές αντιαρματικού του πολέμου ήταν ο Βέλγος *Sturmann* ***(υποδεκανέας) Ρεμύ Σράινεν, της 27ης Μεραρχίας Εθελοντών*** *Langemarck,* ***που βλέπουμε εδώ συνοδευόμενο από τον*** *Untersturmführer* ***(ανθυπολοχαγό) Κοσλόφσκι κατά την απονομή (στον πρώτο) του Σταυρού του Ιππότη για την καταστροφή επτά σοβιετικών αρμάτων, κατόρθωμα που πραγματοποίησε μόνος, χωρίς βοήθεια, και τραυματισμένος (ChristopherAilsby Historical Archives).***

Κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τα αντιαρματικά πυροβόλα ήταν, από κάποιες απόψεις, σημαντικότερα από τα ίδια τα άρματα μάχης. Δεν ήταν μόνο φθηνότερα στην κατασκευή, αλλά μπορούσαν επίσης να αποκρυφθούν πολύ ευκολότερα, και ένα καλά εκπαιδευμένο πλήρωμα μπορούσε να προκαλέσει τρομερές απώλειες στα εχθρικά τεθωρακισμένα. Οι άνδρες που υπηρετούν αυτό το Pak 40 των 7,5 cm έχουν ήδη πραγματοποιήσει 23 «επιτυχίες» (Christopher Ailsby Historical Archives).

ενώνονταν στον κρίκο σχήματος «D» και στη ζώνη, ενώ ο μοναδικός αορτήρας της πλάτης είχε πλάτος 2,5 cm. Ενας ελαφρύς ζευκτήρας προσδενόταν πάνω της για τη μεταφορά του φόρτου μάχης, αλλά ο πλήρης εξοπλισμός περιλάμβανε και το *Zeltbahn,* τη χλαίνη και την κουβέρτα.

2α. Πόρπη ζώνης υπαξιωματικών και οπλιτών

26. Πόρπη ζώνης αξιωματικού

Η ορθογώνια πλάκα στα αριστερά ανήκε στη ζώνη των υπαξιωματικών και οπλιτών, ενώ η στρογγυλή με το θηλυκωτό κούμπωμα προοριζόταν για τους αξιωματικούς. Και οι δύο φέρουν την εμβληματική φράση των Waffen-SS, *«Mein Ehre heist Treue»* («Η πίστη είναι η τιμή μου» ή «Τιμή μου η πίστη»). Και οι δύο ήταν κατασκευασμένες από ανάγλυφο λευκό μέταλλο.

3. Υδροδοχείο και κύπελλο εκστρατείας Μ1931. Κατασκευασμένα από αλουμίνιο ή μαλακό ατσάλι, με κύπελλο από αλουμίνιο ή βακελίτη και ενίοτε μονωμένα εξωτερικά με ξύλο ή τσόχα, τα υδροδοχεία είχαν νεφροειδές

σχήμα για πιο βολική μεταφορά και είχαν χωρητικότητα 0,8 λίτρων νερού.

4. Μικρή πτυοσκαπάνη με τη θήκη μεταφοράς της. Ενα απλό φτυάρι με τετράγωνη ατσάλινη λεπίδα και κοντή ξύλινη λαβή. Μερικές φορές, η ακμή της λεπίδας ακονιζόταν, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σαν αυτοσχέδιο αγχέμαχο όπλο.

5. Ξιφολόγχη S84/98 με τον ξιφιστήρα της. Υπήρχαν πολλοί τύποι ξιφολόγχης, και κανείς τους δεν ανήκε αποκλειστικά στα Waffen-SS, επομένως αν ένας συλλέκτης συναντήσει μια επίσημη έκδοση με τον ρούνο των SS σε έναν μικρό κύκλο στην κύρια όψη της λαβής (την επιφάνεια που εφάπτεται της παλάμης), πρέπει να προσέξει ιδιαίτερα μήπως είναι πλαστή. Αν ο ρούνος των SS βρίσκεται στην άλλη όψη της λαβής, τότε η ξιφολόγχη είναι ασφαλώς πλαστή. Το εικονιζόμενο δείγμα είναι ο συνηθέστερος τύπος 84/98 με ευθύ φυλακτήρα. Ο τύπος 98/04 είναι παρόμοιος αλλά με καμπύλο φυλακτήρα, ενώ οι ξιφολόγχες που είχαν κατασκευαστεί κατά την περίοδο του Γ' Ράιχ είχαν κοντή λεπίδα -248 mm αντί των 252-300 mm των αντίστοιχων των αρχών του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Μερικές είχαν απλές λεπίδες, ενώ άλλες είχαν υποστεί κατεργασία με φωσφορικό οξύ για να μην αντανακλούν το φως του ήλιου και να μη λάμπουν τη νύχτα. Ο ξιφιστήρας ήταν δερμάτινος και μπορούσε να στερεωθεί είτε στη ζώνη, είτε στη θήκη της σκαπάνης.

6. Εγχειρίδιο υποδείγματος 1936. Ο δεύτερος και κοινότερος τύπος εγχειριδίου. Χορηγείτο σε όλο το προσωπικό από τον βαθμό του *Scharführer* (λοχία) και άνω, και από τις 30 Ιανουαρίου 1936 μπορούσε να αγοραστεί από όλους τους άνδρες, ανεξαρτήτως βαθμού, που είχαν υπηρετήσει τουλάχιστον τρία χρόνια στα SS. (Το προγενέστερο εγχειρίδιο του τύπου του 1933 είναι πολύ σπανιότερο και συνεπώς ακριβότερο ως συλλεκτικό είδος. Διακρίνεται από το όνομα και το σήμα του κατασκευαστή, καθώς και από τη λέξη *SOLINGEN* πάνω στη λεπίδα, κοντά στη λαβή, μαζί με τα ρωμαϊκά αριθμητικά I, II ή III, ανάλογα με την αρχή που τα παρέδωσε - το Μόνα-

Ο *Obersturmführer* ***(αντισυνταγματάρχης) Ερβιν Μάιερντρες, διοικητής πυροβολαρχίας εφόδου της Μεραρχίας*** *Totenkopf,* ***στα σκαλιά του νοσοκομείου κατά την ανάρρωση του από τα τραύματα που δέχτηκε σε μια μάχη στη Ρωσία στις 13 Μαρτίου 1942, όπου κέρδισε τον Σταυρό του Ιππότη. Φοράει το τυπικό σταυρωτό γκρι χιτώνιο εκστρατείας του προσωπικού των αυτοκινούμενων πυροβόλων. Ο Μάιερντρες σκοτώθηκε στη μάχη τον Απρίλιο του 1945 (Bundesarchiv, Koblenz).***

Στα δεξιά της φωτογραφίας, λάμποντας από περηφάνια, μετά από μια επιτυχή εμπλοκή (αν και ποτέ δεν του απονεμήθηκε ο Σταυρός του Ιππότη), εικονίζεται ο *Hauptsturmführer* ***(λοχαγός) Εκ, της 5ης Επιλαρχίας Καταστροφέων Αρμάτων*** *(Panzerjäger)* ***της Μεραρχίας Πάντσερ SS*** *Wiking.* ***Το όχημα του είναι ένα Marder II*** *(Pak 36(r) auf Gw II Ausf D)* ***των 7,62 cm (Bundesarchiv, Koblenz).***

χο, τη Δρέσδη ή το Βερολίνο, αντίστοιχα - και συνήθως, στην κύρια όψη του φέρει εγχάρακτο το όνομα του ιδιοκτήτη του). Τα εγχειρίδια αμφοτέρων των τύπων έφεραν την εμβληματική φράση *Mein Ehre heist Treue* στην πρόσθια όψη της λεπίδας, σε μία από τις τρεις γοτθικές γραμματοσειρές. Η λαβή ήταν κατασκευασμένη από μαυρισμένο ξύλο με ατσάλινο φυλακτήρα και σφαίρωμα, στο ίδιο σχήμα με το παραδοσιακό γερμανικό κυνηγετικό μαχαίρι. Εφερε έναν μικρό ασημένιο αετό που κρατούσε μια σβάστικα μέσα σε στεφάνι στο κέντρο της πρόσθιας όψης, και τον ρούνο των SS σε μικρό κύκλο κοντά στο σφαίρωμα, στην ίδια πλευρά. Η μεταλλική θήκη από γαλαζωπό ατσάλι στερεωνόταν στη ζώνη με δερμάτινη πρόσδεση (τύπος 33) ή μεταλλικούς κρίκους (τύπος 36), οι οποίοι έφεραν νεκροκεφαλή ή τον ρούνο των SS. Τα τιμητικά εγχειρίδια, που απονέμονταν σε περιπτώσεις αξιέπαινης συμπεριφοράς, ήταν πολύ πιο διακοσμημένα, με σφαίρωμα και φυλακτήρα επαργυρωμένο και διακοσμημένο με φύλλα δρυός και βελανίδια. Αν και κατά βάση έμβλημα διάκρισης, το εγχειρίδιο των SS ήταν επίσης χρήσιμο και ως όπλο μάχης.

7. Θήκη αντιασφυξιογόνου προσωπίδας M1938. Κατασκευασμένη από αυλακωτό ατσάλι ή αλουμίνιο, βαμμένο σε γκρι χρώμα εκστρατείας, ήταν συνήθως αναρτημένη από τον λαιμό με διπλό λουρί από κάνναβη. Κατά την εκστρατεία, χρησίμευε συχνά για τη μεταφορά τσιγάρων, επειδή τα προστάτευε από την υγρασία.

8. Καραβάνα M1931. Ελαφρύ δοχείο από αλουμίνιο, βαμμένο σε γκρι χρώμα εκστρατείας, με αναδιπλούμενη λαβή μεταφοράς στο κάτω μέρος. Το καπάκι χρησίμευε σαν πιάτο. Το χρώμα της θήκης της προσωπίδας και της καραβάνας έφευγε σύντομα.

9. Φυσιγγιοθήκες M1911. Κατασκευασμένες συνήθως από δέρμα (ή, αργότερα, από απομίμηση δέρματος), οι φυσιγγιοθήκες μεταφέρονταν συνήθως ανά τρεις, εκατέρωθεν της πόρπης. Κάθε θήκη χωρούσε έναν γεμιστήρα πέντε φυσιγγίων των 7,92 mm.

Δ: UNTERSCHARFÜHRER (Λοχίας) ΤΟΥ 1ου SS-VT STANDARTE DEUTSCHLAND, ΓΑΛΛΙΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1940

Κρατώντας στο χέρι το αρχικού τύπου δίκοχο με τον τριγωνικό κεντητό αετό των SS στην αριστερή του πλευρά, και σκουπίζοντας ταυτόχρονα τον ιδρώτα από το πρόσωπο του, ο εικονιζόμενος υπαξιωματικός φοράει τυπικό χιτώνιο εκστρατείας και περισκελίδα γκρι χρώματος, στολή που έγινε η κανονική ενδυμασία των SS μετά το 1937, με σκούρο πράσινο περιλαίμιο και λοξές πλαϊνές τσέπες με καπάκια. Το επίρραμμα του δεξιού μέρους του περιλαιμίου του φέρει τον ρούνο *Sigrunen* μαζί με τον αριθμό «I», ενδεικτικό του συντάγματος του (μόνο τα συντάγματα *Deutschland, Germania* και *Der Führer έφεραν* αυτούς τους αριθμούς), ενώ στην αριστερή πλευρά του περιλαιμίου φέρει το βαθμόσημό του. Παρατηρείστε το μονόγραμμα «D» του συντάγματος του, και στο αριστερό του μανίκι, κάτω από τον αετό των SS, την περιχειρίδα με το όνομα του συντάγματος. Φέρει τις τυπικές ψηλές δερμάτινες μπότες πορείας με τα σιδερένια καρφιά, ενώ στο πρόσθιο μέρος της ζώνης του υπάρχει η ξύλινη θήκη του αυτόματου πιστολιού Mauser των 9 mm, με ένα κατσαβίδι στερεωμένο στο πλάι της.

Αυτόματο πιστόλι Mauser C96 των 9 mm. Σε τομή και πάλι, εικονίζεται η τυπική έκδοση με τον γεμιστήρα των 10 φυσιγγίων, που δεχόταν τα φυσίγγια ένα-ένα, από το επάνω μέρος του. Αμέσως γίνεται αντιληπτό πού οφείλει το όπλο το προσωνύμιο του (σκουπόξυλο Mäuse/), μιας και το χειρότερο χαρακτηριστικό του πιστολιού αυτού ήταν η άβολη λαβή του. Ενας διακόπτης επιλογής επιτρέπει τη βολή κατά βολή ή κατά ριπάς.

Μισητοί σχεδόν όσο και τα φλογοβόλα ήταν οι άνδρες της SS *Feldgendarmerie* ***(Στρατιωτικής Αστυνομίας) που τους αποκαλούσαν «αλυσοδεμένους σκύλους» από τα χαρακτηριστικά τους περιλαίμια. Επίσης, παρατηρήστε και τον τίτλο του επιρράμματος της περιχειρίδας. Αυτός ο*** *Scharführer* ***(αρχιλοχίας) μοιάζει να δείχνει σε Ρώσους αιχμαλώτους πολέμου τις φωτογραφίες κάποιων - προφανώς - καταζητούμενων (Bundesarchiv, Koblenz).***

E: ΠΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΚΡΑΝΗ

1. Κράνος M35/40 με κάλυμμα παραλλαγής. Το τυπικό κράνος χρώματος γκρι εκστρατείας με αναδιπλωμένες ακμές, με θερινό κάλυμμα παραλλαγής. Το έμβλημα των SS αντικαθιστούσε τον αετό του στρατού στη δεξιά πλευρά του κράνους. Τα καλύμματα παράγονταν στα ίδια μοτίβα παραλλαγής με τα χιτώνια και διέφεραν μόνο κατά τον τύπο της στερέωσης τους. Μερικά δείγματα του τέλους του πολέμου, όπως το εικονιζόμενο, διέθεταν θηλιές για τη στερέωση φυλλωμάτων.
2. Πηλίκιο εκστρατείας τύπου *Schiffchen.* Αντικαταστάτης του παλαιότερου τύπου πηλικίου της εικόνας B1, το εικονιζόμενο έχει ούγια με φεστόνι και στο αριστερό του μέρος, επάνω από τη νεκροκεφαλή, φέρει κεντημένο τον εθνικό αετό. Το φεστόνι είναι λευκό, στο χρώμα του πεζικού.
3. *Einheitsfeldmütze* M43. Κύριος αντικαταστάτης του παλαιότερου δίκοχου, και οπωσδήποτε μετά το 1943, αυτό το πρακτικότερο είδος καλύμματος κεφαλής βασιζόταν στο πηλίκιο των ορεινών μονάδων *(Bergmütze),* το οποίο διέθετε βραχύτερο σκίαστρο. Υπήρχαν διάφορες παραλλαγές, όχι όλες επίσημες, εξαιτίας των ελλείψεων, με ένα ή δύο κουμπιά στο πρόσθιο μέρος. Η εικονιζόμενη ήταν η συνηθέστερη. Ο εθνικός αετός μπορούσε να είναι ραμμένος επάνω από τη νεκροκεφαλή, ή στην αριστερή πλευρά.

4. Πηλίκιο παραλλαγής εκστρατείας. Ελαφριά παραλλαγή του *Einheitsfeld-mütze* από ύφασμα παραλλαγής. Συνήθως δεν διέθετε ούτε κουμπιά ούτε εμβλήματα, αν και υπάρχουν και δείγματα προμηθευμένα από την αγορά, που διέθεταν και τα δύο.
5. Γούνινος σκούφος. Κατασκευασμένος για την αντιμετώπιση του μεγάλου ψύχους του ρωσικού χειμώνα, ήταν τσόχινος με γούνινη επένδυση και μεγάλα καλύμματα αυτιών και υποσιάγωνο που χρησίμευε για το δέσιμο των καλυμμάτων των αυτιών στο επάνω μέρος, όταν ο καιρός ήταν θερμότερος. Κατά τη διάθεση του στους άνδρες δεν έφερε κανενός είδους διακριτικά, αλλά οι στρατιώτες συχνά τα έραβαν μόνοι τους.

ΣΤ: ΧΙΤΩΝΙΑ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗΣ

1. Χιτώνιο παραλλαγής πρώιμης σχεδίασης. Εδώ εικονίζεται το χρωματισμένο με την τεχνική της μεταξοτυπίας χιτώνιο που φορέθηκε για πρώτη φορά στην Πολωνία και κατά την εισβολή στη Δύση. Στο εξωτερικό μέρος υπάρχει το θερινό μοτίβο, αλλά από το άνοιγμα του λαιμού διακρίνεται το φθινοπωρινό μοτίβο. Αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά είναι η χαμηλή ελαστική μέση, τα ελαστικά μανικέτια και τα δύο ανοίγματα στο στήθος που διευκόλυναν την πρόσβαση στις τσέπες του χιτωνίου που φοριόταν από μέσα. Από πρακτική άποψη, όταν εφέρετο με τη συνήθη εξάρτηση τύπου «Υ», το ανωτέρω αποδεικνυόταν ανέφικτο, με αποτέλεσμα στις επόμενες εκδόσεις να λείπουν τα ανοίγματα. Αυτά τα πρώτα χιτώνια από σκληρό ύφασμα από βαμβάκι και τεχνητό μετάξι, βάφονταν με μια χρονοβόρα διαδικασία που απαιτούσε έξι διαδοχικές εκτυπώσεις (μαζί με την αδιαβροχοποίηση) για κάθε παρτίδα υφάσματος. Τα μεταγενέστερα τυπώνονταν μηχανικά για εξοικονόμηση χρόνου.
2. Μεταγενέστερο χιτώνιο παραλλαγής. Αρκετές διαφορές γίνονται αμέσως αντιληπτές. Τα ανοίγματα του στήθους δεν υπάρχουν πια και έχουν αντικατασταθεί από εξώρραφες τσέπες στο κάτω μέρος. Τα κορδόνια του λαιμού έχουν αντικατασταθεί από κουμπιά και, αν και τα μανικέτια και η μέση παραμένουν ελαστικά, η δεύτερη είναι ψηλότερη και πιο άνετη. Επιπλέον, λεπτές ταινίες υφάσματος έχουν ραφτεί στο επάνω μέρος του ενδύματος ώστε να μπορούν να στερεωθούν φύλλα και κλαδιά για πρόσθετη παραλλαγή. Στην εξωτερική όψη βλέπουμε το φθινοπωρινό μοτίβο και στην εσωτερική το θερινό.
3. *Zeltbahn.* Αυτό το τριγωνικό ένδυμα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο γιατί ήταν αρκετά μικρό και ελαφρύ ώστε να μεταφέρεται ως μέρος της εξάρτυσης μάχης και να χρησιμεύει ως πόντσο, αντιανεμικό ή τμήμα αντίσκηνου. Χάρη στις οπές κατά μήκος της ούγιας τους, μπορούσαν να ενωθούν δύο ή και περισσότερα και να στηριχθούν σε ένα όρθιο τυφέκιο ή κλαδί δέντρου. Μπορούσε επίσης να μεταφερθεί τυλιγμένο σε ρολό, ή να φορεθεί, είτε ελεύθερο, είτε περασμένο γύρω από τα πόδια και τους βραχίονες. Τα περισσότερα *Zeltbahn* ήταν μονόχρωμα σε πράσινο χρώμα εκστρατείας ή χρωματισμένα με το μοτίβο παραλλαγής του

Καλοδιά&ετος στην αρχή της γαλλικής εκστρατείας τον Μάιο του 1940 - ακόμη και ο Χίμλερ «φοράει» ένα από τα σπάνια χαμογελά του - ο *Obergruppenführer* ***(αντιστράτηγος) «Ζεπ» Ντίτριχ ακτινοβολεί εμπιστοσύνη, και όχι άδικα, στην ικανότητα της*** *Leibstandarte AH* ***(Bildarchiv Preussicher Kulturbesitz, Berlin).***

Στρατού, αλλά προς το τέλος του πολέμου εμφανίστηκαν και δείγματα με τον τύπο παραλλαγής των SS.

4. Δύο όψεων χειμερινό χιτώνιο του στρατού. Εδώ εικονίζεται το πρόσθιο μέρος του τυπικού λευκόγκριζου χειμερινού άνορακ δύο όψεων με κουκούλα, που χρησιμοποιούσε τόσο ο στρατός όσο και τα Waffen-SS, αν και στην αρχή (1942), τα SS προηγήθηκαν στην παραλαβή του. Είχε επένδυση από ύφασμα κουβέρτας για να είναι ζεστό και, όμοια με το χιτώνιο, ήταν διπλής όψης. Διέθετε επίσης αντιανεμική προστασία στον λαιμό. Τον πρώτο καιρό του πολέμου, οι στρατιώτες έπρεπε να βολεύονται όπως μπορούσαν με αυτοσχέδιες παραλλαγές χιόνος από λεπτό λευκό ύφασμα σεντονιών που έδεναν επάνω από τις χλαίνες τους. Το νέο άνορακ βοηθούσε πολύ την ευκινησία και κρατούσε τους άνδρες ζεστούς.

5. Δύο όψεων χειμερινό χιτώνιο παραλλαγής των Waffen-SS. Οπως ήταν αναμενόμενο, τα Waffen-SS δεν άργησαν να δημιουργήσουν τον δικό τους τύπο χειμερινού ιματισμού διπλής όψης, η σκούρα όψη του οποίου έφερε το φθινοπωρινό μοτίβο παραλλαγής. Στην εικόνα βλέπουμε την πίσω όψη. Επειδή όλος σχεδόν ο ιματισμός των Waffen-SS παραγόταν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, το ράψιμο παρουσίαζε μεγάλη ποικιλία και συχνά ήταν κακής ποιότητας, αν και αυτό οφείλεται περισσότερο στις επιπτώσεις των στερήσεων και της πείνας, παρά σε συνειδητή δολιοφθορά.

Ζ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΑΡΜΑΤΙΚΗ ΓΡΟΘΙΑ (PANZERFAUST)

Ο εικονιζόμενος 17χρονος γρεναδιέρος της 12ης Μεραρχίας Πάντσερ *Hitlerjugend* εκπαιδεύεται στη χρήση της αντιαρματικής γροθιάς από έναν γκριζομάλλη λοχία. Οι περισσότεροι αξιωματικοί της *Hitlerjugend* προέρχονταν από τη *Leibstandarte* και ο εικονιζόμενος λοχίας φέρει υπερήφανα την περιχειρίδα με τον τίτλο του μητρικού του σχηματισμού. Ο νεοσύλλεκτος φέρει το *Feldbluse* υποδείγματος 1944, ένα τραχύ ένδυμα που μοιάζει με το βρετανικό βραχύ χιτώνιο και είναι κατασκευασμένο από το ύφασμα του *Zeltbahn.* Δεν ήταν διπλής όψης. Το κράνος του είναι από απλό ανοδιωμένο ατσάλι χωρίς εμβλήματα, πράγμα σύνηθες στο τέλος του πολέμου. Ο λοχίας-εκπαιδευτής προέρχεται από ομάδα εφόδου και φέρει την περισκελίδα του πληρώματος των αυτοκινούμενων πυροβόλων και σταυρωτό χιτώνιο με κόκκινα σιρίτια *(Waffenfarbe).* Στο δεξιό του μανίκι φέρει τρία εμβλήματα καταστροφής εχθρικού άρματος, ενώ στο αριστερό πρόσθιο μέρος του χιτωνίου του υπάρχει το έμβλημα των αρμάτων εφόδου και η ταινία του Σιδηρού Σταυρού. Στο κεφάλι του φέρει ένα γκρι *Einheitsfeldmütze* με τη νεκροκεφαλή στην κορυφή του και τον εθνικό αετό στην αριστερή πλευρά. Το *Panzerfaust* ήταν εξαιρετικά εύχρηστο ακόμη και από τους απειροπόλεμους στρατιώτες, αν και απαιτούσε θάρρος. (Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. κείμενο).

Η: Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΡΑΞΗ, ΑΡΔΕΝΝΕΣ 1944

Βαριά ντυμένος με χειμερινό παρκά δύο όψεων χωρίς διακριτικά και εξωτερική περισκελίδα, ο νεαρός νεοσύλλεκτος της *Hitlerjugend* έχει επιζήσει από τις μάχες της Νορμανδίας και συμμετέχει στην τελευταία «ζαριά» του Χίτλερ στη Δύση. Τώρα είναι οπλισμένος με το νεώτερου τύπου *Panzerschreck* με ασπίδιο. (Για λεπτομέρειες, βλ. κείμενο). Ο γεμιστής του, που τον χτυπά στον ώμο για να του δείξει ότι το όπλο είναι γεμάτο, έχει δύο αντιαρματικές νάρκες τύπου *Tellermine.* Αυτές υπήρχαν σε διάφορα μεγέθη, με διάμετρο από 254 mm ως 324 mm, και ζύγιζαν από 6 ως 9,75 κιλά. Μπορούσαν να διατρήσουν θωράκιση 24 mm, πράγμα που αρκούσε για τη διάτρηση των σχετικά λεπτών κάτω επιφανειών κάθε άρματος, ή για την ανατίναξη ενός τροχού και την καταστροφή αρκετών πεδίλων μιας ερπύστριας.

Θ: OBERSTURMFÜHRER (Υπολοχαγός) ΤΗΣ ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ TOTENKOPF, ΡΩΣΙΑ, ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1944

Εικονιζόμενος στη διάρκεια της μακράς «αντίστροφης πορείας», κατά την οποία οι μεραρχίες των Waffen-SS δρούσαν σαν κινητές μονάδες πυροσβεστικής για τη συγκράτηση της σοβιετικής προέλασης, αυτός ο κουρασμένος από τις μάχες αξιωματικός διατηρεί το αγέρωχο παράστημα του, έ-

στω κι αν το πρόσωπο του προδίδει την εξάντληση του. Φέρει το «παλαιού τύπου» πηλίκιο αξιωματικού χωρίς συρμάτινη στερέωση, το χιτώνιο παραλλαγής τύπου 1943, και περισκελίδα τύπου 1944, σε έναν πολύ συνηθισμένο συνδυασμό, δεδομένων των ιδιοτροπιών του εφοδιασμού. Φέρει επίσης χαμηλές μπότες με γκέτες από κετσέ, οι οποίες εκείνη την εποχή είχαν κατά το μάλλον ή ήττον αντικαταστήσει τις ψηλές μπότες πορείας, για λόγους άνεσης και αντοχής. Τα διακριτικά Βαθμού και μονάδας λείπουν, πράγμα σύνηθες σ' αυτή τη φάση του πολέμου, αλλά, σε αντίθεση προς τους κανονισμούς, έχει ράψει στο μανίκι του τον αετό των SS. Κατά τις εκστρατείες, οι άνδρες εφάρμοζαν συχνά τους δικούς τους κανονισμούς. Ως οπλισμό, φέρει ένα υποπολυβόλο Erma M PE των 9 mm και στη ζώνη έχει ένα Walther P38 μέσα στη θήκη του. Το MPE, σχεδίαση της *Vollmer με* τη χαρακτηριστική πρόσθια λαβή και τη διπλή σκανδάλη (χαρακτηριστικό κοινό με του MP34/35), ήταν άλλο ένα από τα προπολεμικά όπλα που απέφευγε ο Στρατός αλλά εκτιμούσαν πολύ τα Waffen-SS λόγω της ανώτερης κατασκευαστικής τους ποιότητας και της αξιοπιστίας τους, καθώς και λόγω του ότι ο γεμιστήρας των 25 ή 32 φυσιγγίων τοποθετείτο στο πλάι και όχι από κάτω. Η επίδοση του ήταν όμοια με του MP28 ή του MP34/35 (βλ. κείμενο).

Αυτόματο πιστόλι Walther P38 των 9 mm. Τυπικό γερμανικό πιστόλι από το 1940, το P38 διέθετε πολλές σχεδιαστικές βελτιώσεις σε σύγκριση με το Luger, μεταξύ των οποίων μια βολικότερη λαβή και σκανδάλη, και μια «περόνη ασφαλείας» που έδειχνε την ύπαρξη φυσιγγίου στη θαλάμη. Ηταν και παραμένει τόσο καλό όπλο, ώστε το 1957 ξανάρχισε η παραγωγή του για λογαριασμό της μεταπολεμικής Bundeswehr.

Ο Στρατιώτης των Waffen SS 1940 - 1945

Εγχρωμοι πίνακες

Φωτογραφίες

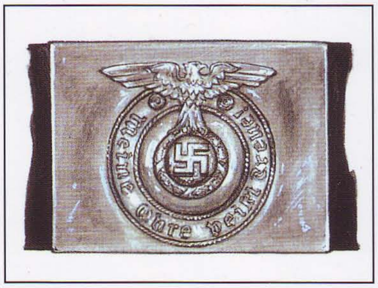

Λεπτομέρειες εξοπλισμού

Στολές και εξοπλισμός

Παθιασμένοι και ανελέητοι πολεμιστές των μαχών του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι άνδρες των Waffen-SS ήταν η αιχμή του δόρατος της γερμανικής στρατιωτικής ισχύος. Ορμητικές στην επίθεση, πεισματικές στην άμυνα, οι μονάδες τους υφίσταντο μεγαλύτερες απώλειες από τους κοινούς στρατιωτικούς σχηματισμούς. Ο Χίτλερ τους πρόσεχε σαν κόρη οφθαλμού: ήταν οι πρώτοι που παραλάμβαναν τα καλύτερα διαθέσιμα υλικά και βέβαια, από αυτούς αναμενόταν να φέρουν το καλύτερο αποτέλεσμα. Από τους καταπράσινους αγρούς της Γαλλίας ως τις παγωμένες στέπες της Ρωσίας και ως τους ερειπωμένους δρόμους του Βερολίνου στο τέλος, ο συγγραφέας παρουσιάζει την εμφάνιση των Waffen SS, τη **στρατολόγηση**, την **εκπαίδευση**, την **εξέλιξη των όπλων** και των **τακτικών** ενός από τους τρομερότερους στρατιωτικούς σχηματισμούς της ιστορίας. Το κείμενο συνοδεύεται από **πλούσια εικονογράφηση στολών** και **οπλισμού** του Jeffrey Burn και **σπάνιες φωτογραφίες εποχής** από τις πολεμικές επιχειρήσεις.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ

ISBN 978-960-6740-94-7

9 789606 740947 >

ΤΙΜΗ: 8 €

www.periscopio.gr